LETO XIV., ŠTEV. 299

SLOVENSKI Poročevalec

Ljubljana, nedelja, 20. decembra 1953. Druga izdaja Cena 10 din

Izdaja časopisno založniško podjetje SZDL »Naš tisk« / Direktor Rudi Janhuba / Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak / Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« / Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 / Uprava: Ljubljana, Tomšičeva 5/II., telefon 23-522 do 23-526 / Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 / Poštni predal 29 / Tekoči račun Narodne banke 601-T-163 / Mesečna naročnina 200 din

Kdo bo vodil zadrugo?

Doslej so tudi oblike dela pripomogle k temu, da so bili kmetje-člani zadrug več ali manj odrinjeni od sodelovanja pri upravljanju svoje kmečke zadruge. Upravni odbori ali pa kar nameščenci zadruge — tajniki, so večkrat sklepali o stvareh ki bi jih lahko odločali le s soglasnostjo vseh članov. Zadrug, kjer se je vgnezdil birokratizem, je več, stvar pa povsod ista: kmetje sklepajo o delu zadruge le enkrat na leto (na skupščini zadruge), upravni odbori pa potem voljo večine kroje od zbora do zbora, kakor se jim zdi — včasih dobro, včasih slabo.

Osnutek uredbe o kmetijskih zadrugah predvideva drugačne zadružne organe, take, ki bodo omogočili, da se postopoma izkorenini birokratizem in samovolja. Kmetje pa bodo, prav tako postopoma, vse bolj sodelovali pri usmerjanju dela v svoji zadrugi. Organi kmetijske zadruge naj bi bili zadružni svet, upravni odbor ter predsednik. V zadružnem svetu in upravnem odboru morajo biti, sorazmerno številu delavcev, zastopana tudi gospodarska podjetja, ki jih je zadruga ustanovila (čl. 61).

Skupščina zadruge potemtakem ne bo več organ kmetijske zadruge. Le ustanovna skupščina naj bi ostala; vse delo zadruge bo vodil in zanj tudi odgovarjal najvišji organ — zadružni svet. Zadružni svet bo v zadružništvu približno enak organ kot je v industriji delavski svet.

V osnutku niso posebej določene naloge zadružnega sveta, niti niso predvidene pravice in dolžnosti članov tega sveta (nekateri menijo, da je to pomanjkljivost osnutka), ker bodo kmečke zadruge za delo tega organa ustrezno uporabljale predpise, ki veljajo za delavske svete v gospodarskih podjetjih. Prav tako bodo ustrezno zakonu o delavskih svetih delali tudi upravni odbori.

Pravice predsednika, ki ga bodo izvolili iz svoje srede izvoljeni člani upravnega odbora, so močno omejene. Predsednik bo predsedoval sejam in nadzoroval izvajanje sklepov, ki jih bo upravni odbor sprejel. Ta omejitev pravic bo onemogočila predsedniku, da bi kakor koli prevzemal določene naloge ali samovoljno spreminjal sklepe.

Nedvomno, da so ti organi temelj precej drugačnih odnosov na vasi. Z okrepitvijo vloge upravnega odbora in predvsem sveta zadružnikov, kot organov samouprave v organizaciji, kakršna je kmetijska zadruga, bomo zagotovili socialistični razvoj vasi. Napak pa bi bilo, če bi pričakovali, da bo že oblika zagotovila tudi pravilno delo, saj imamo precej izkušenj iz prakse delavskih svetov, kjer so si le-ti šele postopoma in v boju proti birokratskim ostankom v tovarnah priborili pravo veljavo. To bo toliko bolj važno, ker bo marsikatera stvar odvisna od zadružnih pravil. Pravilnik bo med drugim določal, koliko članov naj bi imel zadružni svet, nadalje način kandidiranja volitev itd. Res, da je tu možnost, da vsaka kmečka zadruga prilagodi svoje delo krajevnim prilikam, posebnim nalogam in podobno — res pa je tudi, da bi lahko birokrati izkoristili prav zadružna pravila zato, da si obdrže svoje položaje v zadrugah. Pri sestavljanju zadružnih pravil bodo morali prav zato sodelovati vsi kmetje. Končno pa je razumljivo, da bodo tudi prvi, na novo izvoljeni, zadružni sveti delali napake. Vendar pa se edino v tem boju za pravilno delo lahko grade demokratični odnosi.

Zadrugo bo po vsem tem vodil zadružni svet, ki bo moral, če se bo držal predpisov, ki veljajo za delavske svete, o vsem svojem delu redno seznanjati tudi vse ostale člane kmečke zadruge. V vodstvo zadruge bo tako pritegnjenih veliko več kmetov, ki bodo neposredno sodelovali pri organiziranju dela.

V uredbi je tudi člen, ki določa, da mora imeti zadruga tudi direktorja ali poslovodjo (čl. 67), ki naj bi imela iste pravice kot direktor ali poslovodja tovarne. Vprašanje je, če je direktor v zadrugi sploh potreben, kajti že dosedanja praksa je pokazala, da poslovodje celotnih zadrug marsikje nimajo pravega dela. Poslovodja ali direktor je potreben le v obratih in seveda toliko bolj v samostojnih gospodarskih podjetjih.

—mš

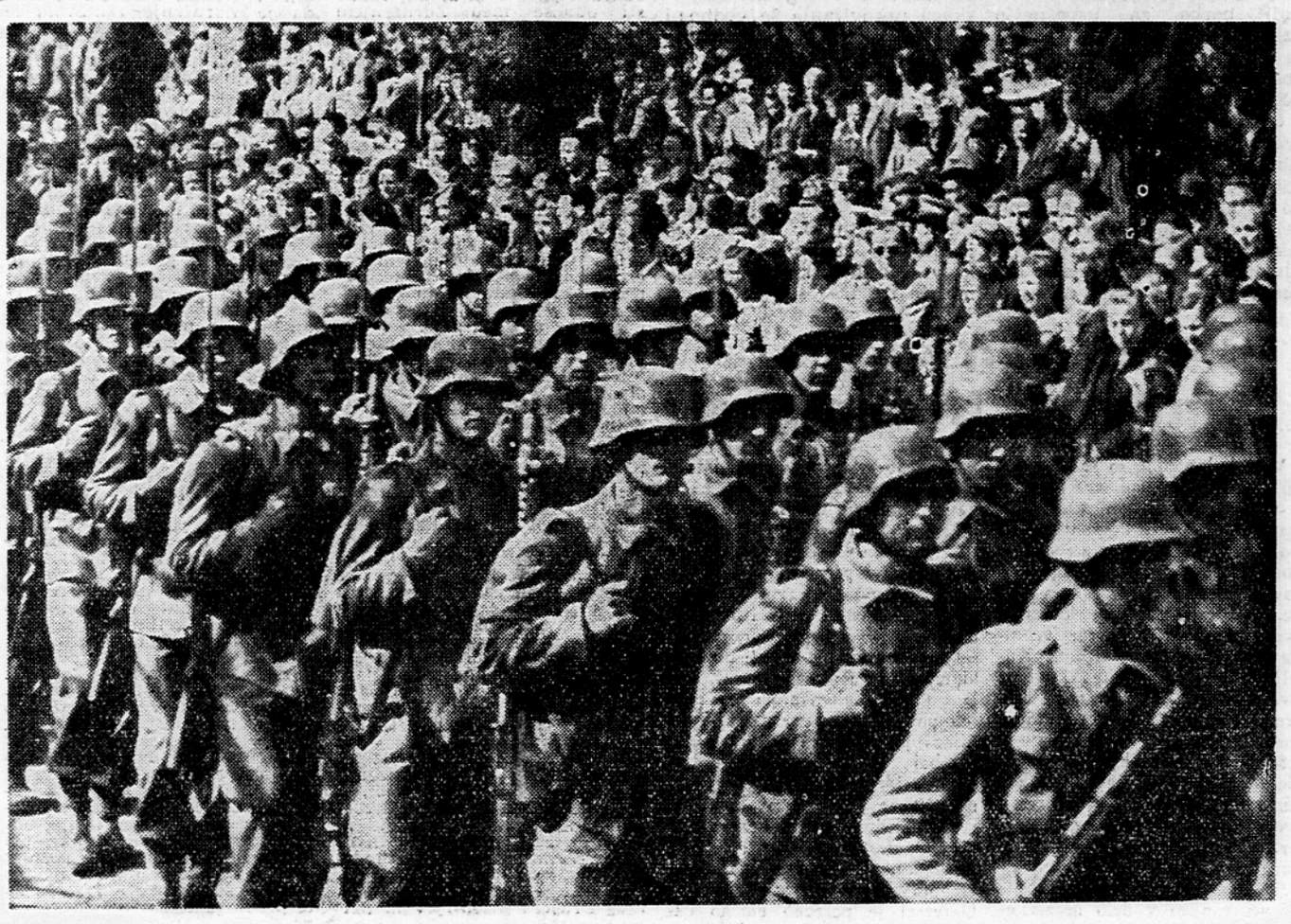

Ljudstvo in armada se pripravljata za veliki praznik JLA 22. decembra

Italijanski pritisk na slovenske šole v coni A

Zaradi teroriziranja staršev se zmanjšuje obisk slovenskih osnovnih šol že od šolskega leta 1946/47 – Takrat je bilo v slovenskih šolah 4234 učencev, zdaj pa sta 2102

Število učencev slovenskih osnovnih šol v coni A STO se je zmanjšalo tudi v tem šolskem letu ter obiskujeta slovenske šole samo še 2102 učenca, medtem ko jih je bilo v prejšnjem šolskem letu 2151. Zmanjšalo se je tudi število učnih moči v slovenskih osnovnih šolah, in sicer na 159 proti 170 v prej. šol. letu. V samem Trstu se je število učencev slovenskih osnovnih šol zmanjšalo od 1435 na 1393.

V slovenskih krogih v Trstu poudarjajo, da šolska uprava cone A, ki je v rokah italijanskih funkcionarjev, sili slovenske starše, da vpisujejo svoje otroke v italijanske šole. Obisk slovenskih šol skušajo zmanjšati tudi na ta način, da Slovencem, ki so izšli iz slovenskih šol, onemogočajo sprejem v javne in celo v zasebne službe. Vse pritožbe slovenskih učiteljev in političnih predstavnikov proti taki diskriminaciji so ostale brezuspešne. To je vzrok, da se število učencev slovenskih osnovnih šol zmanjšuje že od šolskega leta 1946-47. Takrat je obiskovalo slovenske osnovne šole 4234 otrok.

Pritisk na starše, naj pošiljajo svoje otroke v italijanske šole, je najmočnejši v slovenskem predmestju Trsta. Tako je nedavno tržaška železniška uprava klicala na odgovornost dva železničarja, uslužbena na železniški postaji na Opčinah, ker sta vpisala svoje otroke v slovensko šolo. Od teh dveh železničarjev so zahtevali, naj svoje otroke prepišeta v italijansko šolo. *Take zahteve so seveda vselej združene z grožnjami odpusta iz službe. Vsi prestopi slovenskih otrok iz slovenske v italijanske šole so posledica takega pritiska na starše.* (Jugopres)

Demokratična fronta Slovencev v Italiji in Zveza neodvisnih socialistov

Trst, 19. dec. (Tanjug). Po vesteh iz Gorice sta se dva zastopnika Demokratične fronte Slovencev v Italiji te dni sešla v Bologni z Aldom Cucchijem, enem izmed voditeljev italijanske zveze neodvisnih socialistov. V razgovoru, ki je trajal več ur, so govorili predvsem o sodelovanju obeh organizacij. Stiki zastopnikov Demokratične fronte Slovencev v Italiji z Zvezo neodvisnih socialistov bodo napravili konec dolgoletni osamljenosti, v kateri je bila politična organizacija Slovencev v Italiji. Navezava stikov z gibanjem Cucchija in Magnanija ustreza sklepu konference Demokratične fronte Slovencev, ki je poudarila, da mora fronta navezati stike z naprednimi gibanji v Italiji in drugih državah.

Nezadovoljstvo napredne javnosti zaradi premilih obsodb fašističnih izgrednikov

TRST, 19. dec. (Tanjug). — Napredna javnost v Trstu je z nezadovoljstvom sprejela obsodbe udeležencev v fašističnih neredih kot nepravične in premile. Davišnji »Primorski dnevnik« piše: »Angloameriška vojaška uprava je priznala lokalnim fašistom in njihovim rimskim fašističnim in klerofašističnim poveljnikom moralno zmago v krvavih izzivanjih, ki so zbudila toliko ogorčenja tudi pri mednarodnem javnem mnenju«. — Tržaški iredentistični tisk je seveda zadovoljen z obsodbo. Sinočnji klerikalni list »Ultime notizie« in današnji »Giornale di Trieste« ter »Messaggero Veneto« imenujejo to obsodbo »blago in človeško«.

Predsednik republike sprejel indijskega ministra za kmetijstvo

KRANJ, 19. dec. Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel danes ob 12. uri na Brdu ministra za kmetijstvo Indije g. Pandžaba Deshmukha, ki je že nekaj dni na zasebnem obisku v naši državi. Po daljšem prisrčnem razgovoru je bil g. Deshmukh gost predsednika republike.

Protokolarni obiski veleposlanika ZDA

BEOGRAD, 19. dec. — Član zveznega izvršnega sveta Lodoljub Čolakovič je sprejel danes na protokolarni obisk ameriškega veleposlanika g. Jamesa Riddlebergerja. — Predsednik odbora za gospodarstvo zveznega izvršnega sveta Svetozar Vukmanovič - Tempo je sprejel danes dopoldne na protokolarni obisk veleposlanika ZDA v Beogradu g. Jamesa Riddlebergerja.

Izjava zastopnika Foreign Officea o Trstu

London, 19. dec. (Tanjug.) Zastopnik britanskega zunanjega ministrstva je izjavil danes, da nadaljujejo s posvetovanji in sondiranjem glede tržaškega vprašanja. Pripomnil je, da so pri tem nekoliko napredovali, ni pa hotel ničesar povedati, če je upanje za čimprejšnje sklicanje konference petih držav.

Zahteva po samostojni gospodarski organizaciji za Trst

Trst, 19 dec. (Tanjug). Tržaški gospodarski list »Gospodarstvo« zahteva, da se za cono A STO, razen mesta Trsta ustanovi samostojna gospodara. organizacija, ki bi bila neodvisna od tržaškega in italijanskega kapitala. Ta organizacija bi imela po sodbi lista vse pogoje da zavre gospodarsko propadanje slovenskih vasi in da z modernimi sredstvi dvigne njihovo gospodarstvo. S tem, da bi pomagala industriji in obrtništvu, bi ta organizacija dosegla, da bi prebivalci cone A lahko dobili zaposlitev doma in ne bi bili v tem pogledu odvisni od Trsta, v katerega predmestja so se v preteklem času spreminjale slovenske vasi.

Splovljena je prekooceanska ladja „Velebit“

Istočasno se je začela gradnja ladij z nosilnostjo 10.000 ton

Reka, 19. decembra. Danes so v ladjedelnici »3. maj« splovili novo prekoocenansko ladjo »Velebit«. To je peti parnik iz serije šestih ladij tipa »Avala«. Zadnji iz te serije — »Lovčen« — bodo spustili v morje verjetno že januarja. Oba ta parnika bosta popolnoma dograjena in izročena prometu konec leta 1954.

Oba parnika imata nosilnost po 4700 ton. Iz iste serije že dograjene ladje, ki že plovejo po morjih, namreč »Avala«, »Dinara« in »Romanija« so nekoliko manjše; vsaka ima 4100 ton. Nove tri ladje so večje ne le po nosilnosti, temveč so tudi nekoliko daljše; pri njihovi gradnji so upoštevali tudi razne spremembe v praktičnejši razporeditvi prostorov. Njihova hitrost znaša 16 milj na uro.

Istočasno so v ladjedelnici »3. maj« uredili potreben prostor, kjer bodo začeli graditi ladje z nosilnostjo 10.000 ton. Za prvo tako veliko ladjo so že postavili kobilico, za ostale ladje istega tipa pa obdelujejo in pripravljajo že dlje časa potrebni material. *Po perspektivnem desetletnem načrtu bodo takih velikih ladij zgradili 35.* Pri tem je treba poudariti dve pomembni stvari. Prva je v velikosti ladij, kajti največje, ki smo jih doslej zgradili, imajo tonažo 4700 ton, druga pa v načinu pogona, kajti te velike ladje bodo delno gnale turbine, medtem ko so vse dosedanje na motorni pogon.

Prva serija 10 tako velikih, desettonskih prekooceanskih tovornih ladij se bo gradila v letu 1954. Šest jih bo zgradila ladjedelnica »3. maj«, sedmo ladjedelnica »Vicko Krstulović« v Splitu, za ostale tri ladje pa pogodbe še niso podpisane. Ladje bodo podjetja morala izročiti prometu po 40 mesecih. Dolge bodo 146 m in bodo vozile pri polni obremenitvi s hitrostjo 13 milj na uro. *Grajene bodo v skladu z vsemi predpisi, po katerih se bodo vnesle v najvišji razred »Lloyd-registra« in bodo ustrezale vsem komercialnim pogojem svetovnega tržišča.*

Vse te ladje so zgrajene, oziroma bodo zgrajene za potrebe prekooceanskega brodarskega podjetja »Jugolinija«. *V. M.*

Pritožbe občinskega sveta Devin—Nabrežina

TRST, 19. dec. (Tanjug). — Občinski svetovalci občine Devin-Nabrežina so se sinoči ponovno izjavili proti zgraditvi naselja za italijanske begunce v vasi Sesljan in proti natečaju, ki ga je razpisal predsednik conskega sveta za novega občinskega zdravnika. Določili so komisijo, ki bo glede tega napravila potrebne korake. Tako imenovana ustanova za pomoč beguncem iz Dalmacije in Julijske krajine, ki je dobila potreben denar od rimske vlade, je avgusta zahtevala dovolenje za zgraditev naselja za kakih 400 ljudi v Sesljanu. Občina Devin-Nabrežina pa je odklonila ta potujčevalni namen, zaradi česar se je begunska ustanova pritožila predsedstvu conskega sveta. Conski svet je pritrdil »ustanovi za pomoč beguncev«, občina Devin-Nabrežina pa se bo sedaj pritožila proti temu.

Direktor UNICEF odpotoval iz Jugoslavije

Pred odhodom je obiskal tovarni za mleko v prahu v Osijeku in Županji ter pohvalil njene uspehe

Beograd, 19. dec. Direktor UNICEF za Evropo, Afriko in Bližnji vzhod g. Charles Egger je danes po sedemdnevnem bivanju odpotoval iz naše države. V Beogradu se je g. Egger pogovoril glede pomoči UNICEF Jugoslaviji v prihodnjem letu. Zanimal se je za razširitev mreže ustanov za zaščito matere in otroka ter nadaljnjo graditev naše mlekarske industrije.

G. Egger je dejal, da bo na prihodnji seji izvršnega odbora UNICEF podprl naše predloge, da bi ta mednarodna organizacija preskrbela naprave za več zdravstvenih domov in postaj, ki jih nameravamo zgraditi prihodnje leto. Govoril bo tudi za to, da bi UNICEF podprla ustanovitev demonstracijskih središč za izučitev osebja, ki dela pri zdravstveni zaščiti matere in otroka, in posebnih mlečnih kuhinj za bolehne in majhne otroke.

Zlasti se je zanimal za razširitev naše mlekarske industrije. Strinjal se je z mnenjem naših funkcionarjev, da bi morali prihodnje leto naše objekte izpopolniti s dovršenimi tehničnimi sredstvi in tako izboljšati higienske pogoje pri jizelovanju mleka v prahu in pri razdeljevanju. Tovarni mleka v Županji in Osijeku bi morali dobiti modernejše stroje za polnjenje in pakiranje. Treba bi bilo tudi zgraditi večje hladilnike za mleko in mlečne izdelke v Beogradu in Zagrebu ter polagoma oskrbeti s temi napravami tudi druga mlekarska podjetja v naši državi.

G. Egger je pripravljen podpreti tudi naš predlog za ustanovitev vzorne mlekarne v Zemunu in laboratorija za pregled mleka, ki bi obratovala v okviru Instituta za mlekarstvo FLRJ.

Napovedi o obnovi italijanske vlade

Spremembe pričakujejo med počitnicami parlamenta

Rim, 19 dec. (Tanjug). Danes so nekateri rimski časopisi objavili trditve italijanskih političnih krogov, da bo italijanska vlada med počitnicami parlamenta pripravila svojo obnovo, ki bi zajela tako sestavo ministrov kot načrt kabineta. Te napovedi se opirajo na več vzrokov, ki spravljajo vlado v kritičen položaj: Pellova tržaška zadeva je obtičala, stavke so posledica vladne politike, vladni stranki pošiljajo sindikati čedalje ostrejšo grajo, vlada pa ni sposobna nobenega koraka, ki bi odpravil vsaj enega izmed teh vzrokov krize.

Tem težavam se pridružuje tudi stališče vodstva krščanske demokratske stranke, opisano v članku De Gasperija, ki čedalje jasneje kaže, da ima Pellovo vlado za nujno in potrebno v »hudih notranjih in zunanjih razmerah«, da pa je nima za svojo krščansko demokratsko vlado, ki bi bila pravi odraz politike večinske stranke. Kakor zatrjujejo politični krogi, ovira krščansko demokratsko vodstvo, da ne vrže Pellove vlade, samo še nerešeno tržaško vprašanje, katerega morebitna De Gasperijeva vlada nikakor ne bi hotela podedovati. Izkoriščajoč odlaganje neposrednega dejanja proti svoji vladi, hoče Pella obnoviti vlado in tako odstraniti čim več občutljivih mest, na katere bi utegnil biti usmerjen napad nasprotnih tokov.

Današnji predsednik vlade bo poleg tega skušal izkoristiti stare De Gasperijeve spore z desno in levo opozicijo in tako dobiti oporo proti vrnitvi De Gasperija in blokiranju spletk demokratsko-krščanskega vodstva. V okviru teh potez ima Pella, kakor zatrjujejo isti krogi, mnogo razlogov, da otežkoča in odlaga rešitev in sporazum v tržaškem vprašanju.

Razstava umetniških del pripadnikov JLA

Beograd, 19. dec. (Tanjug). Dne 22. t. m. na dan Jugoslovanske ljudske armade bodo odprli v Beogradu IV. kolektivno razstavo del umetniške skupine Doma jugoslovanske ljudske armade. Ob tej priliki bo razstavljenih nad 70 slikarskih in kiparskih del, 18 avtorjev-pripadnikov JLA. Dela so v glavnem nastala letos.

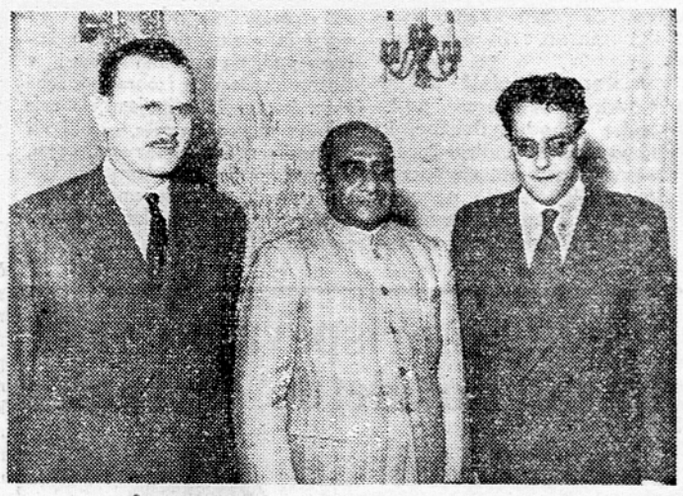

Včeraj je prispel v Ljubljano indijski minister za kmetijstvo Panjambrao Deshumkhi. V Ljubljani sta ga sprejela generalni sekretar predsednika republike dr. Jože Vilfan ter sekretar izvršnega sveta LR Slovenije dr. Boris Kocjančič.

Konstituirano je Narodno sobranje Makedonije

PREDSEDNIK NARODNEGA SOBRANJA MAKEDONIJE LAZAR KOLIŠEVSKI

Skoplje, 19. dec. Na prvi skupni seji obeh zborov Narodnega sobranja Makedonije, ki je bila danes dopoldne, so izvolili predsedstvo Narodnega sobranja Makedonije, ki je bila danes dopoldne, so izvolili predsedstvo Narodnega sobranja in novi izvršni svet.

Za predsednika Narodnega sobranja je bil izvoljen Lazar Koliševski, za podpredsednika Nikola Minčev, za sekretarja pa Moric Romano.

Za predsednika Izvršnega sveta je bil izvoljen Ljubčo Arsov, za člane pa Krste Crvenkovski, Vera Aceva, Naum Naumovski, Filip Brajkovski, Kiro Georgijevski, Risto Džonov, Reis Šačiri, Dare Džambas, Zlate Biljanovski in Asparuh Kanevče.

Druga seja republiškega zbora je bila davi pred predsedstvom Lazara Mojsova, predsednika verifikacijskega odbora. Za prdesednika republiškega zbora je bil izvoljen Dimče Zografski, za podpredsednika pa Džamuran Tahiri.

V zvezni Izvršni svet so bili v tajnem glasovanju izvoljeni naslednji ljudski poslanci: Vera Aceva, Ljupčo Arsov, Krste Crvenkovski, Lazar Koliševski, Krste Markovski, Nikola Minčev, Lazar Mojsov, Naum Naumovski, Vidoje Smilevski in Reis Šačiri.

Za predsednika zbora proizvajalcev je bil izvoljen Borko Tadelkovski, predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov, za podpredsednika pa Živko Todorovski.

Izvršni svet Narodnega sobranja se je konstituiral danes popoldne. Za podpredsednika je bil izvoljen Krste Crvenkovski, za sekretarja pa Filip Brajkovski. Za državn. sekretarja sekretariata za notranje zadeve je bil imenovan Mito Micajkov, za sekretarja državnega sekretariata za narodno gospodarstvo na Asen Simitčiev.

OBVESTILO ZVEZNIM LJUDSKIM POSLANCEM

Obveščamo vse poslance Ljudske skupščine FLRJ, da je odhod na I. zasedanje zvezne Ljudske skupščine 23. decembra ob 20.30. — Predsedstvo Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije.

DVANAJSTO ZASEDANJE PLENUMA REPUBLIŠKEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Mladinska vprašanja je treba obravnavati predvsem z vero v mladega človeka

LJUBLJANA, 19. dec. Danes dopoldne se je sestal k svojemu zasedanju 12. plenum Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije, na katerem so poleg velikega števila sindikalnih funkcionarjev prisostvovali tudi organizacijski sekretar CK ZKS VIDA TOMŠIČ, član Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije PEPCA KARDELJ, član CK ZKS TOMO BREJC ter republiška poslanca MICA ŠLANDER - MARINKO in ANGELCA OCEPKOVA.

Referent za prvo točko dnevnega reda, ki je obravnavala vprašanje delavske mladine, je bil predsednik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije JANKO RUDOLF. V svojem referatu je najprej ugotovil, da sindikalne organizacije na tem področju doslej niso bile zadosti aktivne, nakar je ugotovil celo vrsto napak in napačnih naziranj ter enostranosti pri reševanju mladinskih vprašanj. Mladinsko vprašanje pa je med tem vprašanje, ki ga mora reševati vsaka družba, tem bolj pa naša, ki uveljavlja nove in naprednejše, socialistične odnose med ljudmi.

Tov. Rudolf je nato poudaril, da je treba obravnavati vsa mladinska vprašanja predvsem z vero v mladega človeka, ker je naša mladina že večkrat dokazala kaj zmore, razen tega pa je treba tudi danes poleg vrste negativnih pojavov pri njej videti tudi vrsto pozitivnih in razveseljivih dejstev. Mladinsko vprašanje je vprašanje vzgoje celotnega mladega rodu, ki bo jutri odločal o vsem, kar si je priboril sedanji rod. Zato mora biti vzgoja mladega človeka predvsem vzgoja v socialističnega človeka.

Problem delavske mladine kot del našega celotnega družbenega problema je nadalje mnogo širši, kakor se zdi na prvi pogled, ker sega tudi v družino. Dejstvo je namreč, da večina negativnih pojavov pri naši mladini izvira iz naših splošnih slabosti, to je predvsem iz dejstva, da je v nas samih še mnogo ostankov preteklosti. Pri posameznih delavcih, članih sindikatov, pa imam včasih naravnost drastične primere kakšne nemogoče odnose imajo v svojih družinah. Prav po teh vprašanjih sindikalne organizacije doslej niso napravile skoraj ničesar, razen tega pa na splošno pri vprašanjih vsestranske skrbi za človeka često kažejo veliko malomarnost in okostenelost.

Tov. Janko Rudolf je govoril tudi o negativnih vplivih gnile zahodne družbe, ki navajajo našo mladino k lagodnemu in brezskrbnemu življenju. Prav tako negativni pa so tudi vplivi z vzhoda, ki se še vedno kažejo v številnih birokratskih tendencah v naših podjetjih in organizacijah. Borba za socialistično demokracijo je zato hkrati tudi borba za uspešnejšo vzgojo mladine, predvsem pa je sindikalnim organizacijam doslej primanjkovalo pozitivne vzgojne prakse.

Od 16.040 članov delavskih svetov je 1230 mladincev, starih do 24 let, članov upravnih odborov pa je med mladinci do te starosti 587. V organih delavskega upravljanja v industriji je torej udeleženo 7.7 odstotkov vseh mladincev v industriji in je vsak trinajsti mladinec v tovarni član tega ali onega organa delavskega upravljanja. To pomeni sicer, da mladina v organih delavskega upravljanja še vedno ni udeležena proporcionalno s številom zaposlenih mladincev, vendar pa je treba podčrtati tudi dejstvo, da bi ob aktivnejšem uveljavljanju teh mladincev, ki so že v organih delavskega upravljanja, rezultati lahko bili boljši, kakor so.

Po referatu tov. Rudolfa se je razvila živahna razprava, ki v trenutku, ko to poročamo, še traja.

Sestali so se študenti komunisti

Včeraj dopoldne so se sestali v veliki dvorani ekonomske fakultete v Ljubljani delegati študentske organizacije Zveze komunistov na svojo redno letno konferenco. — Konference so se poleg drugih gostov udeležili tudi tov. Vlado Krivic, sekretar Mestnega komiteta Zveze komunistov, rektor Tehniške visoke šole tov. dr. ing. Kuhelj, rektor ljubljanske Univerze tov. dr. Fran Zwitter, tov. Tine Remškar, predsednik CK LMS in profesorji.

Sekretar Univ. komiteta tov. Vlado Beznik je v referatu zelo kritično ocenil lanskoletno delo v Zvezi komunistov in v Zv. študentov. Osnovna ugotovitev konference je, da so študentske organizacije Zveze komunistov prenehale z vmešavanjem v delo in življenje Zveze študentov in da v teh organizacijah delajo študenti komunisti kot poedinci. Tako je bila vloga komunistov povdarjena, komunistom študentom pa postavljena naloga, da se kot poedinci borijo, da Zveza študentov izvaja program, ki ga zastopajo tudi člani Zveze komunistov.

V zvezi s strokovnimi problemi študentov konferenca ni mogla mimo bojkota na gradbeni fakulteti. Po ostri kritiki nekaterih nepravilnosti posameznih študentov, do katerih je prišlo pri razgovorih s profesorji, je konferenca prišla do zaključka, da pojav bojkota na gradbeni fakulteti ni specifičen za to fakulteto. Ker je do bojkota prišlo zaradi nepravilnega odnosa fakultetnih oblasti do Združenja gradbenikov — saj fakultetni svet smatra vsak predlog študentov za urejanje študijskih vprašanj za vmešavanje — je bila konferenca mnenja, da morajo študenti in profesorji komunisti najti skupno pot za reševanje vseh problemov, ki so na visokih šolah.

Tov. Zazula Barbara je v svoji diskusiji posebej opozorila na položaj študentk in njihovo borbo za enakopravne odnose na Univerzi in v službah. Ker se nekatera podjetja branijo jemati v službo akademsko izobražene žene zato, ker so žene in jemljejo raje njihove moške tovariše, so bili vsi prisotni delegati sporazumni s tem, da morajo prav študenti več delati na tem, da se spremeni odnos do žene na Univerzi kakor tudi v javnem življenju.

Posebno so diskutanti pozdravili ugotovitev tovariša Mikoša, ki je zavrnil mnenje nekaterih zastopnikov z Medicinske visoke šole, da je namreč danes upravičen strah pred hiperprodukcijo inteligence odnosno zdravniškega kadra. Konferenca je bila mnenja, da se o neplačanem stažiranju absolventov medicine v naši družbeni ureditvi ne more govoriti, ako je ostalim diplomantom ob enakih pogojih priznana plača. Tov. Mikoš je v svojem razpravljanju posebej pokazal na premajhno skrb za ideološki dvig mladih članov Zveze komunistov, ki danes tvorijo jedro aktiva komunistov na Univerzi. Pokazal je na posledice, ki iz tega nastanejo ter jih je v življenju na naši Univerzi še posebno močno čutiti. Mladi komunisti malo izstopajo v političnem življenju in ne branijo stališč Zveze komunistov, radi popuščajo malomeščanskim gledanjem in se celo spuščajo v kritikarstvo.

Na konferenci je bil izvoljen tudi 15-članski komite, ki bo v prihodnjem letu moral rešiti vrsto vprašanj. Ker je konferenca zavrnila misel, da bi se študenti komunisti v svojem delu usmerili na teren, bo študentska organizacija tudi v bodoče morala skrbeti za hrabrejše kadrovanje mladih komunistov, kar je eden največjih problemov organizacije na Univerzi.

M. B.

Jakov Blaževič obiskal mednarodno razstavo usnja in obutve v Zagrebu

ZAGREB, 19. dec. Dopoldne je obiskal mednarodno razstavo usnja in obutve v Zagrebu predsednik izvršnega sveta LR Hrvatske Jakov Blaževič v spremstvu člana izvršnega sveta Marina Cetiniča in drugih gospodarskih voditeljev.

Omenjena mednarodna razstava je bila odprta od 12. decembra do danes. Popoldne so razstavljalci najboljših razstavljenih vzorcev prejeli medalje.

Prihodnji mesec bodo začele izhajati »Književne novine«

Beograd, 19. decembra. V začetku prihodnjega meseca bodo spet začele izhajati »Književne novine«. Zagotovljeno je sodelovanje vseh naših republik, pritegnili pa bodo tudi napredne književnike in druge umetnike iz tujine. Pobudo za izhajanje tega časopisa so dali na zadnji skupščini Združenja književnikov Srbije. »Književne novine« ne bodo glasilo nobene organizacije društva ali ustanove, pač pa bodo tribuna za objavljanj mnenj o vseh naših kulturno-umetniških vprašanjih. Časopis bo seznanjal bralce z razvojem književnosti in umetnosti v posameznih naših republikah ter prirejal ankete. Izhajal bo vsak torek. Glavna urednika sta Tanasije Mladenovič in Djura Radovič, v uredniškem odboru pa so Oto Bihaly - Merin, Velibor Gligorič, Radomir Konstantinovič, Dušan Matič in Risto Tošovič.

MNENJE ŠTUDENTOV GRADBENE FAKULTETE

Ali je bil bojkot predavanj na fakulteti za gradbeništvo upravičen?

Kaj misli o tem Združenje gradbenikov?

Pred nedavnim je bila javnost obveščena iz dnevnega časopisja o imenovanju komisije, ki ji predseduje član izvršnega sveta Janez Vipotnik in ki naj razčisti odnose med Združenjem gradbenikov in fakulteto za gradbeništvo in geodezijo. Po tem je »Slovenski poročevalec« 16. decembra objavil članek, podpisan od Sveta FGG. Ker je članek skušal obiti nekatere dogodke in dejstva, smatramo za potrebno dopolniti in prikazati probleme take kakaršni v resnici so. V tem članku pisec zanika preobširnost študijskega programa in načrta, kakršen je sedaj v veljavi na FGG v Ljubljani. Navajamo odlomke iz članka:

1. »Studij po tem novem načrtu ni ne preobsežen in ne pretežak, ker po številu in vsebini predmetov ter po številu ur nikjer ne presega povprečja na drugih gradbenih fakultetah pred in po vojni«.

Ne mislimo s svoje strani komentirati te trditve. Objavljamo odlomke iz zapisnika člana fakultetnega sveta, predsednika profesorske študijske komisije FGG, rednega profesorja inž. Leskoška: »Po daljši diskusiji so študentje skupno s profesorjem Dr Leskoškom ugotovili, da je študija. snov za FGG tako obširna, da je ni mogoče obvladati v dobi, ki bi ustrezala sedanjim devetim semestrom, skupno z desetim diplomskim, saj traja študij po vojni pri najboljših študentih 6 in pol let, povprečno pa 7 let. Ta razlika med dejansko potrebno dobo in uzakonjenimi desetimi semestri se javlja tembolj sedaj, ko je uveden novi študijski načrt, ki je vsekakor še širši, saj terja delj časa za obvladanje«.

Dalje navajamo odlome iz dopisa rektorja TVS Združenju gradbenikov: »Studij v zadnjih petih semestrih na vseh gradbenih oddelkih vase fakultete ni urejen v zadovoljivi meri in se zato z vašim predlogom načelno strinjam, da ga bo treba urediti«.

Čeprav je bralcem znano stališče Društva inženirjev in tehnikov gradbene sekcije, bi navedli tudi odlomek iz mnenja DIT o položaju na gradbeni fakulteti (objavljeno v »Slovenskem poročevalcu« 11. dec.)

»Anketa, ki jo je lani razpisalo društvo, je pokazala, da so vsi istega mnenja, da je treba študij poenotiti in skrajšati, razen ekaj izjem — večinoma iz vrst profesorjev gradbene fakultete.«

Po teh ugotovitvah, ki niso prišle s strani študentov, se nehote postavlja vprašanje, zakaj zanika pisec članka preobširnost študijskih programov in načrta na fakulteti in zvali vso krivdo dolgega študija na činitelje, ki jih fakultetni svet ne more reševati. Mogoče vpliva pri tem tudi dejstvo, da bi pri skrčenju učnega načrta in programa postali posamezni predmeti manj važni ali celo odvec. V ilustracijo navajamo, da poslušamo iz predmeta železnice predavanja treh profesorjev. Inž. Hrovat nam predava spodnji ustroj železnic, docent Gspan eksploatacijo in vzdrževanje železnic in prof. Leskošek zgornji ustroj železnic. Poleg tega poslušamo še kot posebna predmeta kolodvore in voz. sredstva ter trakcije. Te predmete poslušamo sedaj, ko študij ni več usmerjen.

V članku Sveta FGG se navajajo dogodki, ki so si sledili pred bojkotom na gradbeni fakulteti, tako, da javnost ne more dobiti iz tega pravilne slike. Zato navajamo ves časovni potek, ki bo prikazal dejanske razmere.

Že več časa je opozarjalo Združenje gradbenikov fakultetne oblasti na problem študija an fakulteti, vendar ni prišlo do vidnejših rezultatov. Zato je Združenje v lanskem študijskem letu meseca maja sklicalo konferenco, ki so ji prisostvovali profesorji, zastopniki DIT in zastopniki študijskih združenj ostalih fakultet v Jugoslaviji. Na konferenci, kjer so razpravljali samo o študijskih problemih, je prišlo do sklepa, da je potrebno ustanoviti komisijo zastopnikov profesorjev, inženirjev iz prakse in študentov. Ta naj prouči študijski program in to do prihodnjega študijskega leta. Kljub obljubam fakultetne oblasti niso izpolnile sklepa niti sklicale obljubljenih komisij. To dejstvo je pisec članka hote ali nehote obšel.

Letos v novem šolskem letu se je znašlo Združenje pred istim problemom. Zato je na svoji redni letni skupščini v mesecu novembru ponovno obravnavalo študijski problem in prišlo do zaključka, da se ne more zadovoljiti le z obljubami s strani fakultete ter je zato izglasovalo še znano peticijo. V peticiji je Združenje zahtevalo dokončno rešitev bistvenih problemov:

1. Naj se odpravi razlika med dejansko in zakonito študijsko dobo; 2. naj se takoj začne dokončno uveljavljati tak učni načrt, ki bi ustrezal potrebam prakse in 3. naj se rešijo predlogi, ki jih smatra Združenje za probleme, ki se dajo rešiti v najkrajšem času.

Združenje je zahtevalo odgovor na peticijo v roku desetih dni. V članku FGG pa se trdi, da je Združenje zahtevalo le ugotovitve nebistvenih točk v roku desetih dni. Da tu ne gre za nesporazum, je razvidno iz nadaljnjega poteka dogodkov.

Po predaji peticije je bil na rektoratu ponovno sklican sestanek, ob udeležbi profesorjev FGG in zastopnikov Združenja. Sestanek je bil sklican za 1. november ob 11. uri, toda obvestilo o sestanku je dobilo Združenje slabi dve uri pred začetkom. Ker v tako kratkem času ni bilo mogoče obvestiti zastopnikov Združenja in posameznih letnikov, so navzoči predstavniki Združenja prisostvovali sestanku le informativno. Tovariš rektor je bil mnenja, da se bo Združenje poslužilo ostrejših ukrepov v primeru, da fakultetni svet ne reši pozitivno njegovih predlogov za ureditev takoj rešljivih problemov, ki so bili v peticiji navedeni pod točko 3 (drobne zahteve) in je to stališče seveda grajal. Zastopniki Združenja so nato pojasnili, da nameravajo preiti k ostrejšim ukrepom le v primeru, ako ne bi dobili v postavljenem roku pozitivnih odgovorov na peticijo, predvsem pa na točki 1. in 2., kjer je zahtevano, naj se prične z delom za načelno rešitev problema. Na tem sestanku so se jasno pokazali odnosi nekaterih profesorjev do Združenja. Tako je na istem sestanku prof. Leskošek vprašal zastopnike: »Na osnovi česa si lasti Združenje pravico stavljati zahteve o urejevanju študijskega načrta?«, češ, prišli ste na univerzo prostovoljno in se morate uklanjati disciplinskemu pravilniku.

Po takem naziranju se Združenju, ki je sestavni del množične politične organizacije, odreka pravica sodelovanja pri urejevanju študijskih problemov. Smatramo pa, da imamo pravico stavljati predloge in na te predloge dobiti tudi odgovor, posebno ce ti problemi presegajo okvir fakultete. Smatramo tudi, da je tako mišljenje predsednika profesorske študijske komisije v nasprotju z osnovnimi demokratičnimi načeli.

Na tem sestanku so izneseli študentje trditev nekega docenta, ki jo je dal v predavalnici: »Največji kričači so najslabši študentje. Študentje se ženijo, imajo otroke, študirajo pa ne«. To izjavo navajamo kot primer nepravilnega odnosa, ki ga imajo nekateri predavatelji do študentov.

S tega sestanka so zastopniki Združenja odšli zaskrbljeni z vtisom, da ne bo prišlo do sporazumne rešitve. Toda že naslednji dan, 2. decembra, je Združenje dobilo povabilo na sestanek s predsednikom profesorske študijske komisije. Zastopniki združenja so se temu sestanku odzvali le z šibkim upanjem na rešitev, kar je razumljivo z ozirom na stališče, ki ga je imel tov. prof. Leskošek prejšnji dan na rektoratu. Toda sestanek je potekal zelo sporazumno. Zastopniki ZG so se s prof. Leskoškom sporazumeli o vseh bistvenih točkah in sestavili zapisnik, ki ga je tov. Leskošek podpisal. Vendar se Združenje ni moglo zadovoljiti samo z obljubami predsednika študijske komisije, ker je praksa obljub pokazala, da potrebuje Združenje uradni akt kot zagotovilo s strani sveta fakultete (da se ne bi zgodilo tako, kot po konferenci maja meseca). To so zastopniki Združenja pojasnili tudi prof. Leskoški, ki je odljubil po njegovim moreh pismeni odgovor fakultete na peticijo in to najkasneje do skupščine, ki je bila v torek 8. decembra. Pričakovani odgovor na peticijo pa smo prejeli šele 15. decembra. Zato je skupščina ponovno razpravljala o problemu, da bi tako izčrpala vse možnosti za sporazumno rešitev. Enoglasni sklep skupščine je bil, da se podaljša rok za odgovor še za dva dni. Iz sklepa, ki ga navajamo: »zapisnik razgovora predstavnikov Združenja s profesorjem Leskoškom ne smatramo za uradni odgovor. Izglasovali smo soglasno, da v kolikor ne dobimo odgovora v roku dveh dni, začnemo dvodnevni bojkot predavanj (predvidoma v petek 11. in soboto 12. decembra). V slučaju, da odgovor ne bi bil v duhu zapisnika in bi se po vsebini bistveno razlikoval, smatramo reševanje problemov za neresno in smo odločeni preiti na ostrejše mere«, je razvidno, da je potekel rok, ki ga je Združenje določilo, v četrtek ponoči in je tako očitek, da je bil bojkot proglašen predčasno, neutemeljen. Tako je bilo Združenje prisiljeno skupno s predsedstvom univerzitetnega odbora proglasiti bojkot predavanj in vaj v dneh 11. in 12. decembra, kot zadnji možni ukrep, da pokaže resnost problema in varuje ugled študentske organizacije kot politične organizacije naprednih študentov. Iz vsega tega so razvidni odnosi napram Združenju in omalovažujoče stališče do naših predlogov. Razvidno pa je tudi, da bojkot ni bil proglašen iz »formalnega« vzroka, kar očita pisec članka Združenju, kajti zahteva po pismenem odgovoru je popolnoma upravičena, če upoštevamo številne obljube, ki jih je dala fakulteta ustno in niso bile izpolnjene.

Ne drži pa tudi trditev, da je bil bojkot zaradi uveljavljanja študentov v javnosti, kajti tako uveljavljanje nam ni potrebno. Dovolj smo se izkazali na delovnih akcijah, demonstracijah za Trst itd. Zaključek zad. dogodkov jasno priča, da ne gre za drobne probleme, temveč za družben proces na visokih šolah, ki je ravno na gradbeni fakulteti najbolj dozorel. Gre za demokratičnejše odnose ter prilagoditev učnih načrtov in programov in zahtevane prakse. Ko bodo ta vprašanja na Tehnični visoki šoli v Ljubljani rešena, bo šola zopet dosegla in presegla svoj dober glas iz preteklosti, ki se sedaj maje, to pa ne zaradi nepremišljenosti študentov, temveč zaradi dolgega odlašanja in nerazumevanja za rešitev problemov, ki ne delajo čast naši šoli. S tem pa bodo uresničene težnje naprednih profesorjev in resnih študentov.

S tem, da smo navedli glavna dejstva, ki so za razumevanje bojkota na gradbeni fakulteti potrebna mislimo, da bo ostalo problematiko reševala že imenovana komisija ter bo javnost o sklepih in ugotovitvah te komisije še obveščena.

V tem članku nismo navedli vseh problemov, ki so se pojavili v zadnjem času na gradbeni fakulteti, temveč je članek le naš odgovor na članek fakultetnega sveta.

Združenje gradbenikov

Prva seja novoizvoljenega zbora proizvajalcev koprskega okraja

Koper, 19. decembra. — Včeraj je imel prvo sejo novoizvoljeni zbor proizvajalcev koprskega okraja. Sejo je otvoril član zbora tov. **dr. Kovačič**, predsednik zavoda za pospeševanje proizvodnje v Kopru. Ko je verifikacijska komisija pregledala volilni material, in volilna komisija objavila rezultate volitev, je zbor proizvajalcev prisegel in izvolil imunitetno ter mandatno komisijo in komisijo za družbeni plan in proračun. Predsedniško mesto za dobo enega leta je zbor zaupal tovarišu **Albinu Čotarju**, direktorju podjetja »Bor« v Kopru. Prva naloga, ki čaka novi zbor proizvajalcev je razprava o družbenem planu in razprava o okrajnem ter občinskih proračunih za leto 1954. Za družbeni plan koprskega okraja je že izdelan obširen elaborat, ki temelji na predlogih posameznih občinskih ljudskih odborov podjetij in ustanov. Predlog novega družbenega plana, ki ga je izdelal gospodarski svet OLO Koper, predvideva porast narodnega dohodka od mesečno 2 milijardi 774 milijonov na 2 milijardi 909 milijonov dinarjev. Povečanje dohodkov okraja je v skladu z investicijami, ki so bile letos vložene za povečanje gospodarske zmogljivosti in v zvezi z novimi sredstvi, ki so predvidena za razvoj gospodarstva v prihodnjem letu. V predlogu družbenega plana je predvidena tudi zaposlitev 600 novih delavcev, kar je za tako majhen okraj kot je Koper, visoko število. Predlog družbenega plana, o katerem bodo še prej razpravljali na zborih volivcev, bosta zbor proizvajalcev in okrajni zbor sprejela na skupnem zasedanju 23. decembra. **E. K.**

V Štorah so odprli dom Svobode

Štore, 19. decembra. Na čast 10. obletnice rojstva nove Jugoslavije ter Dneva jugoslovanske ljudske armade so danes železničarji iz Štor slavili dva pomembna dogodka. V dvorani novega doma delavsko-prosvetnega društva Svoboda so do zadnjega kotička napolnili velike prostore dvorane, so tej slavnosti med drugimi prisostvovali še zvezni ljudski poslanec mesta Celja ter narodni heroj Franc Leskošek-Luka, organizacijski sekretar CK ZKS tov. Vida Tomšičeva, sekretar mestnega komiteja ZKS Olga Vrabičeva, predsednik MLO Celje Riko Jerman in drugi. Po internacionali, ki jo je zaigrala godba na pihala Svobode iz Štor, je imel uvodne besede predsednik domače Svobode Kalčič. Za njim pa je razvila novi prapor ter mu tudi kumovala soproga direktorja železarne iz Štor, Božena Svetkova. V imenu članov Svobode je prapor prevzel tov. Korošec. Ob tej priložnosti so pionirji iz Štor izročili tovarišici Svetkovi šopek rdečih nageljnov. Z nastopom združenega moškega pevskega zbora celjske ter Svobode iz Štor, ki ga je vodil pevovodja Ulaga, je bil prvi del današnje slavnosti končan. Okoli 19. ure pa je bila slavnostna izročitev novega doma Svobode sovjemu namenu. Za tem pa je bila še slavnostna akademija s sodelovanjem vseh sekcij domače Svobode ter pevcev iz Celja.

Podjetja prispevajo darila za našo novoletno križanko

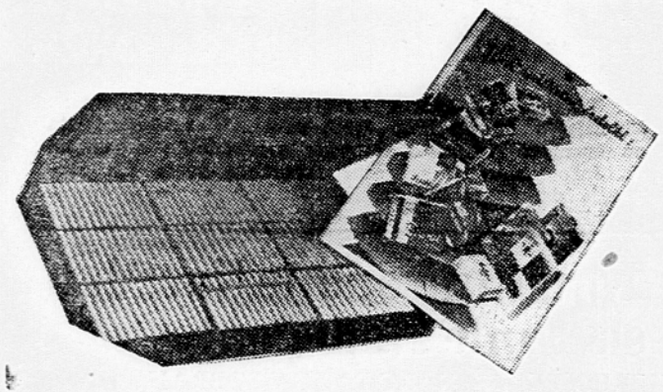

Tudi v letošnji novoletni številki »Slovenskega poročevalca« bomo objavili veliko nagradno križanko, da bodo imeli naši bralci z njo mnogo prijetnega razvedrila. Pri tem so nekatera naša podjetja, ki znajo ceniti take vrste reklamo, dala pobudo, naj bi nagrade za to novoletno križanko, ki vedno pritegne toliko pozornosti, darovala ona sama. To pobudo smo sprejeli in tako prva darila za našo novoletno križanko že prihajajo.

Med prvimi se je odzvala ljubljanska Tobačna tovarna, katere izvrstni izdelki so zelo priljubljeni med jugoslovanskimi, posebno pa še med slovenskimi kadilci. Poslala nam je kot svojo nagrado za novoletno križanko izredno lepo in okusno kolekcijo svojih najboljših cigaret. Po naši presoji je to darilo vredno najmanj 5000 din. Reševalca, ki bo z njim nagrajen, bo prav gotovo izredno razveselilo.

V prihodnjih dneh vas bomo obvestili še o drugih nagradah, ki smo jih že dobili za novoletno križanko in ki jih še bomo dobili. Ko bo nabiranje nagrad končano, jih bomo tudi razstavili, da si jih bodo lahko reševalci ogledali.

Pobuda za zbiranje nagrad, ki jih darujejo podjetja sama, je prišla nekoliko kasno. Zato naši uslužbenci in akviziterji ne bodo mogli obiskati v teh kratkih dneh prav vsa podjetja v Sloveniji, ki so pripravljena sodelovati s svojimi darili. Posebno velja to za podjetja v bolj oddaljenih krajih. **Zato vabimo tudi po tej poti vsa tista podjetja, ki želijo prispevati svoje darilo za našo novoletno križanko, naj nam takoj sporoče, kakšno nagrado prispevajo. Odločite se takoj.** Kolikor nam bo dopuščal prostor, bomo objavljali že v tem in prihodnjem tednu slike podarjenih nagrad. Zato nam pošljite tudi sliko darila, če jo imate.

Sinoči je bila v ljubljanski Drami premiera drame Fr. Hochwälderja »Javni tožilec«. — Glavni vlogi sta igrala Ivan Jerman in Sava Severjeva

„Brez komentarja“

Sedel sem doma in čital članek v dnevnem časopisju o poglabljanju socialistične demokracije. V mislih sem primerjal naš razvoj z drugimi deželami, kjer delovni človek še sanjati ne sme o samoupravljanju in delitvi presežnega dela. Mislil sem na tisoče naših delovnih ljudi, ki danes v delavskih svetih, upravnih odborih, svetih državljanov itd. končujejo »visoko šolo«, ki jim daje vse možnosti sodelovanja v upravi in pri reševanju najtežjih problemov, ki jih naš čas postavlja pred nje. V tem razmišljanju me je premotil telefon. Dvignem slušalko. Nek terenski odbor Socialistične zveze želi, da se udeležim njihove današnje seje. Niso povedali o čem bodo razpravljali. Oblekel sem se in odhitel.

Ko sem vstopil v sejno sobo, sem našel tovariše, ki jih nisem poznal. Teren se nameč nahaja daleč od mojega bivališča. Predsednik je začel sejo in postavil na dnevni red samo eno točko: predlog za kandidata pri nadomestnih volitvah v Ljudski odbor. Začudil sem se, zakaj je bila potrebna moja prisotnost. Toda kmalu mi je bilo jasno: predsednik je predlagal za kandidata — mene.

Sledil je molk. Tovariši so se spogledovali, vrteli svinčnike med prsti in molčali. Mislil sem, da bo prav, če spregovorim prvi: »Tovariši, sem dejal, kot član SZDL sem vsekakor počaščen z vašim predlogom, vendar mi ni jasno, zakaj ste izbrali ravno mene. Na vašem terenu ne poznam nikogar in mislim, da bi bilo vsekakor boljše, če bi vas predstavljal v Ljudskem odboru tovariš, ki živi med vami in pozna vaše probleme«.

»Tudi mi tako mislimo«, so odgovorili.

????

Predsednik je stvar pojasnil. »Nam so javili, da vi živite na našem terenu in smo mislili, da bo že nekako šlo.«

Postalo mi je nerodno. S tem terenom nimam res nikake zveze, razen, da je moja stara mati pred 55 leti stanovala nekje tu v bližini. Vsaj po pripovedovanju se tega megleno spominjam. Vprašal sem, kdo jim je to javil. Odgovor je bil kratek: »višji forum«.

»Dobro, sem dejal, toda jaz sem prepričan, da vi imate še kak drug predlog«.

»Seveda ga imamo, so hiteli zatrjevati, čeprav bi vas kot človeka z dobro karakteristiko tudi lahko kandidirali. Toda za nas bi bilo zelo nerodno, če bi drugi kandidat prodrl. Saj veste... Počasi smo se le sporazumeli. Povedal sem jim nekaj misli o naši socialistični demokraciji, o načinu postavljanja kandidatov, skratka, razvil se je prijeten pogovor, kot ga lahko vodiš samo z našimi delavci na terenu, ki že leta in leta nosijo težko breme terenskega dela. Dogovorili smo se, da bodo kandidirali človeka, katerega so predlagali sami in odšel sem.

Vsi so bili zadovoljni, samo predsednik se je malo obotavljal: »Višji forum....«

Obiskal sem potem tovariša na »višjem forumu«.

»Zakaj ste me hoteli kandidirati ravno na tem terenu?«

»Hm, mesto je bilo ravno prazno, mišljenja pa smo, da bi bilo dobro, če bi ti bil član Mestnega ljudskega odbora, posebno ko tam stanuješ«.

Povedal sem mu vse po pravici: da nisem tam nikdar v življenju stanoval, da ne poznam nikogar, da je moja stara mati ..... itd. itd.

»Dobro, bomo poskusili drugje. Recimo Pod hribom, tam je tudi izpraznjeno mesto. Tam so ljudje bolj disciplinirani in bo šlo lažje«.

Odločno sem se uprl. Povedal sem tovarišu iz »višjega foruma«, da bom najprej delal na terenu, kjer me mislijo kandidirati in potem bomo videli. Hotel sem še povedati misli, ki sem jih razložil tovarišem na terenskem sestanku, toda za to ni bilo časa. »Vse mi je jasno«, je dejal tovariš iz »višjega foruma« in odhitel na konferenco, ki ga je že pričakovala v sosednji sobi.

Odšel sem domov. Časovis je še vedno ležal na mizi. Prečital sem še enkrat članek Hotel sem ga izrezati in poslati tovarišu iz »višjega foruma«. Premislil sem si, in tako je ostala zgodba »Brez komentarja«.

Kdo lahko da kakršnekoli podatke o Milanu Klasanu ali Klasu, roj. l. 1931, ki ga je brškone okupator odpeljal leta 1941 ali 1942 v Nemčijo, ali pa tudi podatke o njegovih starših ali sorodnikih, naj sporoči najbližji postaji Ljudske milice ali pa tajništvu za notranje zadeve. — Iz pisarne sekretariata za notranje zadeve LR Slovenije v Ljubljani.

OB ROBU DOGODKOV

Še enkrat Mac Carthy

Zloglasni senator iz Visconsina Joe MacCarthy skrbi, da ne mine dan, ko bi ameriško časopisje sopisje ne napisalo uml um umbl ne napisalo vsaj nekaj o njegovi dejavnosti; če prelistamo časopise samo za nekaj dni nazaj, zasledimo štorije o neštetih preiskavah — v letalstvu, v armadi, glede »projekta Lincoln«, ki se tiče strogo zaupnih naprav v zvezi z radarasko mrežo v ZDA, pregled seznama »komunistov«, ki so na vplivnih položajih v visokem komisariatu ZDA v Nemčiji, preiskava glede položaja sodnika Williama Clarka v Zahodni Nemčiji, izjava, da je profesor Einstein vršil »vohunsko delo« — skratka senzacionalnih naslovov ne manjka...

Razumljivo je, da zaradi teh neštetih preiskav strah narašča. Tako je Ameriška zveza za državljanske pravice odkrito napadla kongresne preiskave in »maccarthyzem«, češ da razširja strah in pomeni resno nevarnost za državljanske svoboščine v ZDA. Vendar se MacCarthy ni zadovoljil s svojo dejavnostjo zgolj v ameriški notranji politiki, kajti tik pred konferenco na Bermudih je svoje glavno orožje naperil zoper Britance; MacCarthy je namreč zahteval »najstrožje represalije« proti Veliki Britaniji zaradi njene trgovine s pekinško Kitajsko...

Ta gonja proti Veliki Britaniji je morala razgibati tudi Eisenhowerja, saj je bila bermudska konferenca pripravljena v glavnem zato, da se zgladijo britansko-ameriška nasprotja in utrdi anglo-ameriško prijateljstvo. Zato je tudi Eisenhower — čeprav milo — zavrnil MacCarthyjeve zahteve po »represalijah«.

Predsednik predstavniške zbornice Joseph Martin je pred dnevi govoril o politiki republikanske stranke in je pri tem omenil, da »ne bodo uspeli napori doseči razcep med Eisenhowerjem in MacCarthyjem«, češ da prezident in visconsinski senator »čutita isto do komunistov«. S tem pa seveda še daleč ni zglajeno nasprotje v republikanski stranki, ki postaja čedalje bolj očito. Eisenhower je bil izvoljen za predsednika ZDA zato, ker so od njega pričakovali, da bo združil ameriški narod in tesneje povezal ZDA s svojimi zavezniki; sedaj pa Eisenhower ne more doseči enotnosti niti v svoji lastni stranki...

Za MacCarthyjem stoji tretjina republikanskih senatorjev, sam pa trdi, da »ima za sabo polovico Amerike«. Ta izjava kaže, da ima senator še velike ambicije! Prihodnje volitve bodo potekale najbrž v znamenju borbe za ali proti »maccarthyzmu«; če se MacCarthyjevi falangi posreči zmagati, potem je skoraj gotovo, da se bo l. 1956 MacCarthy potegoval za mesto prezidenta ZDA!

Medtem ko si nekateri prizadevajo urediti »spor« med Eisenhowerjem in MacCarthyjem, sam MacCarthy očitno noče pomiritve. Republikanski senator Smith je prav te dni pozval kolego iz Visconsina, »naj sodeluje z vlado«, kajti že preveč prahu je dvignil napad na Veliko Britanijo zaradi njenih trgovskih zvez s Kitajsko. Senator Smith je obsodil tudi gonjo MacCarthyja, ki hoče izvajati »javni« pritisk na Eisenhowerja, ko poziva ob vsaki priložnosti, naj volivci pošiljajo pisma Beli hiši in naj se zavzamejo za njegovo stališče.

Koliko časa bo Eisenhower še prenašal to izigravanje, ki mu izpodkopuje moč in mu čedalje bolj veže roke? Eisenhower se nemara zaveda, da »maccarthyzem« bolj škodi Ameriki kot vsi atomski vohuni in kominformovci na vsem svetu skupaj. Morda pa so le resnične govorice, po katerih naj bi se Eisenhower pri izvajanju zunanje politike v bodoče naslonil bolj na demokrate in pri tem pustil ob strani zle duhove, kot sta MacCarthy in Knowland...

Volitve državnega predsednika v Franciji

Tudi peto glasovanje je bilo brezuspešno

Pariz, 19. dec. (AFP). Pri petem glasovanju za izvolitev novega predsednika Francoske republike je dobil predsednik vlade Laniel (neodvisni) 374 glasov, socialist Naegelen 312, radikalni socialist Medicin pa 197 glasov. Ker nobeden ni dobil absolutne večine, bo nocoj ob 20.30 uri šesto glasovanje.

V petem glasovanju je sodelovalo 926 poslancev. Ko je bil objavljen izid glasovanja, so se člani parlamentarnih skupin neodvisnih republikancev, kmetov in republikanske socialne akcije (bivši degolovci) med seboj posvetovali. Radikalni socialisti so bili pripravljeni v šestem glasovanju podpreti kandidaturo Jeana Medicina.

Joseph Laniel

Marcel Naegelen

Pariz, 19. decembra (r). Tuje agencije poročajo zvečer, da bosta pri šestem glasovanju Laniel in Medecin vztrajala pri svojih kandidaturah za predsednika. Socialist Naegelen še ni sporočil svojega stališča. Predsednika parlamenta Herriota so poskušali pregovoriti, da bi prevzel kandidaturo za predsednika republike, vendar je Herriot ponudbo spet odklonil, sklicujoč se na svoje slabo zdravje in visoko starost.

ZSSR kupuje v Belgiji tekstilno blago

LONDON, 19. dec. (Tanjug). Kakor piše »Finantial Times« iz Bruslja, je Sovjetska zveza sklenila z Belgijo pogodbo za nakup tekstilnega blaga. Skupna vrednost sovjetskih naročil je okrog 350.000 funtov. Belgijski gospodarski krogi pričakujejo, da bodo nova sovjetska naročila tekstilnega in drugega blaga dala novo spodbudo trgovini med Belgijo in Sovjetsko zvezo.

Meknies, 19. dec. V maroškem mestu Meknies je policija prijela sinoči okrog 400 oseb, od teh jih je 36 pridržala v zaporu kot »sumljive«. Uradno je bilo sporočeno, »da gre za ugotavljanje identite«.

Rangun, 19. dec. Indijski veleposlanik v Burmi je začel s predstavniki burmanske vlade uradne razgovore o odškodnini indijskim veleposestnikom v Burmi, katerih rižna polja so nacionalizirali.

New Delhi, 19. dec. (Tanjug) Vodilni list »Ceylon Times« predlaga danes sklicanje konference predsednikov vlad južnoazijskih držav, ki naj bi obravnavala varnost teh držav.

ZSSR upa na razdor atlatskega bloka

»Pravda« o sestanku sveta Atlantskega pakta

Moskva, 19. dec. Kakor poroča Tass, piše današnja moskovska »Pravda«, ko komentira minulo zasedanje sveta Atlantskega pakta, da je to zasedanje pokazalo, da »žele ZDA izkoristiti atlantski blok, da bi se še naprej vmešavale v evropske zadeve, kar ni v korist evropski varnosti«.

Dalje piše, da je mogoče iz vesti, ki so prodrle v tisk, sklepati, da bi voditelji Atlantskega pakta na vsak način radi postavili nasproti Sovjetski zvezi in drugim demokratičnim državam blok držav, ki bi bile med seboj povezane z vojaškimi pogodbami in raznimi vrstami posebnih obveznosti. Izjavo ameriškega ministra za zunanje zadeve Dullesa o »morebitni tragični spremembi ameriške zunanje politike« imenuje »Pravda« diplomatski škandal«, češ da odziv na to izjavo ponovno dokazuje, da povzroča ameriška politika vmešavanja v zahodnoevropske zadeve odpor in da se čedalje bolj povečujejo nasprotja med državami Atlantskega pakta.

»Pravda« navaja sovjetsko stališče, da bi bila Francija v evropski obrambni skupnosti zares podrejena Zahodni Nemčiji, in piše: »Tudi London je sedaj načel vprašanje položaja Velike Britanije v organizaciji Atlantskega pakta, poudarjajoč, da imata Velika Britanija in ZDA na Srednjem in Daljnem vzhodu nasprotujoče si interese.«

Pri takem položaju — zaključuje »Pravda« — utrjujejo ZDA svoje zveze z zahodnonemškim in Francovim režimom, to pa mora neogibno privesti do povečanih nasprotstev v Atlantskem paktu, predvsem pa med ZDA in Francijo ter med ZDA in Veliko Britanijo.

Obnova grške vlade

Atene, 19. dec. (Tanjug). — Vladni časopis »Apogevmatini« je zvedel iz poučenih virov, da bo januarja obnovljena Pagagosova vlada. Po mnenju časopisa bo zamenjanih polovico sedanjih ministrov razen ministra za gospodarstvo in narodno obrambo. Če bi bilo vprašanje tudi glede podpredsednika vlade, bo morala skupščina sprejeti ustrezni zakon. »Apogevmatini« piše, da zamenjava ministrov ne pomeni njihovega neuspeha, pač pa željo Papagosa, da bi pritegnil tudi druge, mlajše moči iz svoje stranke.

Govor predsednika bolgarske vlade

Sofija, 19. dec. (Reuter-AFP) Predsendik bolgarske vlade Vlko Červenkov je izjavil, da je Bolgarija pripravljena navezati normalne stike dobrih sosedov z Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. Pripomnil je, da bi Bolgarija s temi državami okrepila tudi gospodarske zveze. Sinoči je govoril na nekem zborovanju v Sofiji, s čimer je bila zaključena kampanja pred volitvami za bolgarsko sobranje.

V istem govoru je Červenkov pozdravil ustanovitev grških in bolgarskih mešanih obmejnih komisij in izrazil željo, da bi Bolgarija navezala diplomatske stike z Grčijo. Glede stikov z Jugoslavijo je bolgarski predsednik vlade predlagal sestavo skupne jugoslovanske-bolgarske komisije, ki naj bi rešila sporna vprašanja.

La Valeta, 19. dec. (Reuter) Po uradnih rezultatih o parlamentarnih volitvah na Malti je dobila laburistična stranka Malte 19 mandatov, nacionalistična stranka 18 in delavska stranka 3. Na volitvah je sodelovala tudi stranka progresivnih konstitucionalistov, pa ni dobila nobenega mandata. Dosedaj je bila vlada v rokah nacionalistov.

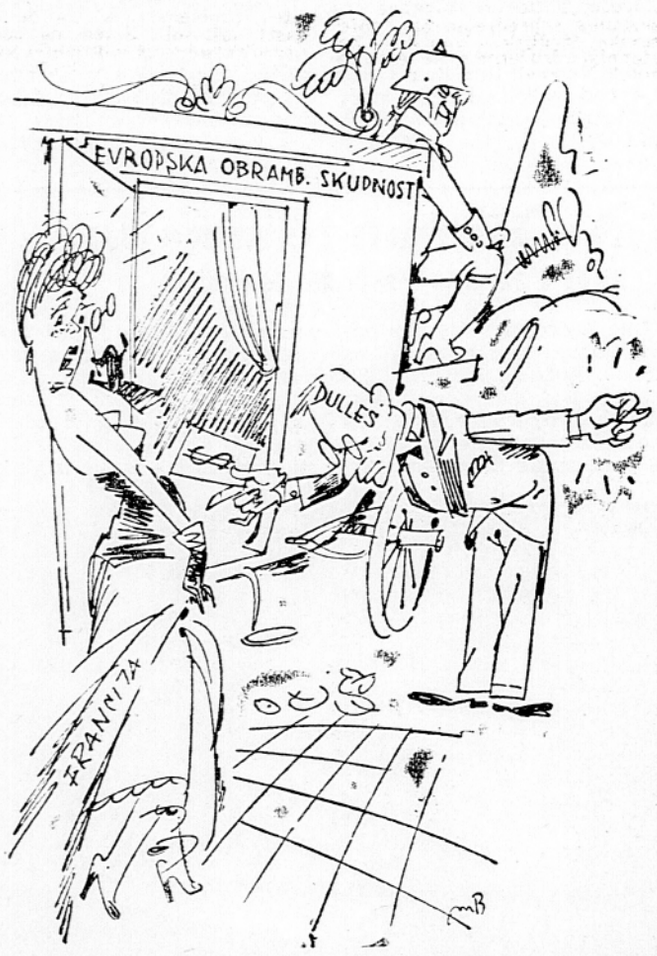

— Negalantno! Karikatura: **Marjan Bregar**

Ameriške ladje za umik kuomintanških čet iz Burme

Tajpeh, 19. dec. (Reuter). Čangkajškova časopisna agencija na Formozi poroča, da bodo dale ZDA ladje za pospešen umik kuomintanških čet iz Burme. Agencija pripominja, da sta vlada ZDA in vlada na Formozi sklenili prepeljati gverilce z ladjami, kar je hitreje kot z letali. Po nepotrjenih vesteh se je vlada na Formozi odločila odpoklicati še 3000 kuomintancev iz Burme.

PJUNGJANG, 19. dec. Severna Koreja je sklenila sporazume o finančni pomoči z vladami Vzhodne Nemčije, Madžarske, Romunije in Bolgarije. Radio Pjongjang poroča, da je severnokorejska vlada odobrila te sporazume, na podlagi katerih bodo Vzh. Nemčija, Madžarska in Romunija ter Bolgarija finansirale obnovo Severne Koreje. V Severno Korejo bodo poslale tudi zdravstvene skupine. Gospodarsko pomoč, ki jo je Severna Koreja prejemala med vojno, pa so ji dali brezplačno.

Gonja proti Latinski Ameriki

Nekateri časopisi ZDA so pričeli deliti države Latinske Amerike na »zveste« in »sumljive« – Najbolj sumljiva naj bi bila Guatemala

New York, 19. dec. (Tanjug). Nekateri diplomatski opazovalci v ZDA so prepričani, da mnoge stvari, o katerih so sklepali na bermudski konferenci, niso bile vključene v uradno sporočilo, pač pa se sedaj polagoma pojavljajo v člankih ameriških časopisov. Ena izmed teh stvari bo po njihovem mnenju razmerje do Latinske Amerike. Čeprav je odposlanstvo dr. Miltona Eisenhowerja, predsednikovega brata, pred bermudskimi razgovori obiskalo države Latinske Amerike, sodijo, da je gonja, ki se je sedaj pojavila v tukajšnjih časopisih, neposredno v zvezi z nekaterimi novimi dejstvi v razmerju med ZDA in Latinsko Ameriko.

Odposlanstvo Miltona Eisenhowerja se je trudilo predvsem za utrditev in zbližanje stikov z ZDA. Predlagalo je gospodarske ukrepe, ki bi omogočili tesnejšo politično povezanost držav obeh Amerik. Po bermudski konferenci pa so ameriški časopisi drugače začeli pisati o teh stikih — načeli so vprašanje, kaj bi bilo treba storiti s »sumljivimi« državami Latinske Amerike.

Nekatere »zveste« republike Latinske Amerike imajo z ZDA zelo tesne zveze. Druge, kot n. pr. Argentina, so bile v precej napetem razmerju, ki ga je, kakor je podoba, odposlanstvo Miltona Eisenhowerja nekoliko popravilo s tem, da je obljubilo investicije in podobno. Predsednik Peron pa se vzlic temu ni hotel zvezati z ZDA z vojaškim paktom, podobno kot nekatere druge države Latinske Amerike, čeprav je pred dnevi dejal v razgovoru z novinarji, da je v stikih med ZDA in Argentino »nastal preobrat«, odkar je bil na obisku Milton Eisenhower.

Koliko je pravilno mnenje, da so na trojnem sestanku na Bermudih govorili o ameriških ukrepih proti nekaterim drugim državam zahodne poloble, je težko ugotoviti. Dejstvo pa je, da kritika v ameriškem tisku spet udarja po Boliviji in Guatemali, zlasti pa po zadnji. V Boliviji je Amerika izgubila z nacionalizacijo in njene koristi so prizadete s splošno usmerjenostjo k novi ureditvi notranjega življenja, odpravi fevdalizma, itd. V Guatemali pa so ZDA še bolj prizadete. Gospodarstvo te države, njene ceste, transport in pristanišča — vse je v rokah »Družbe za sadje«, ki je ameriška last. Zastopnik Guatemale v OZN Guarido je v svojem govoru obtožil ameriško politiko do te države, ki je, kakor trdi, posledica dejstva, da so nekateri ljudje iz States departementa udeleženi pri družbi.

Ameriški časopisi napadajo Guatemalo kot »komunistično nevarnost«. V poročilo nacionalnega združenja za planiranje, ki je bilo objavljeno v Washingtonu, je rečeno, da »nenehno naraščanje vpliva komunistov na vlado v Guatemali, na njene sindikate, kmetijske organizacije, tisk in radio grozi svobodi Guatemale in varnosti vseh ameriških republik.«

Ta grožnja je najbrž neutemeljena, saj ima Guatamala skupno 3 milijone prebivalcev. Za temi obtožbami se skriva želja, da bi se Guatemala odrekla borbi za svojo neodvisnost. V zasebnih razgovorih mnogi zastopniki Latinske Amerike v Združenih narodih grajajo gonjo proti Guatemali, ker menijo, da morajo tudi druge države Latinske Amerike stopiti na pot Guatemale. So sicer za popolno sodelovanje z ZDA in se ne ogrevajo za širjenje sovjetskega vpliva, prepričani pa so, da morajo njihove zveze z najmočnejšo državo temeljiti na popolni enakosti in spoštovanju suverenosti. Trdijo, da je težko obdržati iskrene in zares dobre zveze tam, kjer imajo ameriške družbe takšno moč, da lahko celo vržejo vlado in delajo »revolucije«, kot nekateri časopisi sedaj grozijo Guatemali.

NOVICE V SLIKI

Mutesa II. (prvi z desne), **pred kratkim odstavljeni bugandski kralj, je danes priljubljena tarča londonskih fotoreporterjev**

V Avstriji še vedno nad 50.000 ruskih vojakov

V avstrijskem parlamentu razpravljajo že delj časa o osnutku proračuna za leto 1954. Ko je bil zdaj na vrsti proračunski osnutek ministrstva za notranje zadeve, je govoril socialistični poslanec Czernetz, ki je med svojim govorom med drugim navedel: V Avstriji je še vedno nad 50.000 ruskih vojakov, ki imajo topove, tanke in letala. Avstrija pa ima vsega skupaj 29.447 orožnikov, policistov ter justičnih in carinskih stražnikov. Pri takem razmerju pa predstavniki sovjetske okupacijske oblasti še vedno govorijo o avstrijskem oboroževanju, kar je tudi vzrok, da ZSSR ne reducira svojih okupacijskih sil.

Avstrija ima za svojo policijo in orožništvo nekaj nad 721 milijonov šilingov izdatkov, kar znaša samo 3.3 odst. vseh državnih izdatkov. Sosedna češkoslovaška država pa ima v svojem proračunu za obrambo in varnostno službo 41.8 milijard kron, kar je blizu 10 odstotkov državnega proračuna. Menda so tudi ti veliki izdatki zaradi avstrijskega »oboroževanja«. Na 233 avstrijskih civilistov pride samo 1 avstrijski stražnik ali orožnik, na 138 avstrijskih državljanov pa 1 ruski vojak. V ZSSR pa pride že na 25 civilistov en oboroženec.

Avstrijski »miroljubni« sosedje zapirajo meje proti Avstriji z minami, žičnimi ovirami in s stražarskimi stolpi. Avstrijske meje so za begunce, ki iščejo v Avstriji zavetje, hermetično zaprte. Odprte pa so pod varstvom zasedbenih oblasti vedno za tihotapce USIA (Uprava sovjetske imovine v Avstriji) podjetij za sovjetske agente in za delegate najrazličnejših kominformovskih kongresov. Avstrija ima pravico za izdajanje potnih dovoljenj, nima pa nobene kontrole nad svojimi mejami.

Komedija je končana

Poldrugi mesec se je pred zavezniškim vojaškim sodiščem vlekla razprava proti skupini 14 fašistov, aretiranih med in po demonstracijah 5. in 6. novembra v Trstu. Že v tem razvlačevanju se je kazalo, da sodišče nima nobenega resnega namena kaznovati povzročitelje neredov tako, kot so zaslužili. Sodba je le potrdila prepričanje, ki si ga je demokratična javnost ustvarila že med razpravo, namreč da gre samo za inscinirano komedijo, ki je bila potrebna zato, da bi ne povzročili še večjega ogorčenja med demokratičnim javnim mnenjem.

Angloameriško sodišče je tudi pri tem procesu, kakor vedno doslej, kazalo dobrohotno naklonjenost do fašistov in izreklo obsodbe, ki jih je le težko imenovati s to besedo, saj so skoraj vse pogojne, druge pa so izvršne šele po preteku enega meseca, če ne bi bila vložena prošnja za revizijo procesa, odnosno še mnogo kasneje, če sodišče predloga za revizijo ne bi sprejelo. V tem času pa se bo razburjenje med javnostjo še bolj pomirilo in fašistom bodo lahko kazen popolnoma odpustili. Taka je bila praksa doslej in kaže, da je ne mislijo spremeniti. Seveda je ta praksa v veljavi samo za fašiste, kajti za Slovence in tržaške antifašiste zna angloameriško vojaško sodišče uvesti tudi nagli postopek in jih za mnogo manjše delikte obsoditi na pretirano stroge kazni.

Angloameriško vojaško sodišče v Trstu ni zagrešilo samo tega, da je fašiste tako rekoč oprostilo, temveč je hkrati dalo njihovim zagovornikom bivšemu fašističnemu županu Pagnmiju in sedanjemu neofašističnemu voditelju Gefter-Wondrichu možnost, da sta svoje obrambne govore spremenila v fašistična propagandna zborovanja.

Komedija je končana in rimska vlada bo lahko kovala nove načrte brez strahu, da bi vršilce njenih ukazov, »vrle italijanske mladeniče«, zadela roka pravice. Se celo sam Mussolini bi moral biti vesel pravnega reda, ki velja na Tržaškem ozemlju. Na tem koščku zemeljske oble še vedno spoštujejo njegove zakone in njegovi pristaši — naj zagreše kar koli — so tu nedotakljivi.

SAŠA VRHOVEC:

Kakšen sporazum z državo hoče Vatikan v Jugoslaviji?

(Ob ratifikaciji konkor data med fašistično Španijo in Vatikanom)

Citirane izjave in komentarji prav gotovo nedvoumno izpričujejo bolje in jasneje današnjo mednarodno politično vlogo vatikanske kurije, ki skupno z najbolj reakcionarnimi krogi, predvsem v ZDA, nudi moralno in materialno podporo vsem tistim silam, ki se hočejo boriti proti **svobodi človeka za duhovni in fizični totalitarizem sodobne družbe.** Posebej v španskem primeru pa gre še za načrtno taktiko v vseh povojnih letih, da na »krščanskih principih in za katoliške ideale« doseže popolno vsaj mednarodno pravno (moralno prav gotovo nikdar!) rehabilitacijo španskega diktatorja, ki se je, kljub javni kolaboraciji z Mussolinijem in Hitlerjem v borbi proti svobodoljubnemu človeštvu in moralni kompromitaciji fašistične ideologije, po drugi svetovni vojni uspel obdržati na oblasti,

II. »Sodelovanje v taki obrambi zoper tako »satansko« moč je postala prav tako verska, kakor tudi državljanska dolžnost«.

Podpora Vatikana generalu Francu in reakcionarnim silam v Španiji v zgodovini te dežele pravzaprav ni nič novega. »Konkordat 1953« je le najosnovnejši javnopravni odraz sicer dolgega in pristnega sodelovanja Franca s Pijem XI. in Pijem XII. Katoliška cerkev si morda tudi ni nikjer prizadevala nadzirati vseh oblik narodnega življenja skozi vsa stoletja, kot je to delala v Španiji. Od zgodnjega srednjega veka pa do danes je bila v tej deželi najmočnejša sila, **ki je oblikovala kulturne, socialne, ekonomske in politične spremembe. Njena »zasluga« je predvsem da je bila spomladi leta 1939 uničena mlada demokratična španska republika.** To izpričujejo neštevilni dokumenti. V ilustracijo navajam le nekaj »cerkvenih dokumentov«. Papež Pij XII. je po vatikanskem radiu 17. aprila 1939 poslal Francu in ostalim uničevalcem republike naslednjo spomenico:

»Z velikim veseljem se obračam na Vas, dragi sinovi katoliške Španije, da Vam izrazim svoje očetovske čestitke kot darilo miru in zmage, s katerim je Bog kronal krščanski heroizem Vaše vere in dobrodelnosti, ki sta se pokazali v tako velikem in plemenitem trpljenju... Z značilnostmi **svojega najbolj plemenitega duha, s širokogrudnostjo in odkritosrčnostjo se je španski narod dvignil v obrambo idealov vere in krščanske kulture,** ki sta globoko zakoreninjeni v bogati španski zemlji. Kot znamenje bogate milosti podeljujem Vam, **dragim sinovom kat. Španije, voditelju države in njegovi visoki vladi, gorečemu episkopatu in požrtvovalnemu kleru, herojskim borcem in vsem vernikom svoj apostolski blagoslov«.**

V naslednjih mesecih so številni »španski branitelji Cerkve« odšli na romanje v Rim, da **se zahvalijo papežu za vse, kar je storil zanje.** Junija 1939 je Pij XII. sprejel 3000 španskih Francovih vojakov, ki so prišli v Italijo, da proslavijo zmago skupno z italijanskimi fašisti. Ob podelitvi »očetovskega blagoslova« je Pij XII. izrecno naglasil, »da so se borili za zmagoslavje krščanskih idealov« in da so mu »kot branilci vere prinesli neskončno tolažbo«. (P. S. Ali ni na enak način Pij XII. sprejel med narodno osvobodilno vojno nekajkrat skupine ustašev? Ustaški list »HRVATSKI NAROD« z dne 5. 9. 1943 je v zvezi z nekim takim sprejemom zapisal, »da se je Pij XII. razgovarjal s skupino ustaških orožnikov zelo prisrčno in izjavil, da »pozna poglavnika dr. Ante Pavelića«. Blagoslovil je njih in njega«). Tudi v naslednjih letih so znani španski fašisti v različnih misijah obiskovali papeža in druge vatikanske prelate. Najodličnejši med njimi je bil Francov svak Serrano Suver, velik prijatelj Hitlerja in Mussolinija. Dne 20. junija 1942 je tega »odličnika« papež osebnoodlikoval z velikim križem reda Pija IX. Obenem mu je dal blagoslov za Španijo in generala Franca, ki je »zaslužen za Boga in Cerkev« (Bilten španskih študijev).

Vsi navedeni podatki seveda dokumentirajo le izraze zmagoslavja in prisrčnosti vatikanskih prvakov nad razvojem dogodkov v Španiji. Vloga Vatikana v samem toku državljanske vojne predstavlja enega najodkritejših posegov te politične sile v katerokoli deželo zemeljske oble. Vatikan in celotna katoliška hierarhija v Španiji sta vneto ilegalno organizirala prve akcije zoper progresivne sile že leta 1931 po zmagi republikansko-socialistične zveze na občinskih volitvah. Ko pa se je začela oborožena vstaja zoper republiko, sta Vatikan in španska katoliška hierarhija brez sramu odkrito stopila na stran Franca. Španski škofje so hujskali Špance na borbo proti »rdečim«, papež (takrat Pij XI. op. p.) je apeliral na ves katoliški svet. Vatikanska diplomacija je tesno sodelovala s Hitlerjem in Mussolinijem zaradi pošiljanja orožja upornikom. Obstojajo dokumentirani podatki o sporazumu vatikanskega državnega tajništva s Hitlerjem, »po katerem naj bi Vatikan za pomoč Nemčije španskim upornikom začel vsesplošno gonjo proti boljševizmu po vsem katoliškem svetu.«

Pij XI. je 14. decembra 1936 v nagovoru na 500 španskih fašističnih beguncev pozval civilizirani svet, »naj se upre boljševizmu, ki je že dal dokaz o svoji volji porušiti vse vrednote, od Rusije do Kitajske, od Mehike do Južne Amerike. Sedaj je odprl ogenj sovraštva in preganjanj v Španiji«, **ki se bo kljub takojšnjim ukrepom, ki so bili povzeti,** razširil zoper »vse božje in človeške ustanove. Ljudstvo in narodi se morajo združiti in ukreniti protiukrepe. Papež je svoj govor končal z blagoslovom **»vsem, ki so prevzeli težko in nevarno nalogo: braniti in vzpostaviti božjo čast in vero«.** (Hitler, Mussolini in Franco! op. p.)

Sledi pastirsko pismo nemških škofov 30. avgusta 1936 po neposrednem nalogu kardinala Paccelija (takrat apostolskega nuncija v Nemčiji), v katerem med drugim poudarjajo: »Zaradi tega je jasno, kaj mora biti dolžnost našega ljudstva in naše domovine. Upamo, da bo kancler (Hitler, op. p.) z božjo pomočjo razrešil to strašno zadevo z močjo in najzvestejšim sodelovanjem vseh katoličanov«.

(Se nadaljuje)

Milijoni preorani z buldožerjem

Popoln neuspeh v trsnicah Strojne službe okrajne zadružne zveze v Mariboru in državnega posestva Pekre

Mnoge kmetovalce, posebno pa vinogradnike, je presenetil mraz v noči med 10. in 11. majem. Živo srebro v toplomerih je padlo na 7 stopinj pod ničlo, v nekaterih krajih pa še nižje. Hud mraz v tem času je prizadejal predvsem vinogradništvo; škoda je precej visoka. To velja posebno za trsnice, ki jih je mraz skoraj popolnoma uničil. Vendar pa ne moremo vse neuspehe prevreči na mraz, kajti nekatere trsnice v Mariboru letos ne bodo imele uspehov, zaradi česar je bilo prizadevanje pri gojitvi trt zaman; trsnice zaradi tega planirajo z

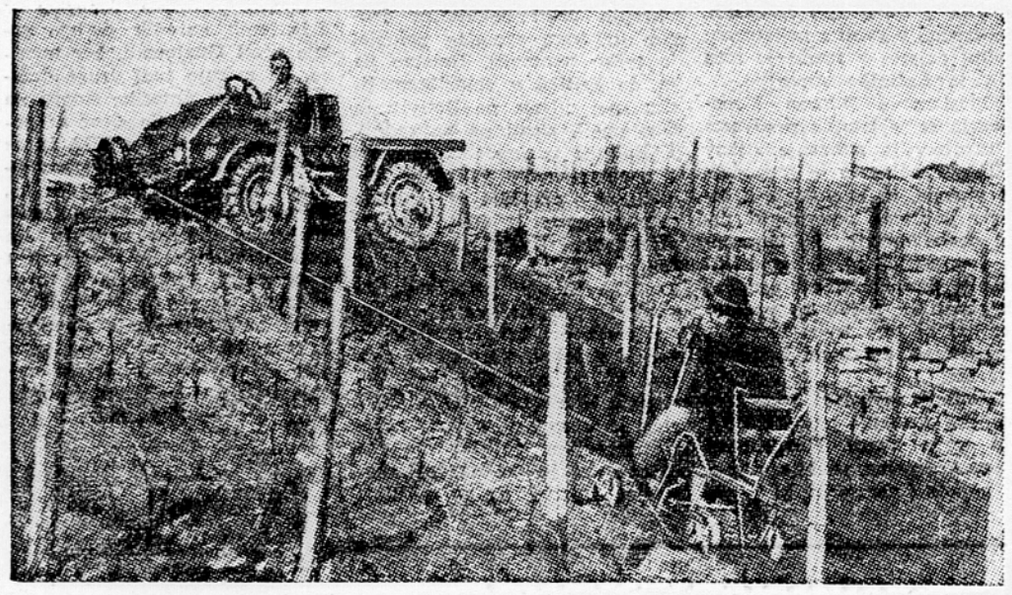

Traktor pri delu v vinogradu

buldožerjem. To mnenje potrjuje tudi dejstvo, da ima n. pr. Vinarska šola v Mariboru v svoji trsnici prav lepe uspehe navzlic slabim vremenskim razmeram. Popolnoma upravičeno se nam vsiljuje misel, da je tam, kjer je v trsnici propadel celotni pridelek, potrebno pač poiskati vzroke drugje, posebno pa pri odgovornih uslužbencih, ki so bili zadolženi za delo v trsnicah.

Strojna služba pri okrajni zadružni zvezi Maribor-okolica je pravilno razumela svojo vlogo pri pospeševanju kmetijstva; posebno, kar se vinogradništva tiče. Že lani je pričela gojiti med drugim trsni material. Da bi dosegla še večje uspehe, je letos zgradila silnico (prostor za hitreše vzgajanje cepljenk), ki bo lahko dala vsako leto do 2 milijona prvovrstnih cepljenk. Silnica je bila predmet mnogih razprav na sejah okrajne zadružne zveze kakor tudi v podjetju samem. Pričeli pa so jo graditi zelo pozno, kar je bistveno vplivalo na nadaljnji uspeh. Le-to so v glavnem dogradili tik pred siljenjem. Takrat so pripravili tudi ves material za cepljenje. Strojna služba je cepila letos 234.000 cepljenk, državno posestvo Pekre, ki je sililo trte v isti silnici, pa 175.000. Za izvedbo teh del so bili zadolženi strokovnjaki Ivan Bavdaž, Anton Kovačič, Anton Podgoršek in Anton Golobič.

Med temi strokovnjaki je prišlo kmalu do trenja, kar se je pozneje dala trsnica dohodkov pri proizvodnji trsnega materiala.

kazalo predvsem med Bavdažem in Kovačičem; prvi ima višjo kmetijsko izobrazbo, drugi nižjo, oba pa večletno prakso. Delavci, ki so delali po navodilih strokovnjakov, so dobivali nešteto ukazov tako, da niso vedeli po katerih bi delali. Tu je posebno prišel do izraza star slovenski pregovor, ki pravi, da je bilo več komandantov, kakor vojakov. Bavdaž, Golobič in Podgoršek so n. pr. pri pregledu silnic ugotovili, da je bilo v njej premalo vlage, da je zrak zatohel in da jo bo treba zato zračiti, trte pa poškropiti. V tem smislu so dali delavcem tudi navodila. Kovačič, ki je prišel v silnico čez nekaj minut pa je pričel vpiti nad delavci, da bodo s takim delom vse pokvarili; zapiral je okna in odprtine (celo odprtine ključavnic na vratih) samo zato, da bi preprečil zračenje, ki je za pravilno gojitev trt nujno potrebno. Smatral je, da je njegov način siljenja, ki se ga je, kot pravijo, naučil pri Nemcih, mnogo boljši kot tisti, ki so ga predlagali ostali. Takih primerov nasprotujočih si navodil je bilo mnogo. Poleg tega so prihajali in nadzorovali delo tudi strokovnjaki vinarskega inštituta v Mariboru. Vsak je dajal navodila in izjavljal, da delo odlično napreduje. Koliko je bilo strokovnjakov in nadzornikov v tej silnici lahko povzamemo iz besed bivšega upravnika podjetja tov. Pergerja, ki pravi, da so pri prevozu teh strokovnjakov porabili več bencina, kakor jim bo nekaj dni odgnale; vendar so pričele druga za drugo propadati. Škodo, ki je pri tem nastala, cenijo nad 6,700.000 din.

Nato so prišle razne komisije in strokovnjaki, ki so ugotavljali vzroke neuspehov. Eni so menili, da je trsnico uničil mraz, drugi zopet, da so odgovorni uslužbenci sabotirali, tretji, da silnica ne ustreza svojemu namenu itd. V vseh teh izjavah in mnenjih pa ne zasledimo predlogov, kako bi takšne neuspehe v bodoče preprečevali. Res je nova silnica v Zrkovcih z zmogljivostjo 2 milijona cepljenk lahko v ponos podjetju strojne službe, kakor to omenja pisec članka v »Večeru« z dne 28. novembra 1953. Vendar se sprašujemo, kaj bi bilo, če bi to podjetje letos izkoristilo njeno zmogljivost. Odgovor je popolnoma jasen. Utrpelo bi »borih« 35 milijonov din škode. Zaradi tega, ker njeno zmogljivost niso izkoristili, imajo zdaj samo nad 4 milijone dinarjev škode, računajoč, da bi lahko dala trsnica vsaj 50 odstotkov pridelka. Slab rezultat kaže tudi trsnica državnega posestva Pekre, ki ima nad 3 milijone din škode.

Prepričani smo, da so teh neuspehov krivi tisti uslužbenci, ki so bili za opravljanje del v trsnicah zadolženi. Svoje delo so opravljali zelo malomarno, kar velja zlasti za Kovačiča, pri katerem se nam vsiljuje misel, da je delo načrtno sabotiral, zaradi česar je dajal tudi napačna navodila. Smatramo, da bi morale ustanove, kot je n. pr. Vinarski inštitut v Mariboru in okrajna zadružna zveza posvečati trsničarski proizvodnji več pozornosti, kajti naši vinogradi vpijejo po obnovi. Toda s takim delom jih ne bomo obnovili. Zato je prav, da škodljivci našega gospodarstva odgovarjajo za svoje delo pred sodiščem.

I. K.

Pismo uredništvu

ODPRTO PISMO »PODJETJU ZA RAZDELJEVANJE FILMOV«

Po številnih protestih, ki jih zadnji čas beremo v dnevnikih, se oglašamo k besedi tudi slovenski prevajalci.

Tokrat ne gre za izbor filmov, saj je bilo tudi o tem že mnogo pisanja, a brez uspeha: v naših kinematografih še vedno vrtijo — kakor po načrtu — filmske bedastoče in neslanosti. Tokrat gre za prevajanje filmskih tekstov ali za podnaslavljanje, torej za vprašanje, ki se mu ni mogoče izogniti z obrabljenimi frazami o rentabilnosti itd.

To, kar v zadnjem času počenja »Podjetje za razdeljevanje filmov«, lahko imenujemo lahko samo še kulturni škandal. Izgovor, da podjetje prejema takšne do skrajnosti zanikrne prevode filmskih tekstov že iz Zagreba, ne more biti opravičilo. Ljudje pri »Podjetju« bi morali sami biti toliko odgovorni, da bi ta prevodna skrpucala odklonili in preskrbeli ustrezne prevode. Če je pa že »Podjetje« toliko nekulturno, bi morali vsaj upravniki kinematografov imeti toliko čuta in prenehati s predvajanjem filma, ki ni spodobno in pravilno preveden.

Škandalozno mrcvarjenje slovenščine je višek v filmih, »To je moj sin« in »Skrivnostni profesor«. Kolikor »Podjetje za razdeljevanje filmov« ne opehari publike s slabimi filmskimi zgodbami, jo še jezi z nepopolnimi in napačnimi prevodi, jo trpinči s popačeno slovenščino.

Imamo dovolj dobrih filmskih prevajalcev, zato protestiramo proti takemu ravnanju in zahtevamo, da »Podjetje« takoj peneha s svojo nekulturno in neodgovorno dejavnostjo!

Društvo prevajalcev Slovenije

ODNOS DO VZGOJITELJA

V vašem listu z dne 8. XII. ste objavili članek z naslovom »Je to odnos vzgojitelja«, ki ga je napisala direktorica srednje glasbene šole v Ljubljani Vida Hribar - Jerajeva.

Ker menim, da mi je bila s tem člankom prizadejana krivica, hkrati pa se je ustvaril napačen vtis v naši javnosti, vas bi hotel opozoriti na naslednja dejstva:

Direktorica Vida Jerajeva in tajnik Ladi Lajovic sta očividno slabo informirana, ko trdita, da sta v Slovenski filharmoniji dva fagotista. V resnici sem le sam.

Delo I. fagotista-solista je najbolj naporno mesto v simfoničnem orkestru. V vseh orkestrih po svetu (tudi v Beogradu in Zagrebu) imajo fagotisti-solisti zamenjave, ker zahteva to napornost dela. Dejansko opravljajo časovno samo polovično službo, sam pa opravljam to službo od leta 1945 brez vsakršne zamenjave. Prav zaradi tega sem si nakopal tudi kronično želodčno bolezen, za katero so zdravniki ugotovili, da je poklicnega izvora.

Res je, da sta se direktorica Hribarjeva in tajnik Lajovic oglasila pri meni in me naprosila, da bi honorarno poučeval vsaj enega fagotista. Premišljeval sem, ali bi to delo prevzel ali ne, in končno ugotovil, da mi je to zaradi bolezni in preobremenjenosti nemogoče. Hkrati pa naj pripomnim, da mi šola doslej ni nudila potrebnih pripomočkov za poučevanje, to je šole za fagot in ustnike, in da nima niti primernih prostorov.

Direktorica Hribarjeva trdi nadalje v članku, da mi je dobro znano, kako velik interes ima glasbena šola na tem, da ostaneta oba učenca fagotista v šolskem orkestru in sem kljub temu odklonil honorarno delo. Torej gre tu za fagotista v orkestru in ne za učenca fagota na zavodu. Je to odnos do mladine?

Nadalje bi vprašal direktorico Hribarjevo, če se še spominja sestanka, ki ga je sklicala na Svetu za prosveto in kulturo LRS, ko je bila še referent za glasbo na tem Svetu? Na tem sestanku smo sprejeli vrsto sklepov za izboljšanje pouka na Srednji glasbeni šoli, a do danes še nismo nobenega realizirali. Vprašam se, ali je to odnos do Zavoda in do vzgojiteljev?

Vzroke moje odklonitve iščeta direktorica Hribarjeva in tajnik Lajovic najbolj v tem, »ker mi skupnost ne merja prevelike dohodke«. Naj s tega mesta povem, da moji dohodki niso glede na napornost in zdravju škodljivo delo nikakor previsoki, ampak so relativno celo zelo skromni.

FRANCE ŽEMVA, fagotist-solist orkestra Slovenske filharmonije

Skupna seja MLO v Celju

V četrtek je bila prvič v novi sejni dvorani mestnega ljudskega odbora XII. skupna seja zbora proizvajalcev ter mestnega zbora MLO v Celju. Na osem ur trajajoči seji sta oba zbora pod vodstvom predsednika MLO **Rika Jermana** sprejela več sklepov ter načela vrsto perečih vprašanj s skoraj celotnega področja dela mestnega odbora. Seja je bila plodna; vendar kaže, **da** je bila tudi tokrat preobremenjena z dnevnim redom.

Med važnejšimi sklepi, ki so jih ljudski odborniki sprejeli, **je vsekakor omeniti dotacijo mestnemu podjetju Avtobusni promet za nabavo novih avtobusov.** Dosedanji vozni park je že izrabljen in služi svojemu namenu le z veliko težavo. Poleg dotacije — njena višina še ni bila določena — bo MLO v naslednjem letu rezerviral temu podjetju tudi določena sredstva v kreditnem načrtu.

V zvezi z reorganizacijo Uprave stanovanjskih zgradb, ki je dobila novo ime in večji delokrog — Uprava nepremičnin z odseki za zgradbe, zemljišča, vzdrževanje hiš in za finančno poslovanje — **je bil sprejet sklep o ustanovitvi gradbenega remontnega podjetja.**

Razprava o preosnovi trgovske mreže je bila živa in burna. Pokazala je, da bi bila reorganizacija trgovske mreže, oziroma podjetij »Potrošnik« in »Špecerija« po načelu »vsaka poslovalnica — samostojno podjetje« spričo nekaterih težav preuranjena in zato tvegana. Podrobnejše analize, kako bi zlasti majhne trgovine poslovale brez stalnih knjigovodij, brez potrebnih skladiščnih prostorov, z minimalnim kreditom ter že z nekim bremenom, ki bi nastal zaradi velikih zalog, zlasti alkoholnih pijač v centralnem skladišču obeh podjetij in ki bi se morale ob preosnovi razdeliti na vse poslovalnice, so ovrgle predlog, da bi se preosnova začela izvajati s 1. januarjem. Zaradi nezadostnega gospodarskega računa je bil odbit tudi predlog, naj bi iz dosedanjih dveh podjetij nastalo morda šest. **Zaradi tega bo ostala struktura špecerijskih trgovin v Celju nespremenjena,** seveda dokler ne bodo odgovorni organi za njeno decentralizacijo izdelali takšnih načrtov, ki bodo prepričevalno govorili o koristih, ki bi jih naj ta preosnova dosegla. **Izven tega pa je MLO sprejel sklep o decentralizaciji mestne klavnice.** Odslej bo mestna klavnica poslovala kot uslužnostno podjetje, ki bo imelo tudi posebno mesnico in brzkone še črevarno. Za predelavo in za promet z mesom pa bo skrbelo dvoje podjetij.

Kakor nedavna seja gospodarskega sveta, je tudi tokrat mestna skupščina osvojila načelo, da **mestni ljudski odbor ni dolžan nabavljati osnovnih sredstev podjetju Elektro-Celje, čeprav gre tokrat za obnovo in razširitev zastarelega, 40 let starega električnega omrežja v mestu.** Za rešitev tega vprašanja je bila imenovana posebna komisija.

Kakor na deseti skupni seji, so ljudski odborniki tudi tokrat zavrgli predlog o imenovanju dr. Koruna za sodnika okrožnega sodišča. Po sprejetju odloka o začasnem financiranju MLO v mesecu januarju se je razvila **živahna razprava o odloku o prodaji stanovanjskih hiš.** Na predzadnji seji je namreč MLO sprejel ta odlok s členom, ki pravi, da lahko traja odplačilni rok največ šest let! Ta člen je bil sprejet zaradi tega, da bi si pod takimi pogoji namreč zaradi nižjih mesečnih obrokov lahko kupili stanovanjske hiše, sedaj last splošnega ljudskega premoženja, tudi delavci in uslužbenci. Na današnjo sejo MLO v Celju pa je republiški izvršni svet poslal poročilo, da se s tem členom ne strinja in da vztraja, da **znaša odplačilni rok največ dve leti!** Zaradi tega je ljudski odbor odstopil od javne prodaje stanovanjskih hiš in se odločil, da bo nekatere eno ali dvonadstropne hiše prodal le udeležencem ljudske revolucije pod pogoji, ki jih bosta sprejela kupec ter upravni organ!

M. B.

Jubilej babice, ki je pomagala na svet 2000 otrokom

V krogu svojih treh otrok, vnučkov in vnukinj praznuje danes Kremžarjeva mama iz Šentvida nad Ljubljano svojo 75-letnico. Kdo iz bližnje in daljne okolice Šentvida ne pozna te požrtvovalne babice, ki je v več ko 2000 primerih nesebično nudila svojo pomoč pri rojstvu malih državljanov? Četudi je bila mnogokrat izmučena od naporne službe, ni nikdar odklonila pomoči, niti v snegu, v dežju ali pa, če je morala v oddaljene hribovske vasi. Povsod priljubljena babica se je vedno zavedala svoje dolžnosti — pomagati materam v najtežji uri. Ko danes še telesno in duševno čvrsta obhaja svoj 75. rojstni dan, ji iz vsega srca čestitamo in ji želimo, naj ostane zdrava in vedra še dolga leta!

PRAZNIK ŠKOFJE LOKE

Škofja Loka, 19. dec. Včeraj je Škofja Loka vsa v zastavah, zelenju in transparentih. Mnoge izložbe so se spremenile v prave razstave, ki prikazujejo narodnoosvobodilno gibanje v tem kraju. Svečana proslava se je pričela že na predvečer praznika s svečano akademijo v Škofji Loki na Trati, kateri je prisostvovalo rekordno število obiskovalcev. Svečani akademiji je prisostvoval tudi ljudski poslanec v zvezni skupščini tov. Boris Ziherl, dalje predstavnik škofjeloške garnizije podpolkovnik JLA Dušan Bilančič ter predstavnik vseh množičnih organizacij ter ustanov. Ob 6. uri je godba JLA naznanila začetek praznovanja. Tudi godba kulturnega umetniškega društva »Tone Šifrar« je igrala budnico po okoliških vaseh. Dopoldne so bile svečano odkrite tri spominske plošče na krajih, ki so najpomembnejši za prve oni vstaje. Odkritju spominske plošče na poslopju doma JLA v Škofji Loki, v kateri je bilo med okupacijo nemško sodišče, je prisostvoval tov. Cveto Kobal, sekretar glavnega odbora Ljudske tehnike Slovenije in eden prvoborcev tega kraja, ki je v svojem govoru obudil spomine na akcijo v tem poslopju, v kateri je tudi sodeloval. V napadu na poslopje, kjer je bilo nemško sodišče, je bilo osvobojenih iz zapora velik del škofjeloških aktivistov, ki so nato odšli v partizane. Včeraj dopoldne je bilo na Mestnem trgu pred okoli 1000 zbranih meščanov in bivših partizanov slavnostno zborovanje partizanov vsega škofjeloškega področja. Pozdravni govor je imel tov. Boris Ziherl, ki je zbrane bivše partizane pozval, naj tudi v miru nadaljujejo s svojo aktivnostjo. Po zborovanju je bilo v Domu JLA ljudsko rajanje.

Danes dopoldne so bile kot zaključek občinskega praznika vojaške vaje, kombinirane z napadom na Škofjo Loko, v katerih so sodelovali rezervni oficirji, člani Zveze borcev in pripadniki predvojaške vzgoje.

S svečano mladinsko akademijo, ki bo v nedeljo, 20. t. m. dopoldne, bodo pričele v Škofji Loki slavnostne prireditve na čast Dneva JLA. Akademijo v nedeljo bodo pripadniki škofjeloške garnizije priredili za vso mladino ob Dnevu JLA.

Kapetan Popov.

Na Krimu je zrastla nova lovska koča

Dne 8. decembra je bila odprta nova lovska koča na Krimu. Koča stoji v višini 900 metrov nad slikovito sotesko iškega Vintgarja, nedaleč od zgodovinskega spomenika NOB — partizanske bolnišnice »Kravavice«. Zgradili so jo požrtvovalni člani društva Ig s prostovoljnim delom. Z gradnjo so začeli letos spomladi. K temu jih je vodila plemenita misel, pomagati divjadi v stiski, zlasti pozimi, ko je ta lovčeve pomoči najbolj potrebna. Tako bodo imeli lovci odslej v koči varno zatočišče ob vsakem vremenu in se zadrževali v tem najlepšem delu lovišča lahko tudi več dni. Koča jim bo prijeten dom tudi spomladi in poleti, ko bodo z užitkom občudovali lepoto narave in svoje zimske varovance.

Z gradnjo so začeli pravzaprav praznih rok, saj niso imeli ne finančnih, ne materialnih sredstev. Toda po zaslugi požrtvovalnega dela večine članstva so uspeli. K sodelovanju so znali pritegniti tudi svoje prijatelje in znance nelovce. Koča je zidana in zelo prostorna. Ima verando, kuhinjo in sobo. Člani so opravili pri gradnji skupno 1896 delovnih ur, kar znaša 237 delovnih dni S tem so prihranili družini nad 100.000 din. Poleg tega so nekateri prispevali svoj gradbeni material po znatno znižani ceni ali tudi zastonj. Tako znaša tudi razlika v ceni nad 100.000 dinarjev. Člani, ki se dela niso mogli udeležiti pa so prispevali 2500 din.

Ob tem uspehu je republiška lovska zveza odlikovala družino Ig za zasluge v lovstvu, družina sama pa je razdelila petnajstim najzaslužnejšim članom pismena priznanja.

A. B.

Nihče proti...

Zaradi že nujno potrebnega renoviranja velike sejne dvorane v magistralnem poslopju sta oba zbora MLO Ljubljana v četrtek že drugič zasedala v klubskih prostorih v Kresiji.

O 6. točki dnevnega reda — sklepanje o pravilniku o šolskih odborih — je poročala predsednica Sveta za prosveto in kulturo Pernuševa. V utemeljitvi predloga je dejala, da gre za začasen pravilnik, ki bo prvi te vrste v Sloveniji in bo kot tak lahko služil za vzorec drugim mestom in okrajem.

Sledila je razprava. Kakor mi je Pernuševa povedala med odmorom, je pričakovala, da bo razprava zelo živahna. Jaz sam — to priznam — sem menil, da ne bo nič posebnega. Pa je bilo!

Med prvimi se je oglasil k besedi odbornik L. B. iz mestnega zbora. Med nalogami šolskega odbora, ki jih našteva pravilnik, mu očitno ni bila jasna točka III.-e, ki pravi med drugim, da »skrbi (odbor, op. p.) za izboljšanje socialnega sestava na šoli. — »Prosim tov. Pernuševo, da to razloži.«

Pernuševa: Gre za čisto konkretno nalogo. Iz prakse vemo, da je po šolah precej otrok, ki slabo napredujejo ne morda zaradi nenadarjenosti, temveč zaradi slabega socialnega stanja v družini in tudi zato, ker jih starši tako ali drugače zanemarjajo. Naloga odbora je, da se zanima za take primere in da takim otrokom materialno in drugače pomaga izboljšati uspehe. Tako bomo dosegli, da taki otroci — največ jih je iz delavskih in kmečkih ali polkmečkih družin — ne bodo zapuščali šole že v nižjih razredih, kar bo seveda vplivalo na socialni sestav študentov v višjih razredih.

Odbornik V. V. (iz mestnega zbora): Menim, da je pravilnik v naštevanju nalog šolskega odbora preobširen in frazerski in da ga načelno ni mogoče sprejeti. Tudi pojasnilo Pernuševe k točki o socialnem sestavu nič ne pove. Za današnjo stopnjo našega družbenega razvoja so formulacije v pravilniku nemogoče. Potreben nam je okviren pravilnik. — Pravilnik govori n. pr. pod točko III-c, da »odbor nameša in odpušča tehnično osebje« (na šolah — op. p.). To ne more biti kompetenca takega odbora.

Odbornik Z. (iz mestnega zbora): Sem za to, da pravilnik sprejmemo, ker predstavlja velik korak naprej v prosveti. Kdo pa pravi, da ga čez mesece ne moremo spremeniti, če bi se pokazalo, da to ali ono ni prav?

Odbornica K. (iz mestnega zbora): Tudi jaz sem za sprejetje pravilnika. Točka, ki govori o tem, da je dolžnost odbora, skrbeti za socialni sestav šolarjev, je zelo utemeljena. Dobro vemo, da mnogi starši, zlasti z izrazito malomeščansko miselnostjo, svoje otroke, tudi če niso nadarjeni, silijo v šolo, češ moj da bi šel v strokovno šolo; to bi bila pač sramota za mojo družino. — Ne sme pa biti sramota — tako menda mislijo — za delavskega ali kmečkega otroka, ki pogosto prihaja v šolo s trdega dela tudi s črnimi rokami in zaradi premalega razumevanja doma ne uspeva, kakor bi lahko.

Iz zbora proizvajalcev: Pravilnik sprejmemo lahko v celoti. Praksa bo pokazala svoje. Točka o socialnem sestavu je popolnoma jasna: v šolanje naj uspevajo in za višja strokovnejša mesta namenimo tiste, ki imajo umske in moralno-politične pogoje, da se zanje usposobijo.

Odbornik V. V. (iz mestnega zbora): Ponavljam, da sem le proti sedanji pravni formulaciji pravilnika. Sem za to, da ga postavimo okvirno.

Odbornik L. B. (iz mestnega zbora): Zdi se mi, da nam nekateri tovariši odborniki hočejo podtikati, da smo proti pravilniku. To je nesmisel. Boljšega je treba izdelati. Glejte, kaj se je zgodilo na neki šišenski šoli, ko je bil izvoljen šolski odbor. Upravitelj je hodil v šolo k pouku, glede vsega drugega — da se nekje vstavi šipa, popravi streha, pobriga za kurjavo itd. — pa je dejal: »Saj je odbor tu, vse to sedaj mene nič več ne briga!« Kakor da ga res ne briga! Tudi jaz sem za podpiranje socialno šibkih, a nadarjenih otrok, vendar predstavlja sedanja formulacija te naloge v pravilniku administrativen ukrep, ki naj pomaga spremeniti trenutni socialni sestav. Zato naj pravilnik predvidi podporo socialno šibkih otrok (medklici: Saj tako je mišljeno!). Treba je pravilno formulirati!

Iz zbora proizvajalcev: Čemu toliko besed! Predlog smo prejeli že pred zasedanjem, tu pa smo danes slišali spremembe. Česa je še treba? Formulacija ni tako zelo napačna, kar glasujmo!

Iz mestnega zbora: Ne strinjam se s točko III-p, po kateri odbor »lahko predlaga nastavitev, razrešitev in napredovanje prosvetnih delavcev in uslužbencev ter njihovo razvrstitev v plačilne razrede itd.«.

Odbornik H. Z. (iz mestnega zbora): O teh stvareh je doslej odločal le šolski upravitelj in to včasih tudi napačno ali krivično. Ne razumem tovariša. Če gremo na vse večjo demokratizacijo življenja tudi v prosveti, zakaj ne bi imeli državljani — člani šolskega odbora, ki poznajo učitelje svojih otrok pogosto bolje in pravilneje od upravitelja, pravico sodelovati pri odločanju o teh za vsakega prosvetnega delavca tako važnih vprašanjih? Zakaj ne bi družba — v tem primeru preko šolskega odbora — smela na predlog za nastavitev nekega, ki ga pozna, reči: Ne, ne maramo ga! Saj to delavski sveti v podjetjih že delajo.

Odbornik V. V. (iz mestnega zbora): Sem proti temu, da predpišemo komaj snujočemu se organu že sedaj vse v naprej. Samo široke smernice bodo pustile prosto pot praksi.

Pernuševa: Šolski sveti delujejo že tri, štiri leta in kar je v pravilniku, je že rezultat dosedanje prakse. Stvari nismo jemali iz zraka.

Iz mestnega zbora: Pravilnik je nujno potreben. Sama sem bila predsednica nekega šolskega sveta in nismo mogli delati, ker ni bilo pisane besede. Na neki šoli so na primer zahtevali od učencev, da prinesejo na dan, ko prejmejo spričevala, zanje po 50 din. Šolski svet je bil proti, vendar je obveljala volja šolskega upravitelja.

Medklici: Glasujmo! Glasujmo že vendar!

Odbornik P. (iz zbora proizvajalcev): Ne odlagajmo stvari! Tudi glede delavskih svetov v začetku ni bilo vse jasno. Bo že praksa pokazala!

*

Tako se je debata nadaljevala: glede tega, ali mora biti tajnik odbora član učiteljskega zbora ali ne itd. Prav burno! Zelo živo! Končno so sprejeli dva amandmaja: enega, ki ga je dal odbornik L. B. iz mestnega zbora in ki se tiče natančnejše formulacije točke glede skrbi odbora za podpiranje socialno šibkih učencev, kar naj vpliva na socialni sestav, in drugega glede funkcij v odboru: upravitelj šole ne sme biti predsednik šolskega odbora, za tajnika pa ni nujno, da je iz vrst učiteljskega zbora.

Nato so glasovali. Predlog pravilnika je bil soglasno sprejet. NIHČE NI BIL PROTI!

fr

Gospodarske vesti

Izrael je uvozil iz Francije 2000 ton superfosfata. S tem je dosegel skupni uvoz fosfatnih gnojil za prihodnjo kmetijsko sezono 5000 ton. Izrael se je nadejal, da mu letos fosfatov ne bo treba več uvažati, vendar se to upanje zaradi premajhne domače proizvodnje ni uresničilo.

Zavezniška visoka komisija je nedavno sporočila zahodnonemški vladi, da je pripravljena razpravljati o ponovni združitvi posameznih delov bivšega največjega kombinata jekla v Nemčiji »Vereinigte Stahlwerke«.

Nadaljnje olajšave za avstrijski uvoz. Nedavno je avstrijski ministrski svet sprejel nov liberaliziran seznam in sklenil, da se liberalizacija od 35% na 50% uveljavi s 15. decembrom. Med predmeti, za katere velja liberalizirani uvoz, so potniški avtomobili, tovorni avtomobili z nosilnostjo do dveh ton, motorna kolesa nad 350 ccm, traktorji od 40 do 50 konjskih sil, avtobusi, žica, rude barvastih kovin, pisalni in računski stroji, ročne in žepne ure, razni stroji, zlasti orodni in tekstilni, filmi, najlon in drugo umetno predivo, bombaž, papir, karton, les, premog, koks, briketi, ribje konzerve olječno olje, grozdje in dišave.

Japonska trgovina z Bližnjim in Srednjim vzhodom. Po izjavi zastopnika ministrstva za zunanjo trgovino prinašajo napori Japonske, da bi povečala izvoz v države Bližnjega in Srednjega vzhoda, vse večje uspehe. V te dežele je izvozila Japonska v letošnjih prvih devetih mesecih za 37 milijonov dolarjev blaga, če pa upoštevamo novi trgovinski sporazum z Egiptom, bo skupni izvoz v te države letos dosegel verjetno 70 milijonov dolarjev. Pred vojno so ta tržišča kupovala japonskega blaga v vrednosti 120 milijonov dolarjev na leto.

Pakistan bo pozdravil večjo nemško udeležbo v industrializaciji te države. Tako je izjavil pakistanski minister prehrane v Bonnu, kamor je prišel iz Rima, kjer se je udeležil zasedanja FAO. Namen njegovega prihoda v Bonn so razgovori z zastopniki industrije železa in jekla, kemikalij in zdravil. Razen tega je minister izjavil, da namerava Pakistan popolnoma liberalizirati uvoz. Trenutno se Pakistan bori s pomanjkanjem potrošnega blaga, zlasti umetne svile, tekstilnih izdelkov, barv in kemikalij.

Do nadaljnjega bodo avstrijski izvozniki sami razpolagali z deviznimi zasiužki in sicer 30 dni. Glede na to objavo avstrijske Narodne banke jim bo ta banka dovolila, da odpro devizne račune v njenih podružnicah. Po 30 dneh morajo izvozniki neuporabljene devize obvezno ponuditi na prodaj banki. Ta ublažitev je posledica izjemno velikih deviznih rezerv Narodne banke, ki se cenijo po veljavni pariteti na okrog 6400 milijonov šilingov.

Po podatkih ameriškega trgovinskega ministrstva je kupila lani največ ameriških surovih kož Japonska. Ker je proizvedla Japonska le 8388 ton, je morala uvoziti 33.851 ton surovih kož.

66.145 ton pšenice je kupilo 10 japonskih tvrdk v Argentini.

Avstrija je letos zelo povečala izvoz govedi in mesa. Lani so v prvih 10 mesecih izvozili govedi in mesa za komaj 5 milijonov šilingov, letos pa za 76,5 milijonov. Živo živino so v glavnem izvozili v Zahodno Nemčijo in Italijo (59 milijonov šilingov). Izvoz mesa in mesnih izdelkov se je povečal od 2,6 milijonov na 17 milijonov šilingov.

KULTURNI RAZGLEDI

Iz dela komisije za kulturne zveze z inozemstvom

Po zasedanju plenuma Komisije za kulturne zveze z inozemstvom se bo naše delo na kulturnem sodelovanju s tujino brez dvoma še povečalo. Na zasedanju je padlo mnogo konstruktivnih predlogov, med katerimi bi omenil nekaj najvažnejših.

Komisija bo začela izdajati dva periodična biltena o raznih kulturnih manifestacijah pri nas, v inozemstvu in tujih pri nas. Tromesečni bilten bo tiskan v več jezikih in bo služil v prvi vrsti našim poslanstvom v tujini in drugim inozemskim kulturnim institucijam. Mesečni bilten pa bo namenjen kratkim informacijam o našem delovanju po svetu. Poleg teh biltenov pa bo komisija izdajala še reprezentativno revijo v formi našega reprezentativnega ilustriranega časopisa »Jugoslavija«, razne brošure o naši umetnosti in podpirala bo še nadalje založbo monografij naših največjih slikarjev in kiparjev.

Med najvažnejše glasbene manifestacije, na katerih bomo prihodnje leto sodelovali, vsekakor spada Balkanski festival, ki se bo vršil v Atenah. Balkanski festival bo organiziran na našo iniciativo. Tu bodo nastopali najboljši orkestri in dirigenti Turčije, Grčije in Jugoslavije. Sodelovali bomo tudi na Delfijskem festivalu v Düsseldorfu. (Delfijski festival bo prihodnje leto mednarodnega značaja in bo predstavljal eno od največjih glazbenih ozir. umetniških prireditev v Evropi). Naš balet bo verjetno sodeloval tudi na Dunajskem festivalu v maju prihodnjega leta.

Poleg razstav, ki jih bomo organizirali po svetu, bomo prihodnje leto imeli prilike videti tudi interesantne razstave iz tujine. Že januarja bo prišla v Beograd razstava grškega sodobnega slikarstva in z njo dvajset grških umetnikov, ki bodo gosti Zveze likovnih umetnikov FLRJ. Pričakujemo še druge ponudbe, ki pa še niso definitivne, kakor na primer razstavo Moora, nekaj kolekcij iz Dunajskih muzejev in sl.

Tudi na področju štipendij bo prihodnje leto nekaj novin: deset naših študentov bo šlo v Indijo, a pet v Burmo na povabilo indijske oz. burmanske vlade. Tam bodo študirali zgodovino in jezik.

Na iniciativo Komisije za kulturne zveze z inozemstvom bomo kopirali tudi precej naših dokumentarnih filmov na ozek trak, ki jih bomo potem pošiljali v najbolj oddaljene kraje sveta našim poslanstvom in konzulatom, da bodo lahko prikazovali lepote naše države, naše zgodovinske in umetniške spomenike.

Tudi predavanja o raznih kulturnih in prosvetnih panogah pri nas bodo opremljena z diapozitivi za potrebe naših predstavnikov v tujini.

Ponovno je bilo govora o razstavi umetniške fotografije, ki je pred leti žela velike uspehe v inozemstvu. Verjetno bomo prihodnje leto zopet organizirali slično razstavo za tujino.

Na zasedanju Komisije je bilo sklenjeno, da naj se naše kulturno delovanje v inozemstvu še naprej razvija v istem smislu kakor do sedaj — s polno iniciativo vseh naših kulturnih institucij, zvez in društev, kakor tudi posameznikov. V smislu decentralizacije in demokratizacije bi bilo vsako direktno vmešavanje Komisije odveč in bi verjetno samo zaviralo že tako lepo in plodno delo. Ker je pa naše kulturno prodiranje v inozemstvo vendar le vezano tudi na določen načrt in potrebe, je bilo sklenjeno, da naj v bodoče organizira Komisija čimboljše medsebojno obveščanje o vseh kulturnih manifestacijah, ki jih organizira kdor koli iz Jugoslavije v inozemstvu. Bilteni, ki jih bo Komisija izdajala, naj bi bili glasnik vseh naših manifestacij v tujini in preko njih naj bi naša javnost dobila na vpogled vse naše delo v svetu — ne samo na vpogled, temveč tudi v kritiko.

Samo tesno povezana z vsemi: raznimi umetniškimi društvi in zvezami, univerzami, Sveti za prosveto in kulturo po republikah, filmom, radiom itd., bo lahko tudi Komisija pomagala k najboljšemu razvoju naših kulturnih zvez s svetom.

V. V.

Fritz Hochwälder: Javni tožilec

O sinočnji premieri v Slovenskem narodnem gledališču – Režija dr. Bratko Kreft, scena inž. arh. Franz

Fritza Hochwälderja so preizkusili že v Parizu, Filadelfiji, Brodwayu, na lanskoletnem gledalikem festivalu v Berlinu in seveda v njegovi domovini Avstriji, kjer se je udomačil v Burgtheatru in vrsti drugih gledališč. Zdaj pa se je pomembni avstrijski dramatik naših dni prikazal tudi na deskah Slovenskega narodnega gledališča. — Sodbe o njegovih delih se med seboj sila tepejo. Hochwälder je namreč prodrl v svet s »Svetim poskusom«, drami o jezuitski komuni v Paraguayu, s katero se je srečal tudi Voltairov Kandid. Dokaj pomembni gledališki mož Gabriel Marcel pravi, »da nam Fritz Hochwälder odkriva darove izrednega dramskega pisca, ki nas niti za trenutek ne spusti iz napetosti. Kritik Guy Dumur pa pripoveduje, kako pobira snov za svoja dela zdaj v Reader's Digest, zdaj v zgodovini, zdaj pri Maupassantu, zdaj pri starih mojstrih. To sicer ni važno. A kritik mu zameri, da hlepi za prevodi in za internacionalno pomembnostjo, se jezi nad njegovim slabim, nagim in nekultiviranim jezikom, ki ga je postavil v službo nemikavnih problemov. Pravi tudi, da stremi za čustvi cenene vrste in da je teater take sorte nagnusen. Američanske kritike (New York Times in Daily News) ga hvalijo, Herald Tribune in World Telegram pa obirata njegove napake. — Tako je prav gotovo, da je 42-letni Avstrijec Fritz Hochwälder dramatik posebne moči in pomena in ker se mnenja o njem križajo, predstavlja prav gotovo živo in ustvarjalno osebnost v sodobnem svetu dramskega pisanja.

V Ljubljani smo sinoči videli njegovega »Javnega tožilca«, ki je prišel na svetlo leta 1948. Prve vtise, ki jih skušamo s hitrico posredovati, je v tej nočni uri pravzaprav težko postavljati z dostojno veljavnostjo. Morebiti pa bodo prav zaradi svoje neposrednosti tem bolj zanimivi. In tudi Hochwälderjeva drama je res nenavadna, saj je ob današnj dramskem ustvarjanju na videz tako staromodna in se tako dosledno upira slehernim poskusom in vplivom, ki so jih moderne dobe prinesle v dramatiko, da jo Bratko Kreft upravičeno šteje med neoklasicistična dela. Res je, da se Hochwälder opira v svojem dramskem snovanju na odlično obrtniško znanje. Vendarle pa z njegovo popolnostjo ni vse tako trdno, kakor se na videz zdi. V igri, kjer obravnava javnega tožilca francoske revolucije Fouquiera-Tinvilla, ki je tudi po termidorski kontrarevoluciji ostal pri svojem poslu, a se zavoljo spretnih posegov gospe Tereze Tallien sam obsodi in sam pošlje v smrt (taka je namreč vsebina Hochwälderjeve igre), je cela vrsta razpok. Če bi »Javnega tožilca« napisal slovenski pisec, bi mu prav gotovo očitali, da je zaplet premalo utemeljen, ker ne vemo zakaj Fouquier tako zvesto služi gospe Tallien, ki ji je pripravljen storiti kaznivo uslugo. Spraševali bi se, kje so osnove za tožilčevo prijateljstvo z Montanétom in zakaj se njegov najboljši prijatelj ne upre, ko mora poslati v smrt svojega rešitelja. Zapisali bi, da je Montané nekakšen deus ex machina, ki mora pritirati napeto igro do razpleta. Ugotavljali bi, da pri liku Tereze ni jasno, ali ji gre za osebno maščevanje ali pa za sveto službo republiki... itd.... da ostanemo le pri osnovah, na katerih je zgrajena igra. Verjetno pa bi se spraševali prav tako kot kritik v »Journal American«: »Rad bi vedel, za kaj je avtorju pri tem delu pravzaprav šlo?« In odgovarjali: da je tako gledanje na francosko revolucijo in na njeno kontrarevolucionarno obdobje lahko veljavno samo za človeka, ki zdaj trd ko jeklo, zdaj rjove v njem strasti, zdaj je spet strupen kot kača, zdaj otroško preprost in zdaj človeško prestrašen. Pozna humor, jezo, krvoločnost, strah, pozna vso obsežno klaviaturo karakterja politične pošasti, ki jo goni boj za obstanek. Z interpretacijo te dušeslovno zapletene in mogočne odrske osebe Hochwälderjevo delo zmaga — ali pa pade. Na vsak način pa ne sme biti Fouquier monoton, nebarvit in neizrazit. Najbrže Ivanu Jermanu niso storili usluge, ko so mu naložili poustvarjanje tako zapletene in strahotne odrske figure. — A kako široko odpre svoje človeške zanimivosti **Lojze Potokar** v rablju Sansonu! To je zares pristna in imenitna odrska postava. Zdi se kot bi stopila pred nas iz Daumierovih karikatur. — Po umetniški moči ji stoji ob strani pisar Grébeauval, ki ga je ustvaril **Maks Furjan** s temnimi barvami strahot in človeške mizerije, ki se zmeraj nabira v prisklednikih revolucije. Njima se je pridružil **Pavle Kovič**, ki je postavil v Heronu pretresljivo podobo človeške reve in karikature, izoblikovane v temnih dneh revolucionarnih sprememb. Talliena je igral **Demeter Bitenc** (v alternaciji ga bo igral Stane Česnik), Terezo Tallien **Sava Severjeva**, Montanéja **Stane Potokar**, Fabriciusa pa **Maks Bajc**, oziroma **Drago Makuc**. To so na videz mrzle figure, kot je mrzla scena s klasicističnimi stebri in visokim oknom, a pod njihovo skorjo plamtijo strasti, ki jih užigajo problemi, rastoči iz ostre politične problematike in še ostrejših odnošajev med ljudmi.

Glavni vtis torej?

Sinočnja predstava javno toži, da našim ljudem ne more posredovati ničesar. Zakaj jo moramo gledati na odru?

Jože Javoršek.

Iznad njih se nam prikazujejo igralci, ki jim je bilo naloženo, da bi dali kri in meso Hochwälderjevemu »Javnemu tožilcu«. Pred **Ivanom Jermanom** je stal Fouquier, mogočna osebnost brez vesti, ki zavoljo osebnih koristi zavestno počne hudodelstva. »Kdor se sporime z njim, umre od tega«. Hochwälder je oblikoval tega političnega cinika z zelo obsežnim poznanjem človeške duše. Zdaj je Fouquier mrzel ko led, zdaj toplo prijateljski, so mu premikanja v družbi in družbene zakonitosti veliko manj znane kot dandanes poslednjemu šolarčku. Hochwälder je pač napisal »Javnega tožilca« po tistem starodavnem prepričanju, da revolucija žre lastne otroke. Zato v svojem pogledu na revolucijo zmeša zrnje in pleve ter vse skupaj vrže proč z vzklikom: O, kako so revolucije ostudne!

A vendarle nas mika dokazovati, da Hochwälder ne posega v zgodovinsko problematiko. Že iz vsebine drugih dram tega avstrijskega dramatika je dokaj razvidno, da mu služijo zgodovinski okviri samo za osnovo, na katero postavlja aktualna, sodobna razmišljanja. Na tak način so ustvarjali dramatiki vseh časov in režiser si je lahko za njimi izbral interpretacijo okvira ali pa vsebine. Morebiti bi v moderni in neveristični interpretaciji planila iz Hochälderjeve igre problematika strahu, problematika odnošajev v napetih političnih trenutkih ali pa razmišljanje o moralnem liku človeka v revoluciji. Taka interpretacija bi bila za nas mikavnejša in pomembnejša, saj bi se strinjala z današnjim bojem za čisto podobo revolucionarja.

Vendarle pa so to le nočni zapiski.

S *film*SKEGA PLATNA

»Skrivnost jezera obsojencev«

Med poplavo »dlvjih« filmov, ki jih zadnje čase ne manjka na našem filmskem platnu, saj nas z njimi kar zasipajo, je film »Skrivnost jezera obsojencev« med tistimi, ki jih nekoliko rešuje vsaj solidna režija in dobra igra. Vrh tega je film menda posnet po resnični zgodbi, ki se je dogodila leta 1871 ob Vražjem jezeru v Kaliforniji, torej prav v deželi, kjer ima ameriška filmska produkcija svojo trdnjavo in kjer je veliko »taborišče« filmskih zvezdnic in zvezdnikov.

Zgodba je soretno zgrajena, saj je scenarij zanjo napisal Oscar Paul, ki zna take štorije stresati kar iz rokava. V samoto kalifornijskih gora, kjer so mnogi ljudje uganjali »lov za zlatom«, vdro ubegli kaznjenci, ki ženske, nekakšne Amazonke, zalotijo same doma. Le-te sprejmejo begunce najprej z orožjem, potem pa se z njimi nekako sprijaznijo. Med lepo Marcio in »nedolžnim« Canfieldom se razvije ljubezen, ki gre preko vseh kolobocij, kakršne lahko nastanejo v tej divjini. Vsi kaznjenci, razen Canfielda, ki se z Marcio tudi oženi, padejo v bitki z možmi, ki so se vrnili k svojim ženam in sestram.

Naj bo snov tega filma še tako resnična, ne prinaša prav nič novega v to filmsko zvrst, saj gre vse po že znanem kopitu takih filmov: divje romantična priroda, snežni vihar, hudi spopadi med posurovelimi, daleč od civilizacije živečimi možmi, boj za denar in za žensko, »idealna« ljubezen, streljanje in mrtveci in vse podobno, kar večkrat srečamo v ameriških filmih. Vendar je treba priznati, da je film dobro narejen in da uspešno vpliva na naše živce. Drži nas nekaj hipov v močni napetosti ter nam sprosti misli od vsakdanjih brig in težav. Več pa od njega tako in tako ne moremo pričakovati.

»Skrivnostni profesor«

Znani angleški igralec Leslie Howard, ki v tem filmu igra profesorja Smitha, čudaškega arheologa in raziskovalca starin v nacistični Nemčiji, je med drugo svetovno vojno sam postal žrtev nacistične podivjanosti; Nemci so namreč med vojno zrušili nad Atlantskim oceanom potniško letalo, v katerem se je peljal tudi igralec Howard. Tako zelo so sovražili velikega umetnika, ki je bil dosleden in odločen borec proti nacizmu in fašizmu.

Ko danes gledamo film o skrivnostnem profesorju, ki je mnoge učenjake in umetnike rešil iz nacističnih uničevalnih taborišč, se nam zdi nekoliko odmaknjen, saj so danes v ospredju drugi, pomembnejši problemi. Toda podoba profesorja Smitha, kakšrno je v tem filmu izoblikoval veliki umetnik Leslie Howard, je še vedno živa in lahko samo občudujemo čudovito umetnost igralca, ki nam s pravim mojstrstvom oživlja »raztresenega« profesorja in hladnokrvnega reševalca mnogih človeških življenj. Nekoliko nas moti slogovna neenotnost filma, ki je po eni strani resnoben, po drugi strani pa satiričen in ponekod pretirano karikiran. Po svojem globokem miselnem jedru o zmagi svobodnega duha nad surovim nasiljem pa nas film močno potrjuje v prepričanju, ki je tudi danes last vseh svobodoljubnih ljudi na svetu.

Ob tem filmu pa še nekaj drugega. Pred nekaj dnevi je spakedranščina, ki smo jo brali v podnaslovih malopridnega filma »To je moj sin« upravičeno razburila slovensko občinstvo. Tudi v filmu »Skrivnostni profesor« beremo v podnaslovih »slovenščino«, ki prehudo zavdaja po klasični zagrebščini. Odločno protestiramo, da bi nam bratje Hrvati (pri katerih si naša filmska podjetja izposojajo nekatere filme) servirala filme s takimi pošvedranimi podnaslovi, ki so tudi vsebinsko zelo pomanjkljivi. Hvala za tak »bussines«! Če nam že hočejo »liferovati« filme, naj jih vsaj oskrbijo z dostojnimi slovenskimi prevodi! Takšno robo, kakršna prihaja zdaj k nam, pa odločno odklanjamo. Mislim, da s temi besedami izražam mnenje vseh, ki jim slovenski jezik ni leča, s katero bi barantali brezvestni, neodgovorni prekupčevalci.

—on.

Kdor ljubi slovensko knjigo, je naročnik »Prešernove družbe«

K ceni električne energije

za proizvodnjo aluminija v Kidričevem

V »Slovenskem poročevalcu« z dne 29. nov. 1953 je bil objavljen članek univ. prof. ing. Fetticha o Tovarni aluminija v Kidričevem. Med ostalim avtor navaja: »Še mnogo je težkih problemov, ki čakajo rešitve, na primer cena električne energije. V Ameriki znaša cena te energije približno 14% obratnih stroškov. Električno gospodarstvo LR Slovenije pa predvideva ceno, ki bi znašala 30% stroškov . Velik del aluminija bo treba izvažati. Izvoz pa terja konkurenčne cene in kakovost, ki ustreza svetovnemu standardu.«

Na vsak način je pozitivno, **da je** vprašanje cene električne energije za našega skorajšnjega največjega odjemalca končno predloženo javnosti. To vprašanje namreč ne zanima samo Elektroenergetski sistem Slovenije kot prodajalca in Tovarno aluminija v Kidričevem kot kupca, ampak se tiče vseh odjemalcev električne energije v Sloveniji. Čim nižja bo namreč cena energije za Kidričevo, tem višja bo cena energije za ostale odjemalce. Ta odvisnost bo zelo občutna glede na količino energije, ki jo bo rabila ta tovarna. Že v prihodnjem letu, ko bo tovarna začela obratovati, čeprav šele spomladi **in še to le z delno kapaciteto, bo** predstavljal njen odjem okoli 20% celotne porabe električne energije v Sloveniji, v prihodnjih letih pa bo ta odstotek znašal blizu 50%

Trditev prof. Fetticha, da »Električno gospodarstvo LRS — mišljen je verjetno Elektroenergetski sistem Slovenije — predvideva ceno, ki bi znašala 30% stroškov«, ne drži. Elektroenergetski sistem dosedaj še ni dal nobene obvezne kalkulacije cene električne energije za proizvodnjo aluminija. Predstavniki sistema so večkrat samo poudarjali, da mora ta cena ustrezati dejanski vrednosti energije.

Na podlagi odstotkov, ki jih avtor navaja v omenjenem članku, marsikateri bralec lahko pride do napačnega sklepa, da je cena električne energije pri nas mnogo višja kakor drugje. Primerjava je na vsak način nekoliko tendenciozna, ker je izbran prav primer Amerike, kjer tvorijo stroški za energijo pri proizvodnji aluminija najnižji odstotek. Razen tega — upam, da sem pravilno informiran — se ta odstotek nanaša na prodajno ceno aluminija in ne na proizvodno, kakor to navaja avtor. V drugih deželah je ta odstotek mnogo višji in celo presega 30%. V Avstriji, na primer, kjer je struktura proizvodnje električne energije podobna naši, znaša ta odstotek **25% od prodajne cene.** Vendar primerjava navedenih odstotkov še ne pove ničesar, če ne upoštevamo, kako se energija odjemlje; ravno režim obratovanja, ki ga imajo proizvajalci aluminija, je namreč odločilen za višino cene električne energije.

Nobena tovarna aluminija na svetu, ki uporablja energijo iz hidroelektrarn, ne obratuje nepretrgano, temveč se prilagaja razpoložljivi zmogljivost elektrarn. Kakor mi je znano, je edina izjema Švedska, vendar je proizvodnja aluminija v tej deželi neznatna, saj je znašala v letu 1950 samo 1.6% celotne evropske proizvodnje.

Zanimivi podatki o režimu obratovanja tovarn aluminija so objavljeni v Biltenu **evropske organizacije za** gospodarsko sodelovanje OZN (Organisation europeenne de cooperation economique — Comité de l'électricité — Documentation sur l'industrie de l'aluminium et ses besoins en electricité — Paris 1951).

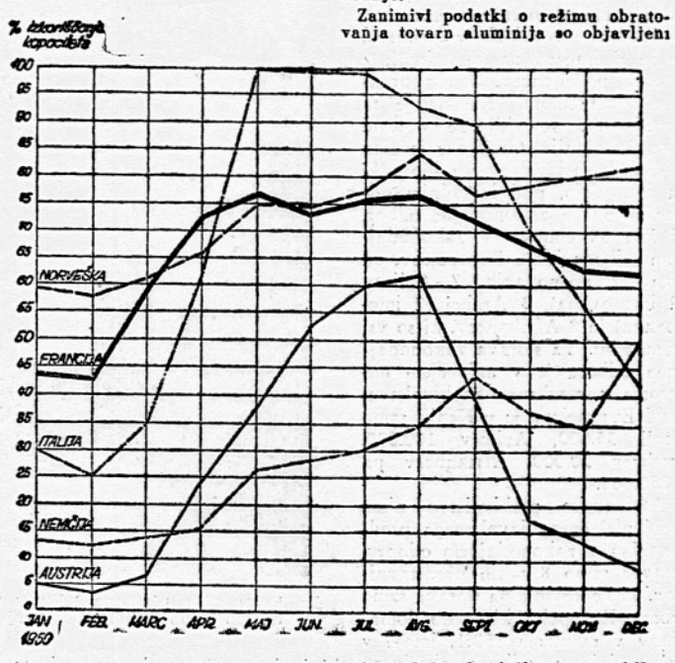

Izkoriščanje zmogljivosti tovarn za proizvodnjo aluminija v evropskih državah v posameznih mesecih leta 1950.

Iz podatkov **v tem Biltenu sledi,** da so v letu 1950 **evropske** tovarne aluminija **izkoristile le 53.8% svoje** zmogljivosti in to prav zaradi pomanjkanja razpoložljive energije. V posameznih deželah je ta odstotek različen ter znaša: v Avstriji 27, v Nemčiji 28, v Švici 60, v Italiji 65, v Franciji 65, na Norveškem 71, v Veliki Britaniji (termoenergija) 92, na Svedskem 98. Kako so bile izkoriščene zmogljivosti v posameznih mesecih, je razvidno iz priobčenega diagrama. V nekaterih deželah so bile po posameznih mesecih zmogljivosti izkoriščene tudi 8 krat manj, kakor v drugih.

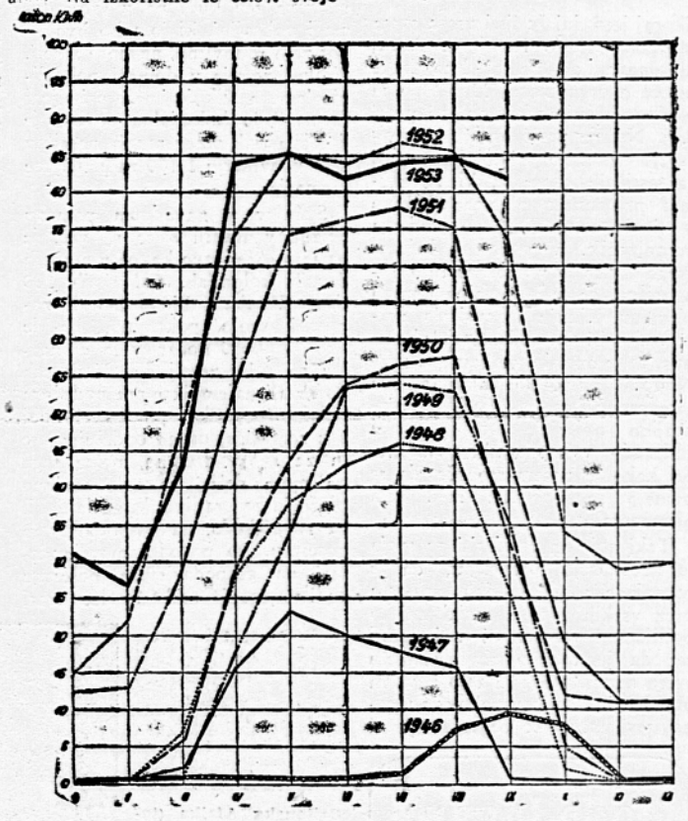

Poraba energije za proizvodnjo aluminija v Avstriji (Vereinigte Aluminiumwerke A. G. Rañshofen) v posameznih mesecih v letih od 1946—1953.

Da navedeni podatki niso nikakšna časovna izjema, potrjuje drugi diagram, ki izkazuje porabo električne energije v sosedni Avstriji v teku 8 let. Ta diagram je za nas zanimiv, tudi zaradi že omenjene podobnosti v strukturi proizvodnje električne energije.

Režim obratovanja v tovarnah aluminija je v tesni zvezi s ceno električne energije. **V kolikor se tovarne prilagajajo časovni zmogljivosti elektrarno, ki je odvisna od razpoložljive vode in potreb drugih konzumentov, ter uporabljajo takoimenovano odpadno energijo, za katero v dotičnem času ni drugih reflektantov, je ta cena izredno nizka in daleč pod povprečjem. Razlika je zelo občutna.** Konzument, ki uporablja odpadno energijo, ne povzroča proizvajalcu večjih investicijskih stroškov, ker se elektrarne gradijo za zadovoljitev drugih odjemalcev. V kolikor pa so v posameznih obdobjih zmogljivosti proste, se te izkoristijo za proizvodnjo aluminija. Cena take energije ni v celoti obremenjena z investicijskimi stroški, ki so pri elektrogospodarstvu, zlasti pri hidroelektrarnah, zelo visoki, in je zato zelo nizka.

Pri Tovarni aluminija v Kidričevem je položaj predvsem drugačen. Ta tovarna namerava obratovati nepretrgano ter pristaja največ na to, da se odjem v letnih mesecih zviša napram odjemu v zimskem času za 10%. To se pravi, da ta tovarna ne bo jemala odpadne energije, ampak polnovredno. Če to stališče obvelja, ne bo mogoče opravičevati odjema te tovarne v času redukcij, ki so pri vsakem energetskem sistemu neizogibne. Tovarna aluminija v Kidričevem bi tako dobivala električno energijo pod boljšimi pogoji, kakor vsi ostali odjemalci električne energije v Sloveniji, in bo znatno angažirala tudi zmogljivosti termoelektrarn.

Razumljivo je, da bo ob takih pogojih dejanska vrednost energije, ki jo bo prejemala tovarna v Kidričevem, dokaj visoka in ne more biti govora o kaki izjemni nizki ceni. Vredno pa je omeniti, da pri nas že poznamo take izredno nizke cene električne energije in sicer v primeru Tovarne dušika v Ruše in elektroplavža v Železarni Store, ki bo začel obratovati prihodnjo pomlad. Te cene bi verjetno konvenirale tudi Tovarni alumija, vendar so vezane na posebne pogoje obratovanja, ki ne zadovoljujejo tovarne v Kidričevem.

Tovarna dušika v Ruše opravlja v našem elektroenergetskem sistemu vlogo izravnalke obtežb in se strogo podreja odredbam dispečerske službe: če je na razpolago energija, tovarna obratuje, če je ni, pa počiva. Prav tako bo plavž v Storah obratoval tudi v odvisnosti od razpoložljive vode in sicer samo v poletnih mesecih.

Tretja trditev prof. Fetticha, **da** mora biti cena aluminija konkurenčna, je neizpodbitna in prav v tem je jedro celotnega problema. Kakor se zdi, je vprašanje konkurenčnosti za naš aluminij precej pereče, za kar nedvomno obstojajo objektivni razlogi. Za rešitev tega problema ali vsaj za njegovo delno ublažitev obstoji nezdrava tendenca, izkoristiti ceno električne energije. Mišljeno je namreč, določiti za Tovarno aluminija v Kidričevem posebno nizko, umetno narejeno tarifo, ki nima nobene zveze z dejansko vrednostjo energije, in tako prevaliti stroške za to energijo na vse ostale odjemalce.

Tarifa za prodajo električne energije je enotna za vso Slovenijo in je določena na podlagi izdatkov, ki jih ima Elektroenergetski sistem pri proizvodnji in distribuciji električne energije ter njegovih obveznosti po družbenem planu. Zaradi tega bi moral manjši inkaso pri enem odjemalcu avtomatično obremeniti druge odjemalce. To je zlasti akutno zaradi visokih obveznosti Sistema po družbenem planu. Po planu za tekoče leto predstavlja akumulacija v strukturi prodajne cene energije 61.5%. K temu moramo prišteti še 80% za blokirani del amortizacije, ki se odvaja. Tako odpade na dejanske stroške proizvodnje in distribucije le nekaj nad 30%.

Struktura cene za prihodnje leto se bo precej spremenila, vendar obveznosti po družbenem planu ne naraščajo v absolutnem znesku. Ker se istočasno znižujejo proizvodni stroški energije zaradi obratovanja novih hidroelektrarn, obenem pa narašča konzum, so dani objektivni razlogi, da se tarifa zniža. Tega bi bila najprej deležna industrija, ki plačuje pri nas relativno najvišje postavke za električno energijo. Vendar do tega ne bo moglo priti, če se uveljavi že prej omenjena tendenca glede cene energije za Kidričevo.

V tem primeru bi nastal popolnoma nemogoč položaj: Navidezno **rentabilnost enega podjetja bi ustvarili na račun konkurenčnosti drugih podjetij,** kar bi industrijska podjetja v Sloveniji občutila različno in sicer v odvisnosti od tega, kakšen vpliv ima na ceno njihovih proizvodov cena električne energije.

Gotovo ni mogoče izpodbiti dejstva, da potrebuje novoustanovljeno podjetje določeno podporo, če hoče prodreti na trg, zlasti če upoštevamo močno mednarodno konkurenco na tem področju. Vendar mora imeti taka podpora primerno obliko, ki nikakor ne more obstojati v tem, da se določenemu podjetju prizna neekonomska cena električne energije na račun ostalih konzumentov.

To je nepravilna pot, ki megli ekonomsko sliko posameznega podjetja in lahko privede do velikih nelogičnosti. Zakaj bi na primer Jugoslovanske železnice ne postavile posebno nizke tarife za vagone, ki so namenjeni v Kidričevo, ali obratno, zakaj ne bi premogovniki fakturirali premoga, namenjenega v Kidričevo, po nižji ceni? Vsi taki ukrepi bi nedvomno prispevali k rentabilnosti navedenega podjetja, imeli pa bi popolnoma isti učinek, kakor izjemno nizka cena električne energije; učinek je namreč v tem, da se dejanski stroški enega podjetja prevalijo na ramena druge industrije.

Se je čas, da se nezdrava tendenca, prevaliti stroške za proizvodnjo aluminija na druga podjetja, v kali zatre in da se podpora Kidričevemu predvidi iz skupne akumulacije, tako da bo enakomerno obremenjevala celotno gospodarstvo države; za vsakogar je jasno, da je Tovarna aluminija v Kidričevem največja pridobitev za vso Jugoslavijo.

A. Sermazanov.

Ali me poznate? No, kdo sem?
— Ti si medvedek!

Seveda, medvedek sem, to je res. Ampak kakšen? Saj vem, da tega ne boste pogodili. Zato vam raje sam povem. Kanadski medvedek sem, moja mati je bila kanadska medvedka. Kakšen da je kanadski medved? Živi v Kanadi, v velikanskih in divjih gozdovih, v katere še ni stopila človeška noga... sicer pa: dobro si me oglejte, pa boste videli! In ko boste vedeli še za vse moje zgodbe in dogodivščine, takrat —

Zaenkrat je najvažnejše, da ste si povsem na jasnem, da nisem kakšen navaden medvedek, recimo iz živalskega vrta, zlasti pa ne nagačen ali celo otroška igrača. O ne! Živ sem, pa še kako! Videli boste, kako bom pred vašimi očmi rasel, da bom prav takšen, kakršni so bili vsi moji veliki predniki in kakršni so moji bratje, ki še danes žive tam za Hudsonovim zalivom —

Morate mi res oprostiti: tu govorim z vami, kmalu bomo dobri prijatelji, vsak dan se bomo videvali — pa se vam še prav predstavil nisem! Danes sem pač še majhen in se še ne znam čisto lepo vesti. Ime mi je torej Neewa. Da takega imena še niste slišali? No, prav rad verjamem. To je indijansko ime, Indijanci so mi ga dali. Da, tudi Indijanci so tam pri nas. Morda boste še kaj več slišali o njih —

Zdaj vas pa gotovo že hudo ima radovednost, kaj delam tukaj in kako sem prišel celo v Slovenskega poročevalca. Veste, moje življenje je bilo hudo zanimivo, mislim, da je malo medvedkov, ki bi doživeli kaj podobnega. Ne bi se mi pa zdelo prav, če bi vse svoje izkušnje, vse svoje vesele in žalostne zgodbe ohranil le zase. Zato jih boste brali in gledali —

Sicer pa vam bodo vse podrobno razložili in pojasnili moji zvesti prijatelji — zlasti Miki — ki se vam bodo predstavili prihodnje dni. Tedaj, mladi prijatelji, pozor in posluh!

Obrne bodo dobile luč

Za Kupljenkom, kjer je to jesen prvič zasvetila elektrika, pridejo sedaj na vrsto tudi Obrne. To je malo delavsko naselje v smeri od Bohinjske Bele proti Soteski. Okrajni ljudski odbor v Radovljici in blejska občina sta določila poseben znesek za napeljavo daljnovoda od Bohinjske Bele do Obrn. S pripravami za elektrifikacijo so začeli jeseni, končali pa bodo v teh dneh. Tako bo v nedeljo v delavskih hišah prvič zasvetila elektrika in nedvomno bo odslej še več delavcev, ki bodo zgradili lastne hišice, zlasti še, ker jim blejska občina nudi brezplačno zemljišče.

B. B.

Črni in beli v Keniji

Plemensko zatiranje, ki ni nacističnega izvora

Nad 140 milijonov Črncev živi v Afriki, na črnem kontinentu. Večina je še na primitivni stopnji razvoja, manjšina pa se je tako emancipirala, da se daleč po svetu sliši njen glas »Afriko Afrikancem! Afriko Črncem!« — Ta glas in zahtevo povzemajo tudi zaostala plemena, kar se zdaj najbolj vidi v britanski koloniji Keniji. Britanci si niso vseh svojih kolonij priborili, marsikatero so tudi kupili in ena od teh je Kenija, ki jo je leta 1895 odstopil sanzibarski sultan za letno rento. Kupčija je bila dobra, kajti rente ni bilo treba dolgo plačevati, ker je sultan kmalu umrl.

Kot britanska kolonija je Kenija sicer v marsičem napredovala, ostalo pa je vendarle še okoli 70 odstotkov neproduktivne površine in tudi življenje domačega prebivalstva se ni dosti spremenilo.

Jomo Kenyata, voditelj »Afriškega gibanja«, ki so ga britanske oblasti obsodile na šest let ječe, češ da je glava Mau-Mau gibanja.

Skoraj leto dni že listi vsega sveta mnogo pišejo o Keniji in skoraj ni dneva, da ne bi bilo kake notice o organizaciji Mao-Mao in o ukrepih britanskih oblasti proti njej. Nasilje proti nasilju opravičujejo v tisku z dolgimi opisi fantastičnih obredov, ki združujejo pripadnike plemena Kikuju v slepi pokorščini do vodstva organizacije. V poročilih britanskega izvira je vsakokrat tudi poudarjeno, da je kolonialna uprava plemenu Kikuju rezervirala najrodovitnejši in najlepši del kolonije, to je ozemlje ob cesti, ki veže Nairobi na razdaljo kakih 160 km s severnim krajem Nieri. To pokrajino opisujejo kot pravcati Eldorado v afrikanskem merilu, češ kako je potem mogoče, da se najdejo še uporniki med tem plemenom.

Taki opisi in poudarki pa sveta le ne morejo prepričati, da je organizacija Mao-Mao nastala brez vsakih zvez z socialnimi in političnimi razmerami v koloniji ter da jo tvorijo civiliziranemu svetu nerazumljivi in zelo nevarni obsedenci. Pravih vzrokov za ustanovitev uporniške organizacije ni težko najti. Pri vsem, kar objavlja propaganda britanske vlade o razmerah in dogodkih v Keniji, so zamolčana in prikrita na primer naslednja dejstva:

Britanska propaganda se noče več spominjati na deklaracijo britanske vlade (konservativne) od leta 1923, v kateri je bilo rečeno, da je Kenija afrikansko področje in da hoče britanska vlada po svojem dobrem poudarku predvsem varovati interese afrikanskih domačinov in da bo v primeru, če se ti interesi ne bi strinjali z interesi priseljencev, dajala prednost domačinom. Kakšna je ta »prednost«, se vidi že v sami upravi kolonije. Guverner je član 12-članskega izvršilnega odbora, ki ga imenujejo, pod izvršilnim odborom pa je zakonodajni odbor, ki ima 54 članov. V zakonodajnem odboru je 36 Evropejcev, od tega 22 imenovanih, 7 Azijcev (2 imenovana), 3 Arabci (2 imenovana) in 8 Afrikancev, ki so vsi imenovani. Ta sestava zakonodajnega odbora je v največjem nasprotju s strukturo prebivalstva, kajti Evropejcev je v Keniji samo okoli 35.000, Azijcev 100.000, Arabcev 20.000, Afrikancev pa 5,250.000.

Afrikansko prebivalstvo nima torej niti enega izvoljenega predstavnika v zakonodajnem odboru, temveč samo 8 takih predstavnikov, ki jih kolonialna uprava sama izbere. Evropejci, ki so do domačinov v razmerju 150:1, imajo v zakonodajnem odboru absolutno večino. Na enega evropskega predstavnika v odboru pride približno 1000 Evropejcev, na enega afrikanskega predstavnika, ki ni izvoljen, temveč imenovan, pa 656.000 Afrikancev. En Evropejec odtehta na ta način 656 domačinov.

Pleme Kikuju ima okoli 1,250.000 pripadnikov, blizu pol milijona teh ljudi pa v svoji domači pokrajini, ki jo tako hvalijo kot zelo rodovitno, ne more živeti. Največ zemlje v domači pokrajini plemena Kikuju imajo priseljeni farmarji in kolonialna uprava je določila tudi obseg raznih nasadov celo v razmerju 1:100 za priseljene farmarje.

Sužnjev v navadnem pomenu besede v Keniji sicer ni več, je pa tam suženjstvo kakor v mnogih drugih kolonijah. Od tistih 500 tisoč Kikujcev, ki so morali zapustiti svojo pokrajino, jih je okoli 200.000 kočarjev in dninarjev na tujih zemljiščih. Vsak tak kočar ali najemnik mora podpisati triletno pogodbo, po kateri dobi kos zemljišča, da ga obdeluje zase in za svojo družino, poleg tega pa mora delati za zelo majhno plačo in za gradivo, ki ga je dobil za svojo kočo, na gospodarjevem posestvu. Po pogodbi morajo delati na gospodarjevem posestvu tudi njegovi nad 16 let stari sinovi, in sicer ob vsakem času, kadar gospodar zahteva, in delo morajo opravljati najmanj 270 dni na leto. Najemnik po pogodbi ne sme brez gospodarjevega dovoljenja obiskovati niti najbližjih naselbin, kaj šele, da bi svoje otroke pošiljal v mesto, kjer bi mogli najti boljši zaslužek.

Pripadnike plemena Kikuju natovarjajo na tovorne avtomobile, da jih bodo odpeljali v kraje, kjer bo njihova »rezervacija«. —

Po statističnih podatkih zasluži v Keniji evropejski farmarji na leto po 30.000 in več funtov šterlingov, najslabše plačani evropejski nameščenec ali delavec zasluži najmanj 600 funtov, najslabše plačani Azijec 180 funtov, Afrikanec pa samo 24 funtov. Podobne razlike med plemeni so tudi na drugih področjih. Šole so na primer strogo ločene in pride po šolskih proračunih na enega evropejskega otroka na leto 11.5 funta, na enega indijskega otroka 2.3 funta, na enega afrikanskega pa samo 0.25 funta.

Za pojav uporniške organizacije bi bilo že v tem dovolj vzrokov, da se ta organizacija krepi in razširja, je pa vzrok tudi v načinu boja, ki ga je kolonialna uprava uvedla proti njej. V zadnjem času je bilo v časopisju več vesti, da so letala skrivališča Mao-Mao obmetavala z bombami, pri čemer pa je bilo poudarjeno, da je bilo storjeno vse za varstvo lojalnega prebivalstva. Kakšno je to varstvo, kadar treskajo bombe po 500 in 1000 kilogramov, seveda še nihče ni razložil. Metode boja proti organizaciji Mao-Mao je nedavno dobro osvetlil proces pred britanskim vojaškim sodiščem v Nairobiju, kjer je bil obtožen kapetan neke britanske pehotne čete, ki je ustrelil tri Kikujce, zaposlene pri nekem bližnjem podjetju. Patrulja, ki jo je vodil sam kapetan, je te Kikujce srečala na cesti in čeprav so imeli v redu vse svoje izkaznice, je kapetan sam streljal za njimi, ko jim je ukazal, naj nadaljujejo svojo pot. Zahrbtno je tako ubil vse tri. Na razpravi je njegov zagovornik poudarjal, da so vse britanske garnizije v pokrajini plemena Kikuju v psihozi ubijalskega tekmovanja. V oficirskih menzah so table z napisi, koliko teroristov Mao-Mao je pokončala ta ali ona garnizija. Obtoženi kapetan je torej v tem ubijalskem tekmovanju storil nekaj, kar delajo tudi drugi, in zato — ni kriv. Sodišče ga je res oprostilo ter s tem priznalo, da se je uveljavila v Keniji ubijalska psihoza.

V britanskem parlamentu so poslanci opozicije v zadnjem času sicer že večkrat ostro kritizirali kolonialno politiko, minister za kolonije pa je razne kritike zadušil ali vsaj ublažil z opisovanjem nasilnih dejanj članov organizacije Mao-Mao. V svojih govorih je najbolj poudarjal, da je ta organizacija zlo, ki ga je treba iztrebiti, ker trpi zaradi njega največ lojalno prebivalstvo.

Mnogi kritiki so po takem zatrjevanju umolknili, ker se pač ne zavedajo še večjega zla, da si namreč kolonialna uprava ne bo pridobila pomoči in sodelovanja afriškega prebivalstva z akcijo, ki brani gospodarske, družbene in politične razlike ter plemensko zatiranje in s tem ustvarja vzroke vsega uporništva. —*tg.*

Podedovano

V italijanskem tisku se zadnje čase zelo često pojavlja ime kraja Orgosolo in opis dogodka, ki se je tu odigral. Dogodek, o katerem je razpravljal celo senat, sicer ni posebnost za južno Italijo: mlad sardinski bandit Emiliano Succu je ubil inž. Capra, njega pa so ubili karabinjerji. Razburjenje je med naprednim javnim mnenjem vzbudilo bolj dejstvo, da hočejo oblasti zatreti sardinski banditizem s karabinjerskimi »čistkami« po sardinskih vaseh.

O tem pa so nekateri napredni italijanski listi zelo nazorno pokazali, kje je izvor sardinskega, sicilijanskega in drugih južnoitalijanskih banditizmov.

Orgosolo je majhen kraj. Ima vsega okrog 4300 prebivalcev. Na te prebivalce pride 11 cerkva, toda ena sama šola, en župnijski kino, 1 zdravnik, ena babica in 20 karabinjerjev. Statistike pa tudi povedo, da je na vsej Sardiniji tako malo šolskih poslopij, da 65% šoloobveznih otrok sploh ne more obiskovati pouka.

Nevednost in pomanjkanje vzgoje ustvarjata pogoje, iz katerih se rodi banditizem. Zato ni mogoče govoriti o dednem nagnjenju do banditizma, kakor so hoteli to v primeru Emiliano Succu — ki izhaja iz dokaj premožne družine — češ da je bil bandit njegov oče, da je bil bandit njegov ded itd. Tu gre zelo verjetno sicer res za podedovanost, toda ne nagnenja k banditizmu, temveč kulturne zaostalosti. Na Sardiniji kulturni razvoj ne gre naprej vzporedno z leti, ki jih pišemo; tu je še vedno srednji vek tako v ekonomskih odnosih, kakor tudi v kulturnem razvoju. In stokrat prav je imel šolski ravnatelj edine šole v Orgosolo, ko je dejal novinarjem, da banditizma ne bodo odpravili karabinjerji, temveč šole in izboljšanje gospodarskega položaja v deželi, kjer je še vedno 10% prebivalstva vpisanega v občinske spiske revežev.

Največji primanjkljaj francoskih drž. železnic

V novem proračunskem letu bodo imele francoske državne železnice žalosten rekord, kajti primanjkljaj bo dosegel 160 milijard frankov in bo tako močno presegal vse dosedanje primanjkljaje. Ta primanjkljaj znaša skoraj dve tretjini stroškov, ki jih ima Francija na leto pri svojem vojskovanju v Indokini.

Britanska Afrika (temna) obstoja iz 14 kolonij in protektoratov, razen tega pa še iz starih nemških kolonij, ki so sedaj pod varstvom OZN (Togo — Kamerun — Tanganjika), Južnoafriška Unija je zasedla bivšo nemško jugozahodno Afriko, toda Združeni narodi vztrajajo pri varstvenem statutu. O bodočem statutu Sudana pa bo odločil novi sudanski parlament.

Primanjkljaj bodo morali kriti seveda francoski plačevalci davkov, kar jim bo zagrenilo veselje nad ugodnostmi, ki jih imajo pri železniškem prometu. Rekordni primanjkljaj se zdi nerazumljiv, ker se je železniški promet od leta 1938 zvišal skoraj za 50 odstotkov in ker bi se dalo zaradi tehničnih napredkov znižati tudi število železniških uslužbencev za blizu 25 odstotkov.

Do tega pa ne more priti zaradi starega sistema upokojitev, ki je v veljavi že od leta 1909. Po tem sistemu je danes pri francoskih državnih železnicah okoli 381.000 upokojencev, aktivnih uslužbelcev pa samo okoli 370.000. Po zakonu od leta 1909 je za strojevodje in kurjače starostna doba za dosego pokojnine 50 let, za vse druge uslužbence pa 55 let. Ko dosežejo to starostno dobo, dobijo francoski železniški uslužbenci kot pokojnino po 70 odstotkov svoje plače, lahko pa ostanejo v službi še največ tri leta. Ker se je po letu 1909 v splošnem življenjska doba ljudi precej podaljšala, morajo francoske državne železnice pokojnine izplačevati dolgo dobo, s kakršno niso računale takrat, ko je bil sprejet zakon o upokojitvah.

Velike izdatke ima francoska državna železniška uprava tudi zaradi posledic vojne. Po drugi svetovni vojni so zgradili in popravili nad 2300 železniških mostov, nabaviti so morali mnogo materiala, zgraditi pa morajo še 50 večjih železniških postaj. Francoski parlament zahteva, da ostanejo vse olajšave pri železniškem prometu v veljavi in da se uvajajo tudi nove. Vsi delovni ljudje v Franciji imajo v času svojega dopusta 30 odstotkov popusta, invalidi imajo popust od 30 do 75 odstotkov, posebni popusti pa so tudi za rodbine, ki imajo več otrok. Družina, ki ima tri otroke izpod starosti 18 let, uživa popust 30 odstotkov, pri družini z 10 otroki pa znaša popust celo 75 odstotkov. Povprečno izdajo v enem letu 3 in pol milijona vozovnic s popustom za člane družin. Posebni popusti so tudi ob najrazličnejših izletih.

V škodo državnih železnic so se tudi prometne razmere zelo spremenile. Pred vojno so imele državne železnice blagovni promet v svojem monopolu, po vojni pa se je začelo hudo tekmovanje med železniško progo in cesto. V zadnjih dveh letih se je delež državnih železnic pri blagovnem prometu zelo zvišal in je zdaj dosegel svojo najnižjo stopnjo. Osebni promet pa zavzema itak že dolgo samo eno četrtino vsega železniškega prometa.

Na progi Pariz—Lyon se je v primerjavi s predvojno dobo trajanje vožnje skrajšalo za eno tretjino, čeprav se je promet povečal za blizu 50 odstotkov. Na vseh važnejših progah je v prometu čedalje več električnih lokomotiv, a pri vsem tem tehničnem napredku ni mogoče doseči boljšega finančnega položaja francoskih državnih železnic. Francoski parlament ne more reducirati starih ugodnosti, ki jih uživajo državljani pri železniškem prometu, prav tako pa tudi ni mogoče železnicam pridobiti večjega deleža pri blagovnem prometu in pri transportu sploh.

Enakopravnost žena v Zahodni Nemčiji

Bonn, 19. dec. (UP). Zahodnonemško vrhovno sodišče je sporočilo s posebno odločbo, da postanejo 1. aprila 1954 izvršne določbe zahodnonemške ustave, ki dajejo enake pravice ženam kot moškim. Prvič v nemški zgodovini so ženam priznane te pravice.

Priprave za graditev novega zahodnonemškega središča za raziskavanje atomske energije

Bonn, 19. dec. (Tanjug). — Priprave za ustanovitev prvega zahodnonemškega središča za raziskovanje atomske energije so skoraj končane. Kakor zatrjujejo v uradnih krogih, bodo v središču lahko izdelovali tudi atomsko orožje. Graditi ga bodo začeli šele, ko bo začela veljati pogodba o Nemčiji.

CHOPINOVE ROKAVICE

V zapuščini skladatelja in pianista Friderika Chopina (1810—1849) so našli blizu štiri sto parov glacé-rokavic. Bile so najtanjše in najdražje rokavice, ki se jih je tedaj dobilo, in predstavljale bi majhno premoženje, če bi ne bile po živih vse — počene...

Vse svoje žive dni je imel Chopin rad brezhibno obleko; prvovrstno blago, najboljše perilo in najdražji čevlji so mu bili ravno še dosti dobri. Vsak par belih glacé-rokavic si je nataknil enkrat samkrat. Od kod torej toliko raztrganih rokavic?

Friderik Chopin je bil znan kot posebnež. Mnogo anekdot kroži o njem. O njegovi čudoviti igri so sodobniki poročali obširno. Hvalili so tudi jegovo plemenitost, njegovo domoljubje in njegovo viteštvo. O zasebniku Chopinu pa je svetu kaj malo znanega. Kot vse plemenite narave, si je skrbno prizadeval, da bi prikril vse svoje male brige in ne bi z njimi nadlegoval nikogar. Tako so ostale skrite tudi okoliščine, ki so privedle do velike zapuščine nerabnih rokavic.

Chopin je porabil toliko rokavic, da je z njimi tešil svoje razburjenje. Če je bil siten ali razdražen, če ga je pred koncertnim nastopom mučil strah, tedaj je posegel po glacé-rokavicah nekako tako kot mamilom vdan človek po morfiju...

Polagoma si jih je natikal. Ker so bile te rokavice, da bi se brezhibno oprijele roke, zelo ozke in zelo natančno izdelane, je preteklo četrt ure in več, da so se prilegale roki kot njena druga koža in niso pokazale niti najmanjše gubice več.

Potem je Chopin začel — tako pripovedujejo njegovi zaupni prijatelji — polagoma širiti in izte-

F. Chopin in posmrtni odlitek Chopinove roke

zati prste. Kot vsi pianisti je imel tudi Chopin izredno močne in mišičaste roke, čeravno so bile videti nežne in majhne, podobne ženskim. Chopin je torej iztezal in krčil prste, kakor to zmore le vajena roka pianista, dokler ni rahel prasket naznanil, da se živi taki sili ne morejo več upirati. Pokali so drug za drugim... in brž ko je bila igra, ki je včasih trajala tudi celo uro, končana, se je Chopin pokazal spet kot mirni, ljubeznivi in očarljivi človek, kakršnega je pariška družba ljubila in oboževala.

V težkih in razburljivih časih je Chopin na ta način ugonobil neverjetno mnogo rokavic in za precejšen del njegovih visokih dohodkov ga je olajšalo to dragoceno pomirjevalno sredstvo.

-at

„Pri prvi in poslednji sreči“

Iz življenja Jacka Londona

V kalifornijskem mestu Oaklandu onstran San Francisca stoji konec ulice Webster koliba, ki je bila pred sedemdesetimi leti zgrajena iz ostankov neke stare kitolovske barke. Spočetka so se je posluževali nabiralci ostrig. Kasneje je kupil leseno hišo veliki ljubitelj oceana John Hynold za sto dolarjev in jo preuredil v kavarno, ki ji je nadel ime »Pri prvi in poslednji sreči«. »Morski volkovi« so se vnjej počutili kot doma.

Jack London je obiskal to kavarno prvič leta 1895, ko se je kot devetnajstletni mladenič vrnil v Oakland. Imel je za seboj že pisano in burno preteklost: bil je mornar, nabiralec ostrig, pristanišči delavec in potepuh. London je Hynoldu zaupal svoj namen, da hoče postati pisatelj ter se izobraziti na kalifornijski univerzi.

V Hynoldu je našel človeka, ki je njegove težnje razumel in mu po svojih močeh pomagal. Brezplačno mu je odstopil zadnjo sobo »Prve in poslednje sreče« in v njej je London preživel daljšo dobo. Pisal je in se učil. Tam so nastali »Klic divjine«, »Morski volk« in še več drugih pisateljivih del, ki so danes v najrazličnejših jezikih razširjena po vsem svetu.

-at

LONDONSKE POSEBNOSTI

Verjetno bi bilo pri nas precejšnje zanimanje za knjigo, ki bi imela približno naslednji naslov: »Oglej si Ljubljano in ljudi vredne srečanja.« V Londonu je v založbi časopisa »News Chronicle« izšla namreč o tem velikem mestu ob Temzi prav zanimiva knjiga: »Looking at London and People Worth Meeting.« Ta svojevrstna knjiga, ki odgrinja mnoge tančice z glavnega mesta Anglije je delo zakoncev: publicistke Kaye Webb in karikaturista Ronalda Searle. Glavni urednik časopisa »News Chronicle« je ob izidu te knjige napisal v uvodu: Ko v začetku primerja London s Kleopatro in ugotavlja, da starost obema ne more do živega, nadaljuje med drugim: »London pravzaprav ni nobeno mesto, marveč množica vasi. Pravi Londončani niso meščani, marveč vaščani...«

Snov te najnovejše knjige o Londonu, ki je prikazan tokrat v precej drugačni luči kakor običajno, predstavlja sto in sto razgovorov, ki sta jih imela oba zakonca v različnih koncih tega velemesta. Prav posebno vrednost dajejo knjigi odlične risbe Ronalda Searle. Iz te knjige zvemo med drugim, da je v Londonu še vedno okoli 7000 plinskih luči, ki jih ugašujejo ročno. Na področju mesta ob Temzi so tudi manjše Benetke in sicer v Paddingtonu. Ta del mesta je posebno slikovit ter predstavlja svojevrsten kontrast v primeri z modernimi predeli Londona. Na vodi prekopa se ziblje okoli 150 pisano pobarvanih čolnov, v katerih živi približno prav toliko družin.

Z besedo in risbami nas vodita odkritosrčna londonska zakonca v votlino imenovano Ali Baba, ki je bila nekdaj shramba dragocenih listin in vrednostnih papirjev, danes pa se je tukaj v londonskem podzemlju razvil eden največjih trgov srebra in srebrnih izdelkov na svetu. V knjigi so nadalje razgovori z znamenitim londonskim lovcem na podgane in miši Davidom Thomasom. To omenjamo zaradi tega, da bi si nazorneje predstavljali, kako domislena sta bila karikaturist Searle in njegova žena pri svojem delu.

Angleži so veliki ljubitelji psov, toda na vse začudenje zvemo, da prodajajo pse le na enem trgu Londona pri Sclater Streetu v Eastendu in še to samo ob nedeljah zjutraj!

Prav zanimive so težave violinista Alberta Lombardosa, ki že nekaj let igra violino po londonskih ulicah. Njegov oče je bil znan izdelovalec violin v Neaplju. Sin je sprva dolga leta igral violino v gledališču, v kinodvoranah in restavracijah velemesta. Zaradi kavarniškega dima se je raje odločil za vrvenje ulic. Ob nedeljah dobi od kakšnega dobrodušnega meščana tudi po dva šilinga hkrati, od meščanke pa največ šiling. Albert je prav zanimivo opisal, kaj mu dela v Londonu največ preglavic, ko igra violino. »Škoda je le,« pravi Lombardo, »da ne morem igrati, ko pobiram denar. Brž ko se sklonim, da bi pobral kovance, ne pade nič več z oken.« V knjigi obeh zakoncev je še mnogo takšnih in podobnih zanimivosti, mnogo slik iz zgodbic iz neznanega Londona, iz predmestij in življenja v njih, ki ga skoraj ne poznamo.

Ronald Searle ni Londončan. Doma je iz Cambridgea, rodil se je v delavski družini. Štiri leta je bil kot vojni ujetnik na Japonskem. Med gradnjo burmanske železnice je narisal 152 karikatur. Leta 1946 pa je poročil Kaye Webb, ki že od svojega 17. leta piše v časopise.

Značilna risba londonske klobučarke

TELEVIZIJA V INDUSTRIJI

Televizija si je v boju s filmom priborila svoj življenjski prostor v razvitejših industrijskih deželah, zlasti v Združenih državah Amerike. Na začetku poti je služila predvsem za domačo zabavo, ki so jo organizirale velike radijske družbe in pa za živahnejše reportaže vidnejših in zanimivih dogodkov. Toda že leta 1946 so velike ameriške termoelektrarne prilagodile svojim potrebam in začele uporabljati industrijske televizijske naprave za kontrolo parnih kotlov. Kotli, ki so včasih visoki za šest nadstropij, imajo nad svojimi vodnimi zalogami vodomere. Toda vodomeri večkrat odpovedo, kažejo n. pr., da je v kotlih še dosti vode, čeprav so v resnici prazni. Zato so jih nadomestili s posebnimi industrijskimi televizijskimi aparati, ki so se odlično obnesli. Danes uporabljajo televizijo razen elektrarn tudi številne livarne, jeklarne in znanstveni laboratoriji.

Industrijski televizijski sprejemnik se bistveno razlikuje od običajnega po tem, da ga povezuje poseben vod z njegovim lastnim aparatom za snemanje. Zato so slike na takem sprejemniku vedno jasne, saj jih ne pačijo razne motnje, ki nastajajo v večjih omrežjih. Industrijska televizijska naprava ima tri dele: aparat za snemanje, generator in sprejemnik.

Posebne televizijske naprave uporabljajo nadalje za opazovanje ognja v pečeh parnih strojev. Da ne bi ogenj iz peči kvaril in zamazal leče televizijskih naprav za snemanje, so po raznih poskusih končno napravili v vrata peči okno iz posebnega stekla, ki ga obenem hladi in čisti hladni stisnjeni zrak. Tako okno se je obneslo celo pri plavžih, kljub visokim temperaturam. Največjo industrijsko televizijsko napravo ima sedaj jeklarna v Ženevi v zvezni državi Utah. Štirje televizijski sprejemniki omogočajo enemu samemu strokovnjaku, da lahko zanesljivo nadzoruje proizvodnjo v vseh obratih.

Kakor smo že omenili, dajejo industrijske televizijske naprave zaradi nepotrebnega spoja aparata za snemanje s sprejemnikom izredno jasne slike. Zato so se dobro obnesle v številnih drugih primerih, kot na primer pri snemanju operacij na klinikah, ki jih sedaj slušatelji medicine nazorno opazujejo kar v predavalnicah med samim predavanjem.

V poslednjem času pa uvajajo televizijske naprave tudi mnoge tovarne. Na vrhu visokih dimnikov opazujejo dim in ogenj iz peči, ki kvari ozračje v tovarniški okolici. Zaščitno steklo teh televizijskih leč za snemanje brišejo v dežju avtomati nekako tako, kot zaščitna stekla pri avtomobilih.

Sodobna žena

Pod vsako streho veliko želja

Med sorodniki in ožjimi znanci je navada, da si ob raznih prilikah poklanjajo darila. Sprejeti darilo je vedno prijetno, ni pa vedno lahko kupiti ali pripraviti darilo. Koliko se namučijo ljudje ob razmišljanju, kaj bi podarili temu ali onemu za rojstni dan, obletnico poroke ter ob podobnih priložnostih. Dnevi minevajo ob takem razmišljanju, že

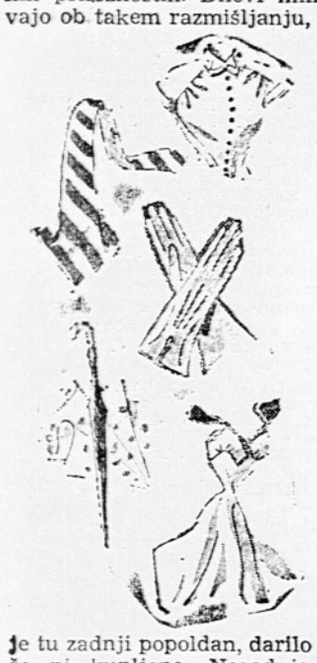

je tu zadnji popoldan, darilo pa še ni kupljeno. Nazadnje se odločimo kar na hitro in kupimo kaj prav nerodnega.

Res, ni prijetno izbirati daril. Upoštevati je treba želje, potrebe in okus osebe, katero bi radi obdarili, in končno svoj žep. Če je ta oseba sorodnik, bo izbira lažja, če je pa le prijatelj ali znanec, bo odločitev pri izbiri mnogo težavnejša.

Darila so lahko praktična ali tudi zelo nepraktična. Nepraktičnih daril, v spremstvu večjega ali manjšega šopka cvetic, je preromalo že mnogo iz rok v roke. Mnogokrat je darilo nepraktično zato, ker je pomenilo samo formalnost, še pogosteje pa, ker so darovalci sami nepraktični ali celo nerodni. Nad takšnim darilom napravi sicer obdarovanec že iz vljudnosti prijazen obraz, potem ga pa spravi za vse večne čase v kak predal in se ga nikdar več ne domisli. Sami premislite, kako bi vas razveselilo, če bi vam kdo poklonil album, a vi se z zbiranjem fotografij ne ukvarjate, oziroma, jih sploh nimate. Ležal bo vse dni kot neuporabna navlaka v vašem stanovanju. V to vrsto daril spadajo še vsakovrstni kipci, ki bodo v današnjem praktičnem času le v napotje in predmet za nabiranje prahu, dalje razne neokusne vaze, slike brez umetniške vrednosti, črnilniki, pepelniki, koščeni ustniki za cigarete (kadilci jih namreč ne marajo, ker so leseni boljši), kolonjska voda, če ne poznamo prijateljeve priljubljene znamke itd.

Med sicer praktična, toda pogosto vendar nesmiselna darila spadajo še steklenice z žganimi pijačami in bomboniere. Nekateri ljudje drugih daril sploh ne poznajo in tako se obdarovanec znajde na svoj rojstni dan med 4—6 steklenicami, pa morda sploh ni ljubitelj alkoholnih pijač. Če dotlej ni pil, se mora spričo teh steklenic naučiti, da nekako izkoristi darove.

Vzrok, da se ljudje zatekajo k nepraktičnim in celo nesmiselnim darilom je v tem, ker se boje, da bi bilo praktično darilo videti preveč domače in bi lahko prijatelja ali znanca užalilo. S tem si v bodoče pač ne delate skrbi. Vaš prijatelj se bo nedvomno bolj razveselil lepe belkasto nadahnjene salame, katera mu bo izboljšala južine, kakor pa še tako lepo izdelanega pepelnika. Ni potrebno, da bi prijatelju poklonili za vsak rojstni dan kak večen spomin na svojo osebo, da bo potem revež z jezo v srcu vse življenje brisal prah s teh spomenikov vaše ljubezni. Podarite mu raje zaboj dobrih jabolk ali tople copate in vso zimo se vas bo prijetno spominjal. Podobnih praktičnih daril je še mnogo. Pri izbiri naj vas vedno vodi misel, da kakor vam še marsikaj manjka, kar bi s pridom vsak dan uporabljali, verjetno tudi prijatelj ni z vsem založen. Ko ste pri njem opazujte. Morda nima svetilke za nočno omarico; neprijetno je vstajati in ponoči iskati stikalo. Si že kdaj pogledala, če ima tvoja prijateljica krtače za lase, obleko in čevlje? Nič ni lepšega, kakor če se nam posreči z darilom izpolniti srčno željo svojega prijatelja.

Če boste praktično mislili in znali z opazovanjem pogoditi potrebe in željo svojih prijateljev, vam ne bo težko najti primernih daril za najrazličnejše osebe, sami pa boste poplačani s prepričanjem, da svojega denarja niste zavrgli.

mk.

Igračke so predrage

Takole prav gotovo vzdihujejo številne mamice, ki si ogledujejo raznovrstne igračke po ljubljanskih izložbenih oknih. Dedek Mraz se presenetljivo naglo bliža in zato ni čudno, če mamice skrbi, ali bo zmogla njegova blagajna tako visoke cene.

Pa poglejmo natančneje v naše izložbe? Kdo ne pozna medvedka, ljubko igračo, ki je otrokom najbolj pri srcu. Res, tudi slonček, račko, petelinčka, laboda itd. se otroci ne branijo, toda vseh se prej naveličajo kot medvedka. Tako dobrodušen je in njegov kožušček iz pliša tako mehak, ko ga ljubkovaje pritiskajo na ličeca. In vendar je prav medvedek zelo draga igrača. Za srednjevelikega medvedka je treba odšteti kar 9 stotakov, za večjega pa znatno več. Prav gotovo si bo vsaka mamica premislila, ali bo sinku kupila sicer tako zaželjeno igračko.

Oglejmo si še punčke. Pred nekaj dnevi mi je dih kar zastal, ko sem v neki izložbi zagledal punčko, s ceno obešeno okoli vratu — 11.000 dinarjev! Ni treba posebej poudarjati, da je bila ta cena višja kot znaša marsikatera mesečna plača. In to za lutko! Je res lepa, ni kaj reči, toda, to ker je verjetno uvožena, dvigne njeno ceno še više. Mamica, ki se bo rada pohvalila, da je njeni hčerki prinesel dedek Mraz punčko celo iz inozemstva, bi pač žrtvovala tudi ta denar.

To je bila lutka, ki so jo izdelali nekje v Itatiji ali Franciji, toda tudi lutke, ki so izdelane pri nas, so še vedno predrage. Drage so zlasti zato, ker je njihova odpornost zelo majhna. Izdelane iz prešanega papirja ne prenesejo vode — toda, kaj bo mali deklici lutka, ki je ne more okopati? Taka punčka je tudi kaj hitro oluščena vrhnje plasti ni kmalu se pokaže časopisni papir — tedaj pa je vsega veselja z nekdaj lepo punčko — konec.

Vsi tisti, ki skrbijo za igrače naših najmlajših naj bi se potrudili izdelovati otpornejše, lepše oblikovane igračke (opazila sem tudi lutko, ki je imela namesto noska le dve rdeči pikici, s čemer se otrok, ki želi vse oprijemljivo, ne bo dovoljil), predvsem pa cenejše igračke, ki bodo dosegljive vsakemu otroku.

V. K.

Za smučanje in sankanje

KUHINJA

(Drugo nadaljevanje)

Naše gospodinje se pritožujejo zaradi svoje prezaposlenosti. Sanjarijo o mehanizirani kuhinji o sodob. gospodinjstvu. Berejo statistike: Američanka porabi za gospodinjsko delo tedensko 63 ur, Svedinja 68 ur, Italijanka 79 ur, Francozinja 98 ur, Avstrijka ali Nemka pa kar 118 ur.

Tako ne gre

Čeprav nismo na zadnjem mestu vendar primerjamo godrnjamo, vzdihujemo, obtožujemo in hočemo imeti pralni aparat, električni hladilnik, univerzalni kuhinjski stroječek itd. Želimo si vseh gospodinjskih pripomočkov, potem pa... zagledamo v izložbenem oknu pralni aparat.

»Kako pa naj kupim samo za gospodinjstvo nekaj tako dragega« pravimo in pri tem pozabimo, da zadostuje tak aparat za cel hišni blok, saj opere perilo v eni uri in je zato docela nepotrebno, da bi ga imelo vsako gospodinjstvo. Zraven pa nezaupno dodamo: »Če je sploh za kaj?«

Ali gospodinje menijo, da je pralni aparat v inozemstvu zastonj in ali menijo, da bodo svoja gospodinjstva kdaj spremenile v mehanizirana gospodinjstva, če ne bodo nobenemu gospodinjskemu aparatu zaupale?

Tiste gospodinje, ki porabijo prav malo časa za delo v kuhinji, nimajo samo nekaj gospodinjskih strojev. Njihov delovni čas jim prav občutno skrajša tudi smiselno skonstruirana in urejena kuhinja. Kadar kupujemo novo kuhinjsko opravo, bi torej morale tudi me kupiti ali pri mizarju naročiti takšno pohištvo, ki ga v kuhinji res potrebujemo in nam ni samo v nadlego in slabo pojmovan okras. Če rečemo naši mladi gospodinji »ne kupi si nepotrebne kredence, ne postavljaj pohištva ob stene, če ti je tako postavljeno pohištvo od rok.« bo odgovorila: »Pusti me pri miru in ne vsiljuj mi teh novotarij. Hočem se jim ne zdi sramotno, pomagati v kuhinji ali v pralnici. Sodobne gospodinje tudi sodelujejo s strokovnjaki, ki jim skušajo olajšati njihovo delo. Švedska kuhinja, ki je danes najidealnejša kuhinja za vsako gospodinjo, je nastala tako, da so gospodinje postale strokovnjakom prvi svetovalci in najboljši sodelavci.

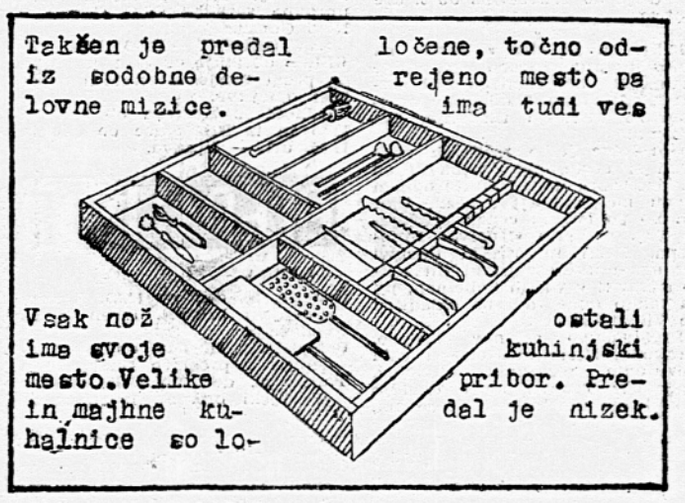

Proč s kredencami

Kakor delitev prostorov (glej prvi članek) tako je tudi sodobno kuhinjsko pohištvo v svojem bistvu podobno tistemu pohištvu, ki ga poznamo iz naših nekdanjih kmečkih kuhinj. V sodobni kuhinji najdemo dele pohištva, ki spominjajo na nekdanje sklednike, žličnike, mentrge. Edina pot nekdanje (in pri nas še vedno zahtevane) meščanske kuhinje z nelzogibno kredenco, z zaobljenimi ogali in steklenimi šipami, z okorno veliko pomivalno mizo, prenizko delovno mizo in vso množico nobel navlake pa pelje v muzej, ali bolje v drvarnico. Nesmiselna meščanska kuhinja je bila, in je v večini primerov tudi še sedaj, našemu človeku vseč, ker misli, da je takšno pohištvo moderno in lepo, če ima zadovoljivo število nepotrebnih kosov. Običajno je prav kredenca tisti ponos in resnič. največji nesmisel nekdanje kuhinje. V kredenci imamo določeno število predalov, ki so preveliki ali premajhni za jedilni pribor, potem nekaj polic, po katerih se raztresa mešanica zdroba, moke, riža. Seveda spada h kredenci tudi nekakšen buffet, visok, zaprt prostor, v katerega spravljamo različno kuhinjsko razvlako in niti ne pomislimo, čemu, res čemu je prav za prav ta prostor tako visok in kaj naj bi v njem spravljali. Potem spada h kredenci še kakšen ozek in prav visok predal, v katerega marsikatera gospodinja spravi raztrgano perilo. Zaradi svojih »priznanih vrlin« kredence, tega prav klasičnega primera nepreštudiranega, šablonsko izdelanega kosa pohištva v sodobni kuhinji ne poznamo.

Nova kuhinjska oprava

Lahko bi rekli, da je sodobna kuhinjska oprava sestavljena iz samih manjših omaric, ki jih obešamo na steno, nizamo eno na drugo, postavljamo vzdolž stene. Za vsako izmed teh omaric so določili, kaj naj bo v njej spravljeno. Tako ima omarica za posodo postavljene police v pravilnih razdaljah in zato na zgornjo polico lahko postavimo samo kozice, v srednjo lonce srednje velikosti in na spodnjo polico postavljamo samo največjo posodo. V teh omaricah ima vsak nož, kuhalnica, sleherno živilo svoje točno odrejeno mesto. Gospodinja, ki pripravlja jedila, pa zato ne izgublja časa z nesmiselnim iskanjem velike kuhalnice med malimi, z iskanjem vrečke z zdrobom med vrečkami s sladkorjem itd. Predali, police, njih lega in velikost je izdelana in postavljena natančno tja, kjer jo najbolj potrebujemo. Omarice s priborom, posodo in živili, ki se ne kvarijo, so postavljene čim bližje delovni mizici, štedilniku in pomivalni mizi, oziroma pomivalnemu koritu. Hrbtna stran omarice je prav tako izdelana kot njeno lice, zato jo lahko postavimo tudi povprek kuhinjskega prostora tako, da stojijo prosto. Pohištvo je takšno in tako postavljeno zato, da daje gospodinji s strnjenostjo svojih elementov in z maksimalno izrabljenim prostorom kar največ preglednosti in udobnosti. V tako urejeni kuhinji si gospodinja prihrani mnogo sicer nepotrebnih korakov in gibov ter si s tem prihrani čas, ki je prav njej tako dragocen.

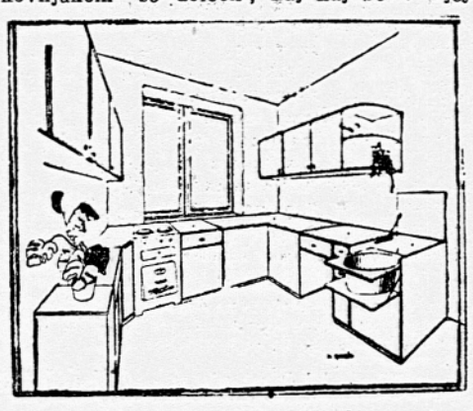

Skica prikazuje primer sodobno urejene kuhinje. Od leve proti desni vidimo: 1. hladilna omara; 2. umivalnik, ki ima spodaj prostor za umivalne sklede; 3. omarica za živila z ventilacijo; površina je obložena s pločevino, da nanjo lahko postavljamo vročo posodo, ob straneh pa je dobro izolirana; 4. štedilnik z direktno svetlobo; 5. enodelna omarica za posodo; 6. omarica s policami za posodo, ki jih lahko obračamo (na sliki so obrnjene navzven); 7. delovna miza s predalom in svetlobo od leve; 8. enodelna omarica. Zgoraj, v dosegu rok, so stenske omarice. Vse pohištvo je sestavljeno iz posameznih kosov, da jih lahko poljubno sestavimo in prilagodimo vsakemu prostoru.

Smo in bomo spet spoznale

V naših kmečkih gospodinjstvih starejšega tipa so lonce, žlice, pokrovke, živila, med seboj skrbno ločili. Priročnost nekdanjih žličnikov, v primeri s predali v kredencah, je tolikšna, da jih (seveda izpopolnjene) zopet postavljamo v kuhinjo. Če izplaknemo jedilni pribor v vroči vodi in ga pustimo, da se odcedi in osuši v bližini grelne plošče (kjer je na primer tudi njegovo stalno mesto) pridobimo na času, ker ga nam ni treba brisati, kar je zamudno in nehigienično. Prav tako kot modernizirane žličnike, obesimo ali postavimo v kuhinjo skledník, ki ga poznajo drugje pod imenom cedilna mreža. Cedilna mreža jo imenujemo zato, ker novi skledník ni lesen, temveč mrežasto grajen iz nerjavečih žic, med katere postavljamo posodo. V takšnem skledniku se krožniki in sklede hitro odcedijo in sušijo.

Včerajšnja mentrga, je postala naša današnja delovna miza, na kateri pripravljamo jedila. V njej, ali tudi v omarici nad njo, pa imamo spravljen ves tisti pribor, ki ga pri pripravi jedil najbolj potrebujemo. Plošča delovne mize je dvignjena cca 80 cm od tal (dosedanja delovna višina je bila vedno prenizka).

Zares

Sodobno kuhinjsko pohištvo je precej drugačno kakor pa naše dosedanje pohištvo. Denar smo pač do sedaj na račun dobre funkcionalnosti, trošili za takoimenovano olepšavanje. Udobnost in čas smo žrtvovali za zgrešeno pojmovanje lepega in modernega.

D. P.

Jedilnik za teden dni

Ponedeljek:

Kosilo: Kislo zelje z mesom, krompir v kosih.

Večerja: Kruhovi cmoki, endivija.

Torek:

Kosilo: Goveja juha, sesekljani zreski s špinačo in širokimi rezanci.

Večerja: Makaronovo meso.

Sreda:

Kosilo: Goveja juha od prejšnjega dne, sladko zelje, kompot.

Večerja: Ocvrte safalade, mešana solata.

Četrtek:

Kosilo: Kislo zelje, sirovi štruklji, pečena jabolka.

Večerja: Jetra v omaki s polento.

Petek:

Kosilo: Krompirjeva juha z gobami, jabolčni puding.

Večerja: Zdrobov praženec malinova polivka.

Sobota:

Kosilo: Golaževa juha, jabolčni zavitek.

Večerja: Krompir v oblicah s presnim maslom, čaj.

Nedelja:

Kosilo: Goveja juha, telečji zrezki, cvetačni narastek, ocvrte miške.

Večerja: Ocvrte miške od opoldne, kakao.

Kislo zelje z mesom. Kislo zelje zrežemo in damo polovico v precej velik lonec. Razrežemo na kocke: 30 dkg pustega svinjskega mesa 20 dkg surovega prekajenega mesa zelje in pet dekagramov slanine. — To položimo na zelje in pokrijemo s preostalo polovico zelja. — Nanjo položimo še 1 drobno sesekljano čebulo in nekoliko sladke paprike. Posolimo in prilijemo toliko vode, da je zelje dobro pokrito. To počasi kuhamo, da postane mesko. Iz 6 dkg masti in 4 do 5 dkg moke naredimo svetlo prežganje, dolijemo vode, prevremo, dodamo 1 del kisle smetane ali kislega mleka, primešamo zelju in mesu, še nekaj časa dušimo in serviramo s krompirjem v kosih.

Ocvrte safalade. Safalade razrežemo po dolgem na 1 cm debele rezine, jih povaljamo v moki in v raztepenem jajcu in ocvremo.

Jabolčni puding. ½ kg olupljenih z malo vode skuhanih jabolk pretlačimo. Primešamo 20 dkg sladkorja in zavitek v vodi raztopljenega vanilijevega pudinga. Dvakrat prevremo in mešamo dokler se ne ohladi. Primešamo še ⅛ l stepene sladke smetane. Srebleno ali porcelanasto skledo obložimo z rezinami 1 pomaranče jih posujemo s sladkorjem, naložimo nanje jabolčni puding in postavimo za nekaj časa na hladno.

Medenjaki na dva načina

1. 5 dkg raztopljene masti, 3 jedilne žlice medu, 1 rumenjak, 1 celo jajce, 15 dkg sladkorja, nekaj mrzlega čaja zmešanega z mlekom, 1 kavno žličko jedilne sode, po okusu začimbe (limonina lupinica ali sok, cimet itd.), 5 dkg grobo sesekljanih mandeljev ali lešnikov, 5 dkg prav tako grobo sesekljanih rozin (dodamo lahko malo kakava za barvo). Mast, med, sladkor in čaj penasto umešamo (čaj lahko damo tudi v vrelo mleko), dodamo vse druge dodatke in začimbe in naredimo na deski ne pretrdo testo. Testo namažemo za pol centimetra debelo na z maščobo namazan in z moko posut pekač, spečemo v zmerno vroči pečici, razrežemo na majhna kocke in prevlečemo s sladkornim loščem. **Sladkorni lošč:** Sladkor v prahu penasto umešamo z nekaj kapljicami vode, limon. soka ali nekaj beljaka.

2. 25 dkg enotne ali črne moke, 20 dkg sladkorja, 6 dkg medu, 2 jajca, 5 dkg masti, pol dekagrama jedilne sode, začimbe in dišave za medenjake po okusu, sladkor za sladkorni lošč. Med zavremo in ga toliko časa mešamo, dokler se spet ne ohladi. Potem ga zmešamo na deski z vsemi drugimi dodatki, razvaljamo za mezinec debelo, izrežemo razne oblike, spečemo in prevlečemo s čopičem s sladkornim loščem.

Kozarec postane kristalno **čist,** če ga drgneš z limonino lupino.

Posodo iz cina snažiš s pepelom od cigar, pomešanim s petrolejem.

Nerabljen pribor namaži z glicerinom, zavij ga v svileni papir in ne bo rjavel.

Zdravstveni nasveti

Na splošno željo bralcev smo odprli tudi v Poročevalcu zdravstveno posvetovalnico, in sicer bomo odgovarjali na vprašanja v vsaki nedeljski številki.

Čemu pa v dnevnem tisku še ena zdravstvena posvetovalnica? Predvsem jo narekuje dejstvo, da so zdravniki v ambulantah kakor tudi v bolnišnicah z delom toliko obremenjeni, da ne utegnejo z bolnikom kaj več razpravljati o njegovi bolezni. Razen tega pa je dandanes zdravstvena zavest državljanov že tolikšna, da se ne zadovoljijo več samo s kratkimi terapevtičnimi napotki ali celo samo z receptom, temveč hočejo kaj več vedeti o vzrokih obolenja, o vplivu vsakdanjega okolja na obolenje, nadalje, kako se da bolezen oziroma nje ponovitev preprečiti, in pa seveda tudi o zdravljenju samem.

To je torej tudi naši posvetovalnici glavni namen. V sumljivih primerih, ko se bolnik ali njegovi svojci sami od sebe ne morejo odločiti za zdravniško pomoč, naj jih napoti čimprej k zdravniku ali, če treba, k ustreznemu specialistu oziroma ustanovi.

Nadalje naj posvetovalnica posreduje bolniku informacije in navodila za zdravljenje bodisi, da je lečeči zdravnik bil ž njimi preskop ali pa si jih zaradi raztresenosti oziroma razburjenosti bolnik ni mogel zapomniti. Nadalje naj posvetovalnica navaja bolnike k higienskemu načinu življenja, da se na ta način obvaruje čim več bolezni, saj danes že mnoge z uspehom preprečujemo.

V nobenem primeru pa zdravstvena posvetovalnica ne namerava in tudi ne more nadomestiti zdravnika, oziroma recept.

Objavljali bomo seveda le odgovore, ki so zaradi posebnih zdravstvenih problemov količkaj splošnega pomena ali pa utegnejo zanimati večji krog bralcev oziroma imeti zdravstveno vzgojno vrednosti tudi za druge. Če bi pa odgovor imel pomen samo za prizadetega ali pa bi obravnaval vprašanje, ki se večkrat ponavlja oziroma ni primerno za razpravljanje v javnem tisku, v takih primerih bomo odgovor poslali po pošti.

Prosimo pa eno: Za presojo in razpoznavo bolezenskega stanja je premalo, če vprašalec navede pri bolezni samo znake, ki jih je opazil. Zdravniku mnogo pomaga do stvarne presoje bolnikovega zdravstvenega stanja tudi bolnikov poklic njegova starost, spol, osebno počutje, razne bolezni, ki jih je imel sam ali kdo drug v družini, nadalje okoliščine, v katerih živi, morebitne težave, ki jih ima itd. Saj vemo, da človek ne živi izolirano in da delujejo nanj vsi mogoči vplivi. Zato: čim točnejši opis, tem bolj se bo odgovor lahko približal stvarnemu stanju.

Vprašanja pošiljajte na naslov: Zdravstvena posvetovalnica Slovenskega poročevalca, Ljubljana, Tomšičeva ulica 7.

*

R. A. Celje: Imam triletnega fantka, ki je bil sicer vedno zdrav. Od 5. meseca dalje pa se mu po uživanju surovega sadja pojavljajo srbeči izpuščaji in to vedno od prvega dne, ko ga je začel uživati. Ker vem, da je sadje nujno potreben dodatek in ga otroku le nerada odtegujem, prosim, da mi svetujete, kaj naj ukrenem.

Srbeči izpuščaji, pa naj gre za navadno koprivnico ali pa kožno bolezen, nazvano lichen urticatus, se lahko pojavijo zaradi najrazličnejših notranjih ali zunanjih vzrokov. V tem primeru nas zanimajo zunanji vzroki in ker je ta vzrok sadja pravimo, da je otrok za sadje preobčutljiv. Gre tu za svojsko oziroma izpremenjeno občutljivost organizma za nekatere snovi. Druge take snovi, ki povzročajo pri ljudeh koprivnico so sir, raki, razna zdravila, cvetni prah, če ga vdihavamo,

Pri malih otrocih se pogosto pojavlja srbeč izpuščaj po uživanju surovega sadja, posebno če je to močno aromatično, na primer hruške, breskve, marelice, grozdje, najmanj jabolka.

Preobčutljivostne kožne bolezni te vrste zdravimo oziroma preprečujemo s kalcijevimi preparati, z vitaminoma C in K, z vbrizgavanjem lastne krvi in z raznimi antihistaminiki, kot so fenergan itd. Lokalno uporabljamo za srbečo kožo mentol špirit ali posip s polovico smukca in polovico cinkovega oksida.

Ker kuhano sadje le ne more nadomestiti vrednost svežega, poskušajte sistematično razne vrste sadja, morda pa le ne bo otrok reagiral na vse sadje enako.

Kakor je ta pojav nevšečen, vendar si iz tega ne delajte preveč skrbi, ker preide pri otrocih navadno sam od sebe.

M. S. Postojna: Ob prvem letošnjem mrazu mi je koža na obeh golenih postala modrikasto rdeča in, če se mi prav zdi, tudi nekam nabrekla. Te pojave imam za več let. Lani pa sem opazila ta pojav tudi na obeh nadlahteh. Stara sem 20 let in sem vse doslej bila zdrava. Prosim za nasvet, kako bi odpravila to nevšečnost.

Ta bolezenski pojav, ki ga srečujemo navadno pri sicer zdravih močnejših ženskih osebah, imenujejo nekateri dermatologi modrikastordeče nabrekline pri ženskah. Vzrok temu je zmanjšana sposobnost za uravnavanje telesne toplote. Pri tem igra vlogo tudi manjvrednost ožiljnega živčevja, ki se ni možno prilagoditi raznim temperaturnim spremembam. Nekateri domnevajo, da gre v teh primerih tudi za motnje v delovanju jajčnikov.

Te nabrekline se pojavljajo na mestih, ki niso dovolj zaščitene pred mrazom zaradi nošenja kratkih kril, rokavov in tankih nogavic.

Modrikastordeče nabrekline zdravimo z raznimi mazili, ki vsebujejo ihtiol, kafro ali perubalzam, nadalje priporočamo zdravila, ki naj bi poživljala ožiljno živčevje, kot so priscol, padutin ter vitamina B, in K. Od domačih načinov zdravljenja priporočamo izmenične tople in zmrzle kopeli. Koristi tudi masaža kože in sicer v smeri od prstov proti srcu.

Najvažnejše pri vsem pa je, da preprečimo nastanek oziroma ponovitev nabreklin. Osebe, ki so že imele te nabrekline, naj se v bodoče vsako jesen pravočasno toplo oblečejo. Naj ne nosijo kratkih kril in tenkih nogavic, posebno pa naj se izogibajo gumijaste obutve, ki je vedno vlažna in preprečuje dihanje kože.

RESITEV KRIŽANKE od 13. XII. 1953

Vodoravno: 1. inkognito; 9. zara; 13. sombrero; 14. odkar; 15. K(rešimir) B'aranović); 16. Aldo; 17. storno; 18. reč; 20. ornitolog; 22. Ebel; 24 Air; 25. nag; 27. mak; 29. JAT; 31. Jena; 33. nenaraven; 36. Lil; 37. sortna; 38. arak; 40. mer 41 ornat; 42. udomačen; 44. Saar; 45. spisalist.

Navpično: 1. iskren; 2. noben; 3. km; 4.oba; 5. grlo; 6. nedra; 7. ironija; 8. to; 9. zdolaj; 10. okrogel; 11. rang; 12. Aro; 14. Oton; 17. si (arejši); 19. čemerna; 21. Iravadi; 23. jantar; 26. talent; 28. Kant; 30. teror; 32. Nimes; 33. Nora; 34. Ra; 35. Nama; 37. SOS; 39. kal; 42. up; 43. če.

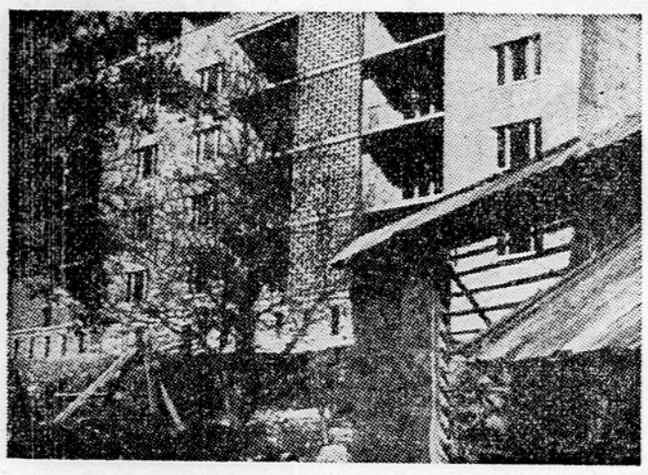

Jeseniški kontrasti: Skromen in tih ždi stari kozolec v senci nove moderne stanovanjske zgradbe. Samo železarna je investirala letos za stanovanja okrog pol milijarde dinarjev.

Bivši podpredsednik okraja Krško pred sodiščem

Novo mesto, 19. dec. Po več kakor tridnevni razpravi, je bila v sredo 16. t. m. zvečer v Novem mestu razglašena sodba v kazenski zadevi zoper bivšega podpredsednika okrajnega ljudskega odbora Krško Jožeta Papeža in soobtožencem.

Razprava proti Papežu kot vodilnemu funkcionarju okrajnega ljudskega odbora Krško je samo še en odraz razmer, kakršne so vladale v tem okrajnem ljudskem odboru in imele svoj odmev v vsem političnem in gospodarskem življenju okraja. Obsojeni Papež spada v vrsto ljudi, ki jim je visok položaj v ljudski oblasti zameglil trezno razsodnost, da so izgubili prav tisto, kar mora imeti vsak ljudski odbornik, še posebej pa ljudski odbornik na najbolj odgovornem mestu v okraju, namreč čut poštenja in odgovornosti do zaupanih mu nalog.

Papež je bil nekaj časa poverjenik OLO za komunalne gradnje, pozneje pa podpredsednik OLO in predsednik gospodarskega sveta OLO. Leta 1951 si je začel graditi hišo in v želji, da bi čim preje in čim ceneje prišel do nje, ni izbiral sredstev in načinov, da doseže svoj cilj. Ko so bile odpravljene nižje enotne cene za gradbeni material, je Papež kot poverjenik za komunalno dejavnost z nekim črnim fondom bivše obnovitvene zadruge Videm-Krško kupil večjo količino gradbenega materiala po nižjih enotnih cenah in dal to blago vskladiščiti v Sevnici. S tem črnim kontingentom blaga je nato on sam povsem nekontrolirano razpolagal. Ljudem, ki so bili njemu po godu, je samo pozimi leta 1951—1952 izdal 22 nakazil za to blago, pri tem pa seveda tudi nase ni pozabil.

Za svojo hišo si je ob neki priložnosti nakazal kar 608 kg železa po enotni ceni, ki je znašala 9.485 din, v polni vrednosti pa 51.600 din. Za svoj in za svojega prijatelja Štedilnik je nakazal 314 kg pločevine tudi po nižjih cenah. Strešno opeko iz fonda za komunalno dejavnost je zamenjal v tovarni pohištva v Brežicah za salonitne plošče, ki jih je rabil za svojo hišo. Največji »podvig« pa je napravil, ko je letos v mesecu marcu kupil v Kopru osebni avtomobil za okraj. Ker na okraju niso bili z njim zadovoljni, ga je nekaj časa uporabljal, nato pa s pomočjo posredovalcev prodal okrajnemu ljudskemu odboru Dolnja Stubica na Hrvatskem ter pri tej kupčiji »zaslužil« nič manj kakor 800.000 din. 200.000 din je dal posredovalcem, ostalo pa spravil v svoj žep.

Državo je pri gradnji svoje stanovanjske hiše izkoriščal še na druge načine. Brezplačno je dobil prostor za hišo, tovarna »Jugotanin« mu je dala mnogo gradiva zastonj, dobil je posojilo in povrhu še 80 odstotni popust pri cenah za gradivo. Toda vse to mu še ni bilo dovolj in je zlasti popust pri graditvu grobo ziorabljal in izkoriščal. Ko je na primer dobil od domačih zastonj 9 kub. metrov lesa za ostrešje je ta les kratkomalo prodal okrajnemu gradbenemu podjetju »Ograda« v Krškem za 61.000 din in denar spravil. Kmalu nato je isti les za isto ceno spet kupil nazaj, račun pa predložil v izplačilo Narodni banki, ki mu je regresirala 80 odstotkov. Gradbenemu tehniku »Ograda« Stanku Žigonti je ob neki priložnosti kar telefonično naročil, naj pride k njemu na okraj z blokom praznih računov in z žigom podjetja. Ta si seveda ni upal ugovarjati visokemu oblastnemu funkcionarju, ki mu je bil povrhu še po upravni plati podrejen. Papežu je izstavil račun za namišljeno dobavo gradbenega materiala v znesku 275.000 din, s čemer je Papež dobil pri Narodni banki nad 220.000 regresa v smislu 80 odstotnega popusta za porabljeno gradivo. Tega gradiva pa seveda pri »Ogradi« nikdar ni kupil.

V aprilu letošnjega leta je preostanek svojega črnega gradbenega blaga prodal po višjih tržnih cenah za 110.000 din. Ta denar je dal iz trgovskega podjetja nakazati na privatni bančni račun predsednika občine Sevnica Dolinška, ki mu je v ta namen podpisal blagovno dobavnico. Na ta način je Papež lahko dvignil denar v gotovini ter si ga, kakor pravi sam, pridržal za nakup nekih delov za svoj avto. Končno je 16. junija letos ta znesek velikodušno poklonil občini Sevnica za komunalne namene, seveda ne da bi o tem sklepal okrajni ljudski odbor kot celota. V skoraj 2 mesecih, kolikor je ta denar zadrževal pri sebi, je seveda tudi ta denar »koristno« obračal in izvlekel tudi iz tega korist zase.

Poleg Papeža sta bila obtožena tudi bivši upravnik »Ograda« Albin Vedenik in gradbeni tehnik tega podjetja Stanko Žigonta. Ta dva sta s Papežem sklenila pogodbo, po kateri se je gradbeno podjetje obvezalo, da opravi vsa gradbena dela pri gradnji stanovanjske hiše za Papeža za 150.000 din, podjetje pa je plačalo samo na mezdah delavcem nad 200.000 din. Za ta del obtožbe pa je javni tožilec med razpravo umaknil tožbo, ker je bilo dokazano, da je bila pogodba sklenjena na osnovi predložena predračuna in po tem predračunu podjetje ne bi moglo biti oškodovano.

Na sodišču je bil Papež sila zgovoren in mestoma tudi predrzen. Kazalo je, da še vedno živi v vlogi oblastnega diktatorja, ki si lasti pravico, da dela kar hoče. Neprestano je vpadal v besedo sodniku in javnemu tožilcu. Zlasti grobo je nastopal proti pričam, ki niso pričale njemu v prid, vendar ga tudi to ni moglo rešiti pred pravično kaznijo.

Za grobo izrabljanje službenega položaja in zanpanja ljudstva ter za okoriščanje z občeljudsko imovino ga je senat okrožnega sodišča v Novem mestu pod predsedstvom sodnika okrožnega sodišča tov. Štefana Hledeta, upoštevajoč vse olajševalne okolnosti, obsodil na 3 leta strogega zapora. Stanko Žigonta je bil obsojen na 5 in pol meseca zapora pogojno za dobo dveh let. Albin Vedenik pa je bil oproščen. Oba obsojenca morata plačati tudi stroške sodnega postopka.

(r)

Potrošniška mrzlica je imela svoje zaključke pred sodiščem

Pod imenom »mokarji« so ljudje, ki obiskujejo obravnave na sodišču, razpravljali o prodajalcih in potrošnikih, ki so po 8. oktobru zaradi kupičenja zalog moke prekoračili meje poštenja do sodržavljanov. Tudi Ljubljana je imela nekaj takih nevestnih poslovodij in predrznih potrošnikov, ki so prišli pred sodišče, bodisi zaradi storjenih kaznivih dejanj, dajanja prednosti kupcem ali dajanja nesorazmernih količin blaga, drugi pa zato, ker so v špekulativne namene delali zaloge in sebično izrabljali potrošniško mrzlico.

Po objavi anglo-ameriškega sklepa 8. oktobra so bile takoj naslednji dan trgovske poslovalnice z živili polne zahtevnih kupcev; kar polne vreče moke so razvažali domov in ta potrošniška mrzlica bi trajala še naprej, če bi oblast ne nastopila proti takemu brezglavemu nakupovanju.

Marsikatera gospodinja se je pritoževala sosedom, da si ne more kupiti moke, sladkorja in masti, ker nima denarja in je z zavistjo gledala na bogate kmete, ki so vozili moko domov z vozovi, kljub temu, da so imeli živil dovolj. Na podlagi teh ukrepov se je potrošniška mrzlica v nekaj dneh polegla. Krivci so bili poklicani na odgovornost, založenim požeruhom in bogatim kmetom pa moka v kašče prhni in so tako tudi kaznovani za brezvestno početje.

V Ljubljani je bilo takih primerov mnogo manj kakor na podeželju. Bilo je le nekaj posameznikov, takih, ki so izrabili »ugodno« priliko. Med nje se prištevajo prodajalci, ki so delali v namenu, da bi podjetju napravili velike dobičke, kupci pa, da bi se založili za primer »hudih časov«.

Pred Okrajnim sodiščem v Ljubljani so se morali zagovarjati poslovodje B. F podjetja »Rožnik« in K. M. ter M. N. iz »Specerije«. Dokazano jim je bilo, da so bili za način prodaje v zmanjšanih količinah blaga strankam obveščeni takoj 9. oktobra in v naslednjih dneh, 10. in 12. oktobra, celo na sestankih pri podjetjih in na trgovinski inšpekciji MLO. Kljub temu pa so izdajali potrošnikom — celo tistim, ki nikoli niso kupovali pri njih — moke in sladkorja. Izgovarjali so se, da so bili pod moralnim pritiskom kupcev, ki so govorili, da nimajo kaj jesti, da so imeli dosti blaga na zalogi; celo, da so že tudi druge mesece izdajali take količine blaga. Naj pokaže samo podatek neke poslovalnice »Specerija« o resničnosti takšnih trditev. Avgusta so prodali 3000 kg, septembra 4000, samo v prvih desetih dneh od 1. do 10. oktobra pa 5700 kg moke. Kaznovani so bili na zaporne kazni zato, ker so sklepali nedovoljene kupčije s potrošniki, ker so to storili po tem, ko so bili predhodno že obveščeni za omejitev, in zato, ker so vedeli, da stranke takih velikih količin kot 120 kg moke ali 40 kg sladkorja ne potrebujejo za tekoče potrebe, s čemer so seveda oškodovali druge porošnike, ki željenega blaga niso mogli dobiti.

Med kupci pa je bilo več takih primerov. Največ jih zakon ni dosegel. Tiste pa, ki so morali dajati odgovor, je sodišče primerno kaznovalo, da jih v bodoče ne bo več mikalo polniti si na račun drugih svoje shrambe in kašče. Med ostalimi, katerih število je znatno večje od prodajalcev, sta bila obsojena na zaporno kazen pogojno za dobo treh mesecev tudi potrošnika D. J. in Ž. L. Prvi zato, ker je iz špekulativnih namenov kupil nesorazmerno velike količine moke in 40 kg sladkorja, čeprav v tisti poslovalnici, kjer je blago kupil, sploh ni kupoval, drugi za zato, ker je kupil 120 kg moke in 50 kg sladkorja, kar pa tudi ni v razmerju s potrebami njegove družine.

Zahvaljujoč hitrim in prevdarnim ukrepom organov oblasti, Ljudske milice, trgovinske inšpekcije ter trgovinske zbornice in podjetij samih, potrošniška mrzlica ni imela večjih škodljivih posledic. Kazni, čeprav mile, so bile izrečene v svarilo, da bi se kaj takega v naših trgovinah ne ponovilo več.

J. S.

Dnevne vesti

KOLEDAR

Nedelja, 20. dec.: Svetozar.
Ponedeljek, 21. dec.: Tomislav.

20. XII. 1847. — Rojen v Osenicah v ČSR skladatelj Anton Foerster.
20. XII. 1891. — Zdravnik Emil Behring je prvič uporabil serum proti davici.
20. XII. 1914. — Umrl v Ljubljani gledališki igralec Anton Verovšek.
20. XII. 1920. — Uredništvo in tiskarna »Edinosti« v Trstu že drugič razdejana.

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Ljubljana: za nujne primere — Poliklinika, Miklošičeva c. 20, tel. št. 25-081; sobotna in nedeljska služba — v soboto od 16. ure do ponedeljka do 6. zjutraj; nočna dežurna služba vsak dan od 20. do 6. ure zjutraj.

Celje: dr. Josip Čerin, Cankarjeva ulica 9 — od sobote od 18. ure dalje do ponedeljka do 8. ure zjutraj.

12. t. m. je bila v Parizu na Sorboni promovirana ga. Olga Trtnik R., hči znanega ljubljanskega zdravnika. Z odličnim uspehom za doktorja filozofije. Čestitamo!

Novoletne jelke različnih velikosti si boste lahko nabavili od 25. decembra dalje pri Narodnem domu na Cankarjevi cesti, kjer jih bo po lastnih cenah prodajalo Trg. podjetje »Kurivo« Ljubljana. Dečji in otroški domovi ter drugi interesenti, ki jih želijo nabaviti v večjih količinah, jih pa lahko dobe tudi na skladišču na Vilharjevi cesti.

Prebivalstvo terenov Trnovo, Krakovo, Mirje in Kolezija vabi Združenje rezervnih oficirjev, Pododbor Trnovo, na akademijo s kulturno umetniškim sporedom, ki bo v proslavo Dneva Jugoslovanske Ljudske Armade v ponedeljek 21. decembra ob 20. uri v dvorani Karunova 14, v Trnovem. Sodelujejo Mladinska folklorna skupina KUD France Prešeren, Mešani zbor KUD Tine Rožanc in Orkester sindikalne podružnice pravosodnih ustanov. Vstop prost. Pododbor ZROJ Trnovo.

Ljubljanske naročnike »Slovenskega poročevalca« opozarjamo, naj čimprej poravnajo naročnino za tekoči mesec in morebitni zaostanek, da si zagotove pravico do nezgodnega zavarovanja.

Centralna tehniška knjižnica, Tomšičeva ul. 13, pritličje, je odprta vsak dan od 8. do 20.30, razen ob nedeljah in sobotah popoldne. Za inženirje, tehnike in druge strokovnjake je urejena posebna čitalnica (ločeno od študentske). Vse strokovnjake vljudno vabimo! Vstop prost.

Zahvala kirurški kliniki Splošne bolnice. — Zahvaljujem se vsemu osebju kirurške klinike za uspešno zdravljenje moje sestre. Posebno se zahvaljujem za kirurški poseg docentu dr. Benediku in dr. Breskvaru. — Milenko Vujošević. — Beograd.

Avto-moto društvo »Trnovo« obvešča vse svoje člane, da bo redni letni občni zbor 23. decembra 1953 ob 19. uri v lovski sobi gostilne »Pod Lipo«. — Odbor.

Za strokovne in druge izpite, za študij v raznih administrativnih in gospodarskih tečajih ter za poglabljanje lastne izobrazbe potrebujete knjigo »Zmaga socializma nad državnokapitalističnim birokratizmom«. Iz vsebine: Ustavni zakon, Zakon o izvršitvi Ustavnega zakona, itd. Knjigo dobite povsod za 200 din.

Ravnateljstvo kliničnih bolnic v Ljubljani sporoča, da bodo pristojni zdravniki na posameznih klinikah od 21. t. m. dalje informirali svojce o zdravstvenem stanju bolnikov dvakrat tedensko in sicer ob sredah in petkih od 13. — 14. ure. Na otroški kliniki pa bodo informacije kot doslej — vsak dan. — Obiski bolnikov so vsako nedeljo in državni praznik od 12 do 15. ure.

Opozarjamo, da vratarji ne bodo dovoljevali svojcem bolnikov vstopa na klinike izven določenih dni in odrejenega časa.

Še tri dni je do »Žrebanja srečk jugoslovanske loterije«, ki je tokrat v Slavonskem Brodu. Ne pozabite kupiti srečke! Cela srečka stane 100 din, polovična 50 din.

Inventura: Sporočamo vsem odjemalcem, da bo od 21. do 23. decembra 1953 inventurni popis v naši trgovini na Gosposvetski cesti 3 in skladišču na Titovi cesti 29. — V dnevih inventurnega popisa bosta trgovina in skladišče zaprta zato ne bomo izvrševali naročil ter izdajali blaga. »Agrotehnika« export import Ljubljana.

»Avtobusni promet Celje« obvešča potnike, da sprejema prtljago za prevoz z avtobusi le pod pogojem, da je dobro paketirana in da je označena s polnim naslovom lastnika prtljage. Prtljage brez naslova se ne sprejema. — Uprava.

Uprava Doma onemoglih Bokalce obvešča posetnike Doma, da so obiski v domu ob nedeljah od 13. do 17. ure. Izven tega časa so obiski dovoljeni le v izjemnih primerih.

Trg. podjetje z železnino »Železnina«, Ljubljana, Parmova ulica 33, Skladišče Titova 33, obvešča svoje cenj. odjemalce, da prične z inventuro 22. decembra 1953, do zaključka leta. V tem času bomo samo sprejemali naročila, izvrševali pa po končani inventuri.

Smučarji in planinci, krema »POUR VOUS« je preizkušena za Vas! Dobite jo povsod.

Gosadov krmilni prašek »Redisol« pospešuje rast ter izboljšuje prebavo in tek pri živini!

Svež, čist in mladosten obraz je posledica trajne uporabe kozmetične maske »TEINT BELL«. Dobi se v drogerijah in parfumerijah.

Občni zbor Planinskega društva Nova Gorica bo 27. decembra ob 9. uri zjutraj v prostorih Nove upravne zgradbe OLO Gorica v Novi Gorici.

»AVTOBUSNI PROMET« — CELJE obratuje od 20. t. m. dalje na progi Kozje—Brestanica zopet brez omejitve.

Odhodi iz Kozjega ob 5.45 in 12.15 in iz Brestanice ob 8.10 in 17.15. uri. — Uprava.

GLEDALIŠČE

OPERA

Nedelja, 20. dec. ob 19.30: Rossini »Seviljski brivec«. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 21. dec. ob 19: Akademija v proslavo Dneva JLA.
Torek, 22. dec. ob 19.30: Rossini »Seviljski brivec«. Izven in za JLA.
Sreda, 23. dec. ob 19.30: Verdi »Traviata«. Red G.
Četrtek, 24. dec. ob 14.45. Rossini »Seviljski brivec«. Zaključena predstava za I. gimnazijo Celje.

DRAMA

Nedelja, 20. dec. ob 15: Golia »Sneguljčica«. Izven in za podeželje. (Veljajo vstopnice od 6. decembra.)
Ob 20: Hochwälder »Javni tožilec«. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 21. dec.: Zaprto.
Torke, 22. dec. ob 20: Hochwälder »Javni tožilec«. Red D.
Sreda, 23. dec. ob 20: Hochwälder »Javni tožilec«. — Zaključena predstava za sindikata Univerze in TVS.
Četrtek, 24. dec. ob 15: Golia »Sneguljčica«. Zaključena predstava za Društvo prijateljev mladine terena Litostroj.
Petek, 25. dec. ob 15: Golia »Sneguljčica«. Izven in za podeželje. Ob 20: Salacrou »Tak kakor vsi«. Izven in za podeželje.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA — Gled. pasaža

Nedelja, 20. dec. ob 15: »Vilharjeve šaloigre — Večer v čitalnici«. Izven. Popoldanska predstava. Ob 20.30: R. Tagore »Chitra«. Izven.
Torek, 22. dec. ob 20: J. B. Priestley »Čas in Conwayevi«. Premiera. Izven.
Četrtek, 24. dec. ob 20.30: »Vilharjeve šaloigre — Večer v čitalnici«. Zaključena predstava za GT in TSS II.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE, LJUBLJANA Mestni dom

Nedelja, 20. dec. ob 15.30: Tavčar-Marinc »Otok in Struga«, romantična igra z godbo. Popoldanska predstava.
Nedelja, 20. dec. ob 20: Milčinski »Cigani«. Večerna predstava.
Torek, 22. dec. ob 20: Milčinski »Cigani«. Zaključena predstava za JLA.
Prodaja vstopnic od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Rezerviranje telefonično štev. 20-923.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE Komenskega ulica

Nedelja ob 16: Niccodemi »Učiteljica«. Popoldanska predstava.
Nedelja ob 20: Niccodemi »Učiteljica«,
Blagajna dve uri pred pričetkom predstav. Skupine imajo znižano vstopnino!

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE — Marionete Levstikov (Sentjakobski) trg

Nedelja, 20. dec. ob 11: Kuret »Obuti maček«. Razprodano.

ROČNE LUTKE Resljeva cesta 28

Nedelja, 20. dec. ob 17: Karsch »Težave Petršiljčkove mame«.
Prodaja vstopnic za popoldansko predstavo od 11.30 do 12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Gledališki pasaži in pol ure pred predstavo pri gledaliških blagajnah.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Torek, 22. dec. ob 15: I. Tavčar-Osip Šest »Cvetje v jeseni«. — Zaključena predstava za JLA.
Sreda, 23. dec. ob 13.30: Seliškar-Filipič »Bratovščina Sinjega galeba«. — Zaključena predstava za Putnika.
Četrtek, 24. dec. ob 14: Seliškar-Filipič »Bratovščina Sinjega galeba«. Novoletna jelka.
Petek, 25. dec. ob 14: Seliškar-Filipič »Bratovščina Sinjega galeba«. Novoletna jelka.
Sobota, 26. dec. ob 14: Seliškar-Filipič »Bratovščina Sinjega galeba«. Novoletna jelka.
Ponedeljek, 28. dec. ob 15: Tavčar-Šest »Cvetje v jeseni«. Zaključena predstava za JLA.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 20. dec. ob 16: Zemljan »Odločitev«. Izven.

KONCERTI

Ponovitev IV. abonmajskega koncerta Slovenske filharmonije za abonma B, je zutri dne 12. dec. ob 20.30 uri (15 minut kasneje). Dirigent Karl Randolf iz Graza, solist Uroš Prevoršek. Prosimo abonente, da plačajo 2. obrok. Vplačila sprejema računovodstvo Slovenske filharmonije (vhod skozi vežo) dnevno od 10. do 13. ure ter večerna blagajna pred koncertom in med odmorom.

PREDAVANJA

Prirodoslovno društvo priredi v torek, 2. decembra ob 20. uri poljudno predavanje akademika **prof. dr. Hadžija: Odnosi med zarodki in predniki** (Haecklov t. im. osnovni biogenetski zakon). Predavanje bo v predavalnici Prirodoslovne fakultete na Univerzi — vhod iz Gosposke ulice.

Zgodovinsko društvo priredi v sredo, 23. XII. ob 100-letnici rojstva prof. dr. Fr. Kosa članski sestanek v historičnem seminarju Univerzitetne knjižnice ob 20. uri. Predaval bo prof. dr. Bogo Grafenauer: O pomenu del prof. dr. Fr. Kosa za razvoj slovenske historiografije. — Vabimo vse k polnoštevilni udeležbi.

Pediatrična sekcija Slov. zdravniškega društva ima svoj redni mesečni sestanek dne 23. XII. 1953 ob 19. uri v predavalnici Pediatrične klinike. Predava doc. dr. Avčin Marij. Otroško skrbstvo kot medicinsko socialni problem (po predavanju v Londonu na I. svetovni konferenci za družbeno vzgojo).

Društvo arhitektov Slovenije priredi v ponedeljek 21. t. m. ob 20. uri v dvorani prirodoslovne fakultete na Univerzi (bivša fizikalna predavalnica) vhod iz Gosposke ulice, predavanje arhitekta F. Ivanška s temo: »Vtisi o IX. mednarodnem kongresu za moderno arhitekturo CIAM in Le Corbusierjevem marséilleskem bloku.« — Predavanje spremljajo diapozitivi. Vljudno vabljeni.

UMRLI

Zapustil nas je oče

FRANC ŠELIGO

upokojenec v starosti 82. let. Pogreb bo v nedeljo 20. decembra ob 15. uri na Mestnem pokopališču v Celju. — Žalujoči: žena Marija, Dolfi, Marija, Vera, Vinko, Millica, snahe vnuki in vnukinje.

Umrla nam je v 92. letu starosti naša dobra mamica, stara mama

MARIJA BONČA

Pogreb drage mame bo v nedeljo 20. decembra ob 16. uri izpred cerkve na pokopališče v Dravljah. — Do pogreba leži na Žalah v Frančiškovi mrliški vežici. — Žalujoči sinovi, hčerka in ostalo sorodstvo. — Ljubljana 18. decembra 1953.

V 76. letu starosti je umrl danes naš predobri oče, stari oče, stric in svak

CIMPERŠEK KARL
bivši trgovec v Sevnici

Nepozabnega pokojnika spremimo na njegovi zadnji poti v ponedeljek 21. decembra ob 15. uri popoldne. — Žalujoči: hčerki Zlata por. Zajc, Darinka, sin Drago in ostalo sorodstvo. — Sevnica, 19. decembra 1953.

Kruta usoda je pretrgala nit življenja naši zlati ženi, mamici in stari mamici

MARIJI FATUR
roj. Anzelc

Pogreb bo z Žal — Nikolajeve mrliške vežice v ponedeljek, 21. decembra ob 15. uri. — Žalujoči mož Viktor, otroci: Vikica por. Cvetko, Živka, Franci, Marjetka, zet Saša, snaha Mira, vnučka Sašek in Branko, vnučka Alenčica in ostalo sorodstvo. — Ljubljana, 18. decembra 1953.

ZAHVALE

Ob težki izgubi naše nepozabne mame

MARIJE PETROVČIČ

se najprisrčnejše zahvaljujemo vsem, ki ste jo v tako velikem številu spremili na njeni poslednji poti. Posebna zahvala Dr. Bojanu Accetto, prijateljem pevcem, čč. duhovščini in številnim darovalcem cvetja. — Petrovčičevi.

Vsem, ki ste ob izgubi naše mame, stare mame, tašče in prababice

MARIJE URBAS, roj. Slabe

z nami sočustvovali, nam izrazili sožalje, vsem, ki ste našo zlato mamo spremili na zadnji poti, se najlepše zahvaljujemo. Posebno se zahvaljujemo Društvu upokojencev, pevskemu zboru ter g. župniku. — Družine Vrtovec, Jerman, Petrič in Golob. — Logatec, Celje, Ajdovščina.

Vsem, ki so spremili našo nepozabno mater

MARIJO GELZE, roj. Ile

na njeni zadnji poti, ali so kakor koli sočustvovali z nami, iskrena hvala. Posebno se zahvaljujemo tovarišema zdravnikoma dr. Oražmu Janezu iz Ribnice in dr. Skergetu Bogu iz Ljubljane za njuno neumorno zdravniško pomoč. — Žalujoči ostali.

Ob nenadomestljivi izgubi najine zlate ljubljene hčerke edinke

MARINKE FINK

se najtopleje zahvaljujeva vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili v njeni zadnji domek, ji poklonili cvetje, naju pa tolažili. Globoko žalujoča mamica in ati.

OBVESTILA

Tehniška visoka šola v Ljubljani razpisuje na Fakulteti za rudarstvo in metalurgijo mesto asistenta za predmeta: »Elektrotehnika v rudarstvu in »Elektrotehnika v metalurgiji«.
... morajo biti inženirji elektrotehnike.
Pravilno kolkovane prošnje s prilogami (življenjepis, potrdila o prejšnjih zaposlitvah) se vlagajo v dekanatu Fakultete za rudarstvo in metalurgijo TVŠ, Ljubljana, Aškerčeva cesta št. 32, v roku 14 dni od objave tega razpisa.

Tekstilna tovarna »Juteks« Zalec razpisuje natečaj za izdelavo zaščitnega znaka podjetja: — 1. Iz znaka naj bo razvidno da podjetje izdeluje konopljene in težje bombažne tkanine jih barva ter konfekcijonira; — 2. Znak naj bo izdelan enobarvno. Razpisujejo se nagrade. Osvojeni osnutek 20.000 din. Drugi in tretji osnutek se odkupita za 10.000 din, odnosno 5.000 din. — Osnutek je poslati podjetju v zapečateni kuverti z naznačbo šifre odnosno naslova.

Okrajni zdravstveni dom Kočevje, razpisuje službena mesta: 1. Zobarja za zobno ambulanto Ribnica; 2. zdravniška pomočnika (med. sestre) za sektor Dobrepolje; 3. Zdravniškega pomočnika (med. sestro) za Kočevje; 4. Babico za Kočevje. — Interesenti naj se osebno ali pismeno prijavijo Okrajnemu zdravstvenemu domu v Kočevju.

RADIO

Dnevni spored za nedeljo

Poročila: 7.00, 12.30, 19.00 in 22.00. 6.00—8.00 Dobro jutro dragi poslušalci! 6.30 Pregled tiska in radijski koledar. 7.15 Radijske reklame. 8.00 O športu in športnikih — Smučarji pripovedujejo. 8.15 Domače pesmi za veselo nedeljsko dopoldne. 9.00 Literarno-glasbena oddaja — Iz pesmi Hrista Boteva. 9.40 Dopoldanski simfonični koncert. 11.00 Od pravljice do pravljice — Ivan Minatti: Slamnati voliček (ponovitev). 11.30 Znane melodije velikih mojstrov. 12.00 Oddaja za beneške Slovence. 12.15 15 minut slovenskih narodnih pesmi. 12.45 Zabavna glasba. 13.00 Za naše kmetovalce. 13.15 Za kmečke žene. 13.25 Želeli ste — poslušajte! 14.30—15.30 Prenos nogometne tekme I. zvezne lige Špartak : Odred. 15.30 Lahka glasba. 15.45 Radijska igra — Prežihov Voranc: Ljubezen na odru. 16.35 Promenadni koncert. 17.00 Ljudsko-prosvetni obzornik. 17.10 Želeli ste - poslušajte! 18.20 Na obisku v Domu slepih v Škofji Loki (Sodeluje pevski zbor in instrumentalni ansambli). 19.00 Radijski dnevnik in objave. 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame. 20.00 Teden lahke glasbe 1953, Stuttgart (1. oddaja). 22.15 Plesno glasbo izvajajo znani orkestri in solisti. 22.55—23.00 Lahko noč. 23.00—24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Tovarna »SATURNUS« v Ljubljani

sprejme v stalno zaposlitev:

rezkalca,
strojne in stavbne ključavničarje,
ličarja in
obratnega električarja

Plača po tarifnem pravilniku oz. po dogovoru

KINO

»UNION«: ameriški film »Skrivnost Jezera obsojencev«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. je matineja istega filma.

»KOMUNA«: amer. film »Macao«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. matineja istega filma.

»SOČA«: amer. film »Moč orožja«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. — Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9. do 11. ter od 14. dalje.

»SLOGA«: angl. film »Skrivnostni profesor«. Tednik: Filmske novosti št. 50. Predstave ob 16, 18.30 in 21. — Prodaja vstopnic od 9. do 11. ter od 15. dalje.

»SIŠKA«: japonski film »V gozdu« in tednik ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 9. do 11.

»TRIGLAV«: amer. film »Afera na Trinidadu«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10. do 11. in od 15. dalje.

»LITOSTROJ«: ital. film »Stražniki in tatovi« in tednik ob 19.30. Zadnjič! Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom.

CELJE »UNION«: amer. barvni film »Skrivnostno življenje Walterja Mittya«.

CELJE »DOM«: ital. film »Kako sem odkril Ameriko«.

»BLED«: avstrijski film »Niki«.

KAMNIK: amer. film »Tramvaj Poželenje«.

ZADOBROVA: amer. barvni film »Iz tisoč in ene noči«.

VEVČE: angl. film »Izobčenec z otokov«.

DOMŽALE: amer. film »Dolgo je pomnil«.

RADOVLJICA: amer. film »Pet prstov«.

NOVO MESTO »KRKA«: ameriški barvni film »Onstran Missourija«.

ROGAŠKA SLATINA: avstrijski film »Strel skozi okno«.

ŽALEC: amer. barvni film »Veliki Caruso« ob 15, 17 in 19.30.

KRANJ »STORŽIČ«: amer. film »Krvna osveta« ob 14, 16, 18 in 20. uri. Matineja ob 8.30 »Barvne risanke« ob 10. »Pot upanja«.

KRANJ »SVOBODA«: franc. film »Pariz poje« ob 16, 18. Ob 14. uri angl. film »Pot upanja«, ob 20. amer. film »Krvna osveta«. Matineja ob 9.30 »Barvne risanke«, ob 10.30 »Krvna osveta«.

PRIMSKOVO »ZADRUŽNIK«: angleški film »Pot upanja« ob 15, 17 in 19.

CERKLJE »TRIGLAV«: ameriški film »Nevidni človek« ob 18 in 20. Ob 11. »Barvne risanke«.

PREPROGE

za pisarne in dom, prodaja, popravlja in čisti »ČILIMI« — Ljubljana, Mestni trg 15.

TRGOVSKO PODJETJE »USNJE«

Ljubljana, Wolfova 1/II.

bo imelo v svojem grosističnem skladišču za usnje na Vrubarjevi 41 **od 23. 12. do 31. 12. popis blaga.** Nabavite si pravočasno potreben material, ker bo v teh dneh skladišče za stranke zaprto.

AUTOCOMMERCE, GENERALNO ZASTOPSTVO

MERCEDES - BENZ

avtomobilov, obvešča cenjene odjemalce, da se prične **letna inventura v skladiščih rezervnih delov v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Sarajevu 20. decembra.** — V času inventure materiala ne bomo izdajali. Pričetek rednega poslovanja bomo pravočasno objavili.

OBRATOVANJE AVTOBUSOV ZA NOVOLETNO JELKO

Ker je večina delovnih kolektivov sklenila, da bodo 25. decembra 1953 delali, bodo tega dne avtobusne proge podjetja SAP — Ljubljana obratovale normalno kot ob delavnikih.

Dne 31. decembra 1953 bodo avtobusi obratovali kot ob dnevih pred prazniki.

Dne 1. januarja 1954 ter 2. in 3. obratujejo avtobusi kot ob nedeljah.

SAP—LJUBLJANA.

Na podlagi 3. člena Uredbe o prodaji eno- in dvostanovanjskih hiš, Uradni list FLRJ štev. 17/101-53 ter na podlagi sklepa seje obč. LO Kobarid z dne 19. VI. 1953 razpisujemo

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih stanovanjskih poslopij, last splošnega ljudskega premoženja.

1. Borjana h. štev. 1 hiša in hlev din 350.000.—.
2. Borjana h. štev. 26 hiša in hlev din 80.000.—.
3. Borjana h. štev. 26 kašča din 40.000.—.
4. Borjana h. štev. 19 hiša in hlev din 100.000.—.
5. Potoki h. štev. 13 hiša in hlev din 400.000.—.
6. Potoki h. štev. 3 hiša din 60.000.—.
7. Kred h. štev. 7 hiša in hlev din 60.000.—.
8. Robič h. štev. 21 baraka din 60.000.—.
9. Staro selo h. štev. 52 hiša din 80.000.—.
10. Sužid h. štev. 3 hiša in kašča din 100.000.—.
11. Sužid h. štev. 3 hlev din 150.000.—.
12. Sužid h. štev. 56 hiša din 500.000.—.
13. Vrsno h. štev. 48 lopa din 15.000.—.
14. Vrsno h. štev. 7 hiša din 350.000.—.
15. Vrsno h. štev. 7 hlev din 30.000.—.
16. Vrsno h. štev. 7 kašča din 50.000.—.
17. Kobarid, Šarfova h. štev. 16 hiša in klev din 280.000.—.
18. Kobarid, Trg svobode h. štev. 6 hiša din 200.000.—.
19. Kobarid, Trg svobode h. štev. 6 hlev din 150.000.—.
20. Kobarid, Volaričeva h. štev. 17 hiša din 425.000.—.
21. Kobarid, Volaričeva h. štev. 17 lopa din 25.000.—.
22. Kobarid, Gregorčičeva h. štev. 9 hiša in ostalo din 480.000.—.
23. Kobarid, Gregorčičeva h. štev. 57 hiša din 140.000.—.
24. Kobarid, Gregorčičeva h. štev. 57 hlev din 50.000.—.
25. Kobarid, bivša ambulanta hiša din 65.000.—.

Do zaporedne štev. 12 bo dražba 26. dec. 1953 ob 9. uri v Kredu v zadružnem domu. Za stavbe od zap. štev. 12 do 25 bo dražba 24. dec. 1953 ob 10. uri v hotelu Zvezda, Kobarid.

SE NEKAJ ...

Kaj je bil vzrok požara v »Na-ma«

Dne 5. t. je izbruhnil požar v podjetju Na-ma v Wolfovi ulici. Zgorela je škatla parketnega luščila, obžgana pa so bila tudi okna ter okajen zid. Škoda se ceni na 25.000 din. Med poizvedbami, ki so jih uvedli organi tajništva za notranje zadeve Ljubljana mesto, so ugotovili, da je požar nastal tako, da je snažilka T. dala na električni kuhalnik gret parketno loščilo ter ga pustila na kuhalniku brez nadzorstva. Poizvedbe se nadaljujejo.

Pojasnjen roparski napad v Radovljici

Pred nekaj dnevi smo poročali o roparskem nap

mali oglasi

ZAPOSLITEV

GOSPODINJSKO POMOČNICO z nekaj znanja kuhe išče družina v Ljubljani. Naslov v ogl. oddelku. 20932-1

DEKLE, vajeno samostojne kuhe, sprejme službo 8 ur dnevno. Pismene ponudbe v ogl. oddelek pod »Vajena«. 20936-1

ISČEMO pridno in pošteno gospodinjsko pomočnico. Naslov v ogl. oddelku. 20943-1

ISČEMO: kamnoseke, kamnolomce in kvalificirane delavce iz industrije marmorja in marmornih izdelkov. Plača po dogovoru in tarifnem pravilniku. Podjetje plača enomesečno oskrbnino. Hrana in stanovanje preskrbljena. Ponudbe poslati na Marmor, Hotavlje, p. Gorenja vas nad Škofjo Loko. 20901-1

RAČUNOVODJO, dobro verziranega v vseh računovodskih in knjigovodskih poslih, iščemo. Plača po dogovoru in tarifnem pravilniku. Podjetje plača enomesečno oskrbnino. Hrana in stanovanje preskrbljena. Ponudbe poslati na Marmor, Hotavlje, p. Gorenja vas nad Škofjo Loko. 20900-1

MESTO FINANČNEGA REFERENTA razpisujemo. Pogoji: popolna srednja šola oz. nepopolna srednja šola z večletno prakso. Nastop službe takoj. Ponudbe poslati na naslov: Občinski ljudski odbor Mengeš. 20913-1

ZAVOD ZA NAPREDEK GOSPODINJSTVA v Ljubljani potrebuje: 1. gospodinjsko učiteljico, ki se bo bavila z vprašanji gospodinjskega izobraževanja in zdravstvene prosvete; 2. gospodinjsko učiteljico, ki se bo bavila z vprašanji tekstila, konfekcije, šivanja, ročnih del in domače obrti; 3. tehničnega urednika strokovnega lista za napredno gospodinjstvo. — Pri vseh je potrebno znanje enega tujega jezika. Prošnje je poslati na Zavod za napredek gospodinjstva, Ljubljana, Erjavčeva c. 12, s kratkim življenjepisom, opisom šolske izobrazbe in dosedanjega dela. Plača po predpisih o plačah uslužbencev v državnih uradih. Nastop takoj. Osebne informacije možne vsak dan od 8.—9. ure. 20864-1

POSTEN LOČENEC išče žensko srednjih let, ki bi mu gospodinjila. Resne ponudbe v ogl. odd. pod »Skupnost«. 20781-1

STROJNA ALI SPLOSNA samostrojna ključavničarja sprejmemo takoj. Mestno ključavničarstvo — Kamnik. 20970-1

DVE KNJIGOVODKINJI iščeta kakršno koli zaposlitev. Naslov poslati podružnici »Slovenskega poročevalca Kranj pod »Knjigovodja«. 20969-1

UPOKOJENA KNJIGOVODKINJA išče honorarno zaposlitev za par mesecev. Ponudbe v ogl. odd. pod »Hitra in točna«. 20962-1

VEČJE INDUSTRIJSKO PODJETJE v Ljubljani išče za takojšnji ali event. poznejši nastop mlajšo komercialistko. Pogoji: perfektno strojepisje, srbohrvaščina in nemščina ter vsaj slovenska stenografija. Ponudbe v oglasni oddelek pod »Perfektna moč«. 21073-1

SAMOSTOJEN moški srednjih let v dobri penziji, ljubitelj narave, iščem značajno gospodinjo. Ponudbe pod »Značajnost«. 21043-1

HIŠNEGA MIZARJA z lastnim orodjem sprejmemo. Ponudbe v oglasni oddelek pod »Mizar«. 21041-1

ZA VODSTVO KAPITALNE in standardne izgradnje potrebujemo sposobnega gradbenega inženirja ali tehnika z večletno operativno prakso in strokovnim izpitom. Pogoji zelo ugodni. Prednost imajo kandidati s stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe pod »Samostojen — za Ljubljano« v oglasni oddelek. 20773-1

PEČARJA - LONČARJA sprejmemo. Ponudbe v ogl. odd. pod »Pečar«. 21042-1

MLAJŠI ZOBOZDRAVNIK - stomatolog in zdravnica splošne prakse iščeta skupno mesto. Ponudbe z vsemi pogoji v ogl. oddelek pod »Zdravnik«. 21045-1

SAMOSTOJNEGA KNJIGOVODJO za obrtno podjetje v Ljubljani sprejmemo. Naslov v oglasnem oddelku. 21051-1

STAREJŠO GOSPODINJSKO POMOČNICO k trem odraslim osebam, lahko tudi upokojenko, iščem. Naslov v ogl. odd. 21058-1

POSTREŽNICO, dobro kuharico, iščemo. Briški, Celovška 26. 21026-1

SAMOSTOJNO GOSP. POMOČNICO išče mala družina. Naslov v ogl. oddelku. 21012-1

STROJNI TEHNIK, 8 let ind. prakse išče službo v Ljubljani. Ponudbe v ogl. odd. pod »Praksa«. 21001-1

GOSPODINJO k tričlanski družini išče ing. Miklič M., Ljubljana, Medvedova 14-I. Prosta hrana in stanovanje, ostalo po dogovoru. 21008-1

TRGOVSKO ZASTOPNIŠTVO za vse stroke prevzamem za Hrvatsko in Bosno, ali po dogovoru s sedežem v Zagrebu. Imam lasten avtomobil. Ponudbe v oglasni oddelek pod »Spreten«. 21009-1

SKLADIŠČNIKA za avtomaterial in rezervne dele sprejme Okrajna mehanična delavnica v Radovljici. 20863-1

KOMERCIALISTA z večletno prakso — veščega kovinske stroke in sposobno knjigovodsko moč za knjiženje sprejme: Podjetje za remont mlinov, Domžale — Studa. Plača po uredbi, ostalo po dogovoru. 20972-1

KNJIGOVODJO z nepopolno srednjo šolo in znanjem srbohrvatskega jezika sprejme takoj Vojna ekonomija za garnizon Ljubljana, Vič, Cesta v mestni log 64. Plača in ostalo po Uredbi o državnih uslužbencih. 20865-1

DELAVCA ZA SKLADIŠČE in pomožna dela sprejmemo s 1. januarjem. Ponudbe pod »Elektroinštalacija« v ogl. odd. 21088-1

ZA TAKOJSEN NASTOP sprejmemo dobro moč za materialno ter finančno knjigovodstvo. Ponudbe pod »Strokovno« v ogl. odd. 21104-1

MLAJŠO ŽENSKO za mesto snažilke iščemo. Pismene ponudbe v ogl. odd. pod »Zanesljiva«. 21109-1

AKVIZITERJA za pridobivanje novih naročnikov za »Ljubljanski dnevnik« sprejmemo takoj. Interesenti naj se javijo v upravi, Tomšičeva ulica 5-II. 20884-1

PRODAJALCA - SPECIALISTA za elektromaterial iščemo. Ponudbe v ogl. odd. pod »Specialist«. 20492-1

LESNO-INDUSTRIJSKEGA TEHNIKA za tehnično in komercialno vodstvo lesnega obrata za trdi les iščemo. Oskrba in stanovanje zagotovljena. Ponudbe v ogl. odd. pod »Promptno«. 20880-1

STALNO NAMESTITEV dobi mojster kovinske stroke z daljšo prakso za vodstvo remontnih delavnic. Keramična industrija Liboje, p. Petrovče pri Celju. 20861-1

SPOSOBNEGA ZASTOPNIKA za pridobivanje kupcev in prodajalcev nepremičnin in premičnin iščemo. Ponudbe pod »Nepremičnine« v ogl. oddelek. 21117-1

OKRAJNI ZDRAVSTVENI DOM v Slovenjem Gradcu razpisuje mesto bolničarke za sektorsko ambulanto v Radljah ob Dravi. Nastop službe po možnosti takoj. Reflektanti naj predložijo prošnje na OZD. 21135-1

KNJIGOVODJO-BILANCISTA z večletno prakso išče Kmetijska zadruga Logatec. Nastop službe takoj. 21123-1

KZ V LJUBLJANI sprejme takoj v službo trgovskega poslovodjo z večletno prakso. Ponudbe v ogl. odd. pod »Sposoben in pošten«. 21114-1

VEČ STROJNIH KLJUČAVNIČARJEV in strugarjev sprejmemo takoj ali po dogovoru. Zaposlitev je stalna, plača po tarifnem pravilniku. Pismene ali osebne ponudbe na Strojno-kovinsko industrijsko podjetje, Ljubljana-Vižmarje 170. 21121-1

ISČEMO DRESERJA za dresuro 5 nemških ovčarjev, starih 6 mesecev. Ponudbe poslati na Strojno-kovinsko industrijsko podjetje — Ljubljana-Vižmarje 170. 21122-1

ZASLUŽEK

ISČEM ljubiteljico otrok, upokojeno starejšo pošteno gospodinjo ali kuharico. Naslov v ogl. odd. 20844-2

POSTREŽNICO iščem k otroku 3-krat tedensko 2 uri. Naslov v ogl. oddelku. 21069-2

INSTRUKTORJA(ICO) za matematiko za sedmi razred gimnazije iščem. Ponudbe v ogl. odd. pod »Matematika«. 21082-2

POSTREŽNICO iščem. Naslov v ogl. oddelku. 21081-2

POSTREŽNICO za dopoldanske ure sprejmem. Glince, Ločnikarjeva 9. 21080-2

USNJENE ROKAVICE vam strokovno sešije Marženka — Ciril Metodova 13. 20988-2

POSTREŽNICO za dvakrat tedensko iščem. Naslov v ogl. odd. 20990-2

VAJENCI

MIZARSKEGA VAJENCA sprejmem. Rožmanc Janez, Gerbičeva ul. 84, Ljubljana. 20945-3

MLINARSKEGA VAJENCA sprejme Ivan Kralj, Radomlje pri Kamniku. 20909-3

PRODAM

ZADRUŽNIKI, KMETOVALCI! Prodam podvodno »Uta« črpalko 60 litrov/min., H=4—6 atm. Ponudbe pod »Črpalka električna« v ogl. oddelek. 20785-4

KLAVIRSKO HARMONIKO »Scandalli«, 12 basov, prodam za 16.000 din. Naslov v ogl. odd. 20841-4

SAMSKO SPALNICO: postelja, nočna omarica, 2 omari, miza, 2 stola, umivalnik, ogledalo, vse za 15.000 din prodam. Ogled: Gallusovo nabrežje 19 od 14.—16. ure. 20859-4

SLAŠČIČARJI POZOR! Naprodaj so bele marmornate brušene plošče, dve 117+136 cm, ena 100+125 cm, vse 3 cm debeline. 20787-4

KRZNEN PLAŠČ za vitko postavo, temnorjav, močan, prodam. Ogled: Florijanska ulica 7-II. ob 14. uri. 20827-4

APARAT ZA AVTOGENO VARJENJE proda Pencel, Vodogradbeni inštitut, Hajdrihova ulica. Ogled od 14. ure dalje. 20822-4

PRODAM moški suknji. Gledališka ulica 15, hišnik. 20694-4

SPALNICI: eno mehko, vezano, nepleskano in eno moderno politirano prodam. Kregar Jakob, mizarstvo, Vižmarje št. 2, Šentvid. 20886-4

LEPA NOVA TEMNOSIVA SUKNJA in siv plišast ženski plašč zelo ugodno naprodaj. Modno krojaštvo, Frankopanska 25-II. 20593-4

NOVE GOJZERJE, črn krom, štev. 46, ugodno prodam. Bernik, Celovška 65. 20995-4

BRZOPARILNIK, dobro ohranjen, naprodaj Naslov v ogl. odd. 20981-4

NEMŠKI RADIO »NORA«, 4-cevni, dobro ohranjen, zelo ugodno prodam. Ogled vsako popoldne pri Novak, Žrinjskega 7-III. 20980-4

PRODAM destilirni aparat za 10 l, električni, aparat za polnjenje in zapiranje tub, vsebine 4 kg, Spindel-stiskalnico, namizno, za ca 300 kilogramov. R. H., Ljubljana, Karlovška 2. 20977-4

ZEMLJO (prst) odstopim večjo količino pod ugodnimi pogoji. »Izolirka«, Ljubljana—Moste. 20975-4

ZIMSKO SUKNJO 'krombi), skoraj novo, za srednjo postavo, prodam. Volk, Resljeva 22. Ogled od 12. do 13. ure. 20973-4

PRODAM: pihalni F-bas, diatonsko harmoniko, trobento, violino, moško ter žensko kolo. Ponudbe pod »Ugodno« SP Kranj. 20970-4

160 kg BAKRENE ŽICE 16 mm², malo rabljene, po ugodno ceni naprodaj. Elektrifikacijski odbor Zadrže-Šenovica, pošta Šmarje pri Jelšah. 20968-4

KUHINJSKO OPRAVO, dobro ohranjeno, poceni prodam. Marter, Gosposvetska 13-33. 20961-4

6-CEVNI RADIJSKI APARAT prodam ali zamenjam za žensko kolo. Ljubljana, Zarnikova 3, pritličje. 20958-4

MARELICE, češnje, višnje, breskve, bos. slive, hruške, dobite zopet. Polše, Mala vas, Ježica. 20957-4

ŽENSKE SKORNJE ŠT. 38, rjave, z gumo, zelo dobro ohranjene, prodam. Naslov v ogl. odd. Ogled od 8. do 14. ure. 20955-4

5 AVTOMOBILSKIH OBROČEV 17 col prodam. Naslov v ogl. oddelku. 20951-4

NEMŠKI OVČAR, star 7 mesecev, z rodovnikom, naprodaj. Slabe, Karlovška 2. 20949-4

»SINGER« ŠIVALNI STROJ, dobro ohranjen, prodam. Naslov v ogl. oddelku. 20943-4

PRVOVRSTEN PERZIANER PLAŠČ, črn, velik, prodam za polovično ceno ali zamenjam za protivrednost. Naslov v ogl. odd. 20946-4

LEP GUGALNI KONJ naprodaj. — Poljanska 87. 20933-4

KROMBI SUKNJO, skoraj novo, prodam. Naslov v ogl. odd. 20925-4

KROJAŠKI ŠIVALNI STROJ prodam. Naslov v ogl. odd. 20986-4

RADIO 4+1 prodam. Nazorjeva 6 (Frančiškanska), Strle. 20942-4

SOBNO POHIŠTVO prodam za 20 tisoč. Velika čolnarska 21, Trnovo. 20940-4

NOVO OREHOVO furnirano spalnico prodam. Žvokelj, Podgora 6, Šentvid. 20944-4

ŠIVALNI STROJ »PFAFF«, krojaški, prodam. Naslov v ogl. oddelku. 20938-4

RADIO »TELEFUNKEN«, 5-cevni z jeklenkami, prodam. Andrič, Hradeckega 26. 20937-4

PISALNI STROJ »OLIVETTI« dolgi valj, model 40, naprodaj. Ponudbe v ogl. odd. pod »Dolgi valj«. 20898-4

UGODNO PRODAM večjo količino pločevinastih krožnikov in železnega jedilnega pribora. — Ljubljana, Privoz 11. 20899-4

ČRN KRZNEN PLAŠČ (šakal) prodam. Gradišče 15, pritličje levo. Ogled od 14—15. 20895-4

PISALNI STROJ (portable) prodam. Naslov v ogl. odd. 20891-4

PRODAM avtomatično tehtnico »Budamic«, 15 kilogramov, in žensko kolo »Bianchi«, rabljeno. Pokopališka 2, pritličje. 20910-4

KLAVIRSKO HARMONIKO, 80 basov, črno, dobro ohranjeno, prodam. Ponudbe v ogl. oddelek pod »50.000«. 20874-4

PRODAM: 2 avto-akumulatorja po 12 volt, nova, še nenapolnjena, inozemske znamke, in 2 avto-grelca za spredaje steklo. Naslov v ogl. oddelku. 20868-4

NOVA SPALNICA, hrastova, masivna, svetlo politirana, in kuhinja, nova, moderna, nepleskana, naprodaj. Mizarstvo Šentvid, pošta Lukovica. 20859-4

PRIKROJEVALNI IN ŠIVALNI TEČAJ nudi salon »KUCLER«, Tomičarska 4. 21040-4

PRODAM radio »Kosmaj« in drap krznen plašč. Rus Roža, Ključavšičeva 4. 20261-2

ŽELEZNO PEČ 90 cm visoko, oblo-ženo, prodam za 4.000 din. Beethovnova ulica 9, dvorišče. 21039-4

KANARČKI, samci in samice, naprodaj. Omahen Franc, Trubarjeva cesta 35-a (Sv. Petra), Ljubljana. 20438-4

EKONOMIJA »MLADINSKE KNJIGE«, Ruski car, Ježica, razprodaja: dva voza, štedilnik, dva kotla, 3 25-litrske posode za mleko, 1 hrastovo 600-litrsko kad in razni drobni material. 21037-4

5-CEVNI RADIO z magičnim očesom poceni prodam. Ogled po 8 dalje. Karlovška 24. 21036-4

ŽELEZEN STEDILNIK prodam. — Društvena 4. 21035-4

ŠIVALNI STROJ »PFAFF« prodam. Otoničar, Celovška 96. 21079-4

MOSKO KOLO prodam. — Žabkar, Ptujska 10. 21077-4

RADIO »BLAUPUNKT« z magičnim očesom, odličen, tovarniško originalen, ugodno prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21076-4

DVA PARA DROMLOV za gumi voz prodam. Rakovec, Vnanje Gorice, Brezovica. 21075-4

RADIO »PHILLIPS« z novimi žarnicami in samsko spalnico ugodno prodam. Zdonc, Hranilniška 5-II. 21072-4

ŽENSKO KOLO »PUCH«, skoraj novo, prodam. Trubarjeva 29-III. 21071-4

RADIO »PHILIPS« prodam. Turk Rafael, Vič, Velebitska 5. 21070-4

TRAČNA ŽAGA v odličnem stanju naprodaj. Naslov v ogl. oddelku. 21068-4

PRODAM DIFERENCIAL od 5—7 ton. Ponudbe pod »5 ton« v ogl. oddelek. 21067-4

ŽELEZNO PEČKO H 101 in otroški tricikel prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21103-4

TRICIKEL v dobrem stanju prodam. Levičnikova 14. 21100-4

PRODAM malo rabljen šivalni stroj ter pisalni stroj v kovčku, v račun vzamem 150—200 kg težkega prašiča in električni motor od 3—4 KS. — Klemenc, Krakovski nasip 4-II. 21097-4

TRICIKEL poceni prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21096-4

RESTAVRACIJAM (menzam) preskrbimo zelo ugodno debelo svinjsko slanino v polovicah z zelo rentabilnimi kalkulacijami. Sindikatom preskrbujemo debele mastne utovljene svinje po najbolj ugodnih cenah. Vojvodjanska agencija, Ljubljana, Tavčarjeva 3, telefon 21-739 in 20-392. 21095-4

PRODAMO: lokomobile Lanz, Manheim in Wolf; stroj za izdelovanje sodavice; mesarski stroj Wolf—Blitz; vrtalni stroj za železo 10 mm s stojalom in stružnico 300 mm; vinsko črpalko; stroj za zamašenje steklenic; pletilni stroj; mlin za mletje dišav; agregat, mala električna centrala; stroj za tisk in izdelavo raznih etiket; centrifugalno črpalko; bencinski agregat; stacionarno žago za prežagovanje debel; tračno žago; pisalni stroj, električni »Brunsciga« in »Tacit« na vse 4 operacije; polnojarmenik »Kirchner-Leipzig« in »Mielec«; žago venecianko na 3 liste; traktorje: »Sliter« 70 KS, »Ford« 45 KS, »Diamantherkules« 228 KS; razne generatorje; mostne tehtnice, mlin za mletje barv, bencinsko črpalko; kompletno telefonsko centralo; Wertheim blagajno; škripec 5-tonski; mostni žerjav; elektromotorje in diname vseh jakosti. — Posredovalna pisarna, Pražakova 13, telefon 21-011. 21115-4

PLEMENSKEGA BIKA prodam. Sitar, Stožice 7. 21063-4

PRODAM lesene jaslice, domače delo. Naslov v ogl. odd. 21062-4

BRESTOV REZAN LES, 3,5 m3, 28 in 50—60 mm prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21060-4

SOLLUX-LAMPE, original Hanau — prodam. Šimnovec, Ljubljana. Gradišče 11-I. 21059-4

RADIO »RADIONE«, odličen, prodam. Mavec, Mariborska 107, Stožice. 21058-4

MALO LUTKOVNO GLEDALIŠČE (viseče lutke), kompletno, prodam. Naslov v ogl. odd. 21056-4

DVA PARA DROMLOV za gumi voz prodam. Rakovec, Vnanje Gorice, Brezovica. 21075-4

RADIO »PHILLIPS« z novimi žarnicami in samsko spalnico ugodno prodam. Zdonc, Hranilniška 5-II. 21072-4

ŽENSKO KOLO »PUCH«, skoraj novo, prodam. Trubarjeva 29-III. 21071-4

RADIO »PHILIPS« prodam. Turk Rafael, Vič, Velebitska 5. 21070-4

TRAČNA ŽAGA v odličnem stanju naprodaj. Naslov v ogl. oddelku. 21068-4

PRODAM DIFERENCIAL od 5—7 ton. Ponudbe pod »5 ton« v ogl. oddelek. 21067-4

ŽELEZNO PEČKO H 101 in otroški tricikel prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21103-4

TRICIKEL v dobrem stanju prodam. Levičnikova 14. 21100-4

PRODAM malo rabljen šivalni stroj ter pisalni stroj v kovčku, v račun vzamem 150—200 kg težkega prašiča in električni motor od 3—4 KS. — Klemenc, Krakovski nasip 4-II. 21097-4

TRICIKEL poceni prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21096-4

RESTAVRACIJAM (menzam) preskrbimo zelo ugodno debelo svinjsko slanino v polovicah z zelo rentabilnimi kalkulacijami. Sindikatom preskrbujemo debele mastne utovljene svinje po najbolj ugodnih cenah. Vojvodjanska agencija, Ljubljana, Tavčarjeva 3, telefon 21-739 in 20-392. 21095-4

KLAVIR ALI PIANINO kupim. Ponudbe pod »Dobro ohranjen« v ogl. oddelek. 21086-5

RABLJENE SODE za olje kupimo. »Oljarne«, Ljubljana. 21099-5

OGRODJE MOSKEGA KOLESA z ležajem kupim. Naslov v ogl. oddelku. 21102-5

KUPIMO dobro ohranjen elektromotor 7,5 do 10 KW z 900 obrati. — Mestne opekarne, Ljubljana, Titova c. 14. 21018-5

SVINEC, star, rabljen, v vsaki količini kupujemo po dnevnih cenah. Cementarna Anhovo, zastopstvo v Ljubljani, Krojaška 6. 20237-5

PLETILNE IGLE znamke »Dubiied« štev. 8 kupim. Stalcer Franjo, Vičava 12, Ptuj. 21132-5

STROJ ZA ŠIVANJE PODPLATOV na električni pogon kupimo takoj. Ponudbe na čevljarsko podjetje »Obutev«, Rakek. 21126-5

KUPIMO: tehtnico »Berkel«, pisalni stroj z dolgim valjem, brusilni avtomat Schmaltz-Wolner, stružnico za železo 150 cm, kombinirano stružnico z rezkalnikom (Abrichtmašino), vrtalni stroj za železo, pletilni stroj za vezanje štukature in trstike, računski stroj na vse 4 operacije — električni ali ročni, seštevalni stroj — električni, Diesel-agregat od 60—80 KW izpod 1000 obratov in dobro ohranjen generator 280-380 V. — Posredovalna pisarna, Pražakova 13, telefon št. 21-011. 21119-5

EMALJIRAN STEDILNIK s kotličkom kupim. Naslov v ogl. oddelku. 21066-5

ŽENSKO IN MOSKO KOLO, dobro, kupimo. Ponudbe v ogl. oddelek pod »Nemško kolo«. 21057-5

POLJSKO KOVAČNICO kupimo. — Invalidsko podjetje Ljubljana, Gosposvetska cesta. 20998-5

PERZIJSKO PREPROGO 2×3 m, dobro ohranjeno, kupim. Ponudbe v ogl. odd. pod »Preproga«. 20992-5

ZAMENJAM

PIANINO prvovrstne angleške znamke prodam ali zamenjam za malo hišico — ostalo doplačam. Naslov v ogl. oddelku. 20953-6

POSEST

STANOVANJSKO HISO z gospodarskim poslopjem in nekaj zemljišča ob glavni cesti Brežice—kolodvor ugodno prodam. Pojasnila daje Petan Martin, Sv. Lenart, Brežice—kolodvor. 20805-7

HIŠO V NOVEM MESTU, Dlančeva ulica št. 6, prodam. 20887-7

HIŠO Z LEPIM VRTOM prodam. — Žirovnica, Breg 21, Gorenjsko. 20965-7

VEČJO PARCELO NA STOLU, blizu Valvazorjeve hoče, krasna lega, pripravno za kolonije, okrevališče itd., ugodno prodam. Ponudbe v ogl. odd. pod »Stol«. 20857-7

POLOVICO DVOSTANOVANJSKE VILE z lepim vrtom prodam. Ponudbe v ogl. odd. pod »Plačila zmožen«. 21083-7

VILA, eno—dvostanovanjska z garažo, 1500—7000 m² zemljišča naprodaj. Primskovo 175, Kranj. Ponudbe Pičman Lovro, Ljubljana, Ilirska 15. 21091-7

DVOSTANOVANJSKO VILO v Ljubljani prodam. Naslov v ogl. oddelku. 21107-7

DVOSTANOVANJSKA VILA, komfortna, naprodaj. Ponudbe v ogl. odd. pod »Takoj«. 21106-7

ZAZIDLJIVO PARCELO v bližini centra Ljubljane kupim. Ponudbe ogl. oddelku pod »Gotovina«. 21052-7

ENOSTANOVANJSKO HIŠICO, pol leseno pol zidano, z vrtom, med Rudnikom in Dolenjsko cesto prodam. Poizve se Litprova 21, vrata 39, Trnovo. 21044-7

PRODAMO: dvostanovanjsko hišo s 1000 m² vrta; enodružinsko hišo z večjim sadnim vrtom; dvostanovanjsko komfortno hišo s 600 m² vrta; enostanovanjsko hišo s trgovskim lokalom, skladiščem in obsežnim vrtom ob tramvaju v predmestju Ljubljane; razne hiše in posestva v okolici Ljubljane in drugod po celi Sloveniji; parcelo za Bežigradom 750 m², ob Vodovodni cesti 600 m², v Rožni dolini 1050 m², in v ostalih predelih Ljubljane. Posredovalna pisarna, Pražakova 13. 21118-7

TRAVNIK NA BREZOVICI ob vrhniški progi prodam. Poizve se Slabe Andrej, Podsmreka št. 3. 21027-7

OBRTNIKI POZOR! Prodajam pred vojno dograjeno enonadstropno hišo, spodaj lokali, 1000 m² vrta, blizu tramvajske postaje, ob glavni cesti, izven centra. Resen kupec dobi informacije Malgajeva 2, Usenik. 21004-7

KUPIM ALI VZAMEM V NAJEM majhno hišico kjer koli izven Ljubljane. Ponudbe v ogl. oddelek pod »Upokojenec 1950«. 20991-7

NOVO HIŠO Z VRTOM, takoj vseljivo, v okolici Ljubljane, prodam. Grad Franc, Podgorica 95, p. Dol. 20982-7

V NAJEM

ZELENJADNI VRT, Krakovska 19, dam v najem. Informacije Kladenska 6. 20896-8

LOKAL V LJUBLJANI za galvanizacijo iščem. Plačam dobro. Zlindra, Poljanska 41. 21061-8

NUJNO IŠČEM kakršen koli prostor za mirno obrt. — Ambrožič, Glinška 7-I. (vhod z dvorišča). 21021-8

TRGOVSKI LOKAL 20 m² v centru Ljubljane damo v najem odn. prodamo inventar za 50.000. — Posredovalna pisarna, Pražakova 13. 21116-8

STANOVANJE

POSTENO DEKLE išče sobo za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v ogl. oddelku. 20954-9

LEPO, VELIKO, SONČNO SOBO s posebnim vhodom v Kranju zamenjam za enosobno stanovanje ali podobno sobo v Ljubljani. Ponudbe v ogl. odd. pod »Soba«. 20928-9

ZA PRAZNO SOBO plačam in dam na razpolago šivalni stroj. Ponudbe pod »Enosobno« v ogl. odd. 20955-9

MIREN KULTURNI DELAVEC želi prazno ali opremljeno sobo s stopniščnim vhodom ali garsoniero. — Plača visoko najemnino. Ponudbe pod »1. januar« v ogl. odd. 20904-9

SOBO, po možnosti s kabinetom, v bližini mesta iščeta zakonca. Ponudbe pod »Posebni vhod« v ogl. oddelek. 20815-9

STAREJŠA ŽENSKA s hčerko išče sobo za pomoč v gospodinjstvu. Naslov v ogl. odd. 20890-9

VISOKO NAGRADO nudim tistemu, ki mi priskrbi ali odstopi eno ali dvosobno stanovanje s pritiklinami takoj ali pozneje. Ponudbe v ogl. odd. pod »Visoka nagrada«. 21054-9

OPREMLJENO SOBO iščeta dve sestri nameščenki, najraje v centru mesta. Dava dobro nagrado. Ponudbe v ogl. odd. pod »Mirni«. 20845-9

NAGRADO DOBI, kdor zamenja enosobno stanovanje v sredini mesta za enosobno stanovanje na periferiji Ljubljane. Ponudbe pod »Stanovanje« v ogl. odd. 20984-9

OPREMLJENO CENEJŠO SOBO v centru zamenjam za večjo, opremljeno, s komfortom, prav tako v centru. Ponudbe pod »Komfort« v ogl. odd. 20989-9

VEČJO SOBO zamenjam za manjšo v centru. Glavan, Prešernova 48-IV. 21005-9

SAMSKA URADNICA z lastnim stanovanjem sprejme za skupno gospodinjstvo gospoda od 35 do 50 let starosti. Prednost imajo invalidi iz NOV. Pismene ponudbe poslati pod »Miren« v ogl. odd. 21033-9

INTELEKTUALCA srednje starosti, distingviranega, sprejme v skupno gospodinjstvo intelektualka. Obširne ponudbe pod »Center-komfort« v ogl. oddelek. 21050-9

URADNICA IŠČE SOBO. Poleg najemnine bi lahko poučevala angleščino, nemščino, francoščino ali italijanščino. Naslov v ogl. oddelku. 21007-9

NAMEŠČENO SOBO za takoj išče trgovski zastopnik. Cena ni važna. Nagrada v naturalijah. Ponudbe v ogl. odd. pod »Prvorazredno plačanje«. 21087-9

GARSONIERO, zelo lepo, veliko in sončno, komfortno v centru mesta, zamenjam za enosobno, eno in polsobno ali dvosobno stanovanje v centru ali bližini (pogoj kopalnica). Ponudbe v ogl. odd. pod »Zamenjava garsoniere«. 21101-9

MOŽ IN ŽENA iščeta sobo v Polju. Žena pomaga v gospodinjstvu, mož inštruira otroke. Plačata vnaprej. Ponudbe v ogl. odd. pod »Pridna«. 21089-9

SOBO iščem, prazno ali opremljeno, kjer koli. Dam visoko nagrado. Naslov v ogl. oddelku. 21020-9

VISOKO NAGRADO DOBI, kdor mi priskrbi eno ali dvosobno stanovanje. Ponudbe poslati pod »Lepo« v ogl. oddelek. 21049-9

IZGUBLJENO

MOSKO KOLO NAJDENO. Lastnik naj se javi pri S. L., Rožna dolina c. X. št. 28. -10

V SOBOTO, 12. dec., ob 23. uri je bil pozabljen pred gostilno pri domobranski kasarni teodolit reg štev. 67.856, t. j. geometrski aparat. Prosim najditelja, da istega za nagrado vrne podjetju »Agroobnova«, Crtomirova 4, ali pa na Litijsko cesto 50. 20872-10

IZGUBIL SEM črno denarnico z dokumenti od gostilne, Janževa ulica po Kavškovi ulici do Medvedove ulice 26, čevljarna. Prosim najditelja, da mi jo vrne, denar si naj obdrži. 20952-10

RAZNO

DOJENČKA vzamem v oskrbo. Ponudbe poslati v ogl. oddelek pod »Dojenček«. 20795-11

PREKLICUJEM OBDOLŽITVE o Mariji Pestotnik. Jerin Marija, Zagorje. 21128-11

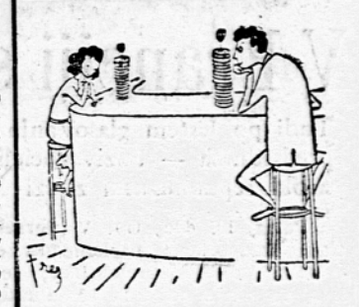

Sramežljivca

POZIVAM KUPCA radio aparata hert. štev. 48510, kupljenega 11. X. 1953 pri Stošič, Predjamska 2, da takoj javi naslov istotam ali Radio Ljubljana — oddelek za naročnine. 20897-11

PREKLICUJEM ŽALJIVKE, izrečene proti Taučarju Alojzu in Malovrh Emi, uslužbencema v Mestni pekarni na Vrhniki in se jima zahvaljujem, da sta odstopila od tožbe. Forjanič Kristina. 21017-11

PROSIMO STRANKO, ki je 12. t. m. v »Nami« pri pošti najdeno denarnico položila na pult špecerije, da se osebno zglasi v poslovodstvu. 21065-11

KAJBA JAKOB iz Ljubljane, pogrešan od 3. t. m., oblečen v poštno uniformo. Kdor o njem kaj ve, naj javi najbližji postaji LM. 20950-11

NAKUP-PRODAJO blagajn (registrirnih, oklepnih), strojev (pisarniških, obrtniških, kmetijskih), elektromotorjev, hladilnikov, vinskih filterjev, tehniških predmetov posreduje najugodneje Realagencija, zastopstvo Ljubljana, Študentovska št. 2. 21127-11

V oglasnem oddelku dvignite naslednje ponudbe: Avtoradio 20878, Ažurno, Baterijski radioaparat 20407, Bližina 19123, Biljard 19722, Beograd 19617, Continental Center 20259, Clan družine 20006, Dobro ohranjen 20478, Dostojno dekle 20125, Dve nameščenki, Eno stanovanje vseljivo skoraj takoj 20674, Eksotične 20284, Garnitura 18890, Harmonika 5, Hiša 20468, Idealni lastni dom 20755, Krasen vrt 20745, Kranj, Kompletni 19568, Komercialist 7989, Kjer koli 20655, Ljubljana 19628, Ljubljana 20559, Lastno perilo, Lepo 19767, Miren, Molči 20536, Miren 20546, Na deželo 20446, Nameščenka 19556. Nujno 40.000 — 19228, Odlični, Odličen radio 20602, Prvovrsten 20576, Pošten 20705, Pošteno dekle, Po dogovoru 20212, Proti takojšnji gotovini 20473, Pomoč v gospodinjstvu 19779, Prednost geometer 19604, Rožna dolina 20689, Resen 20480, Strokovna kvaliteta 20503, Selitev takoj, Srebro 19569, Stadion, Stan in dom 19987, Slovenec, Sachsenwerk 19566, Sporazumna rešitev 20219, Stroj in takoj 19724, Skupnost, Specialist, Takoj 20584, Takoj 20170, Takojšnje plačilo, Takoj ali spomladi, Ugodno, Vestna 20386, Vestna 1. dec., Vrata, Vestni, Zamenjava 20316, Začasno 19487, Zaneslјiva, Zaželen, Zazidljiva parcela, Zima 19589, Žensko in moška 19981, 20606, 1. december 19560. 2,000.000.—, 4,000.000.—, 18478, 590.000.—, 19355, 5.000.—, 20547. -11

Javna zahvala

Ob smrti mojega sina, ki se je tragično ponesrečil v planinah, mi je Državni zavarovalni zavod izplačal znesek 30.000 dinarjev, in sicer zato, ker je bil moj sin naročnik »Slovenskega poročevalca«.

Zahvaljujem se Državnemu zavarovalnemu zavodu, še posebej izražam svojo hvaležnost upravi »Slovenskega poročevalca«, ki je s kolektivnim zavarovanjem svojih naročnikov zagotovila, da prejmejo njihovi svojci znatno pomoč prav tedaj, ko so je najbolj potrebni.

Priporočam vsem, ki še niso naročniki »Slovenskega poročevalca«, da se nanj naroče, s čimer bodo zavarovani za primer nesreče, ki, žal, nikoli ne počiva.

V Ljubljani, 18. decembra 1953.

MARIJA JAKOPIČ,
Savlje 8, p. Ježica

VOJVODJANSKA AGENCIJA, Ljubljana, Tavčarjeva 3, telefon 21-659, 20-392, Vam najbolj ugodno posreduje pri nakupu: živih in zaklanih svinj vseh vrst in tež po najbolj ugodnih znižanih cenah in vsako količino. Imamo ponudbe težkih svinjskih polovic z debelo slanino po 168 din. Imamo vse vrste mlečnih izdelkov (sir, maslo), kakor tudi prima bosanske suhe slive. Prav tako debelo svežo slanino ter domačo svinjsko mast, vse vrste prekajenega mesa in mesnih izdelkov, sladko mleto originalno naravno vojvodjansko papriko, kurjo pičo, sirkovo seme, odimljeno in hamburško slanino, sveža kokošja jajca po najbolj ugodnih cenah, domači riž, suhe, prima bosanske slive v eksportnih zabojčkih ali v drugi embalaži, česen, čebulo, orehe, vse vrste prima sira, rozine, turške ali grške, pomaranče, mandarine, limone po znižanih cenah. Nadalje vse vrste vina, slivovke itd. Vse informacije in pojasnila dobite pri Vojvodjanski agenciji, tudi telefonsko na številki 21-639 in 20-392. 21093-4

OKRAJNA ZADRUŽNA PODJETJA, kmetijske zadruge in klavnice pozor! Prašiče vojvodjanske špeharje 50% in vse druge Vam dobavi »Vexport« po najnižjih cenah, ker ima lastno odkupno postajo. Na zalogi imamo mandarine vseh količin, limone, jabolka, fižol, med

ŠT. 296 / 20. DECEMBRA 1953

SLOVENSKI ZADNJE NOVICE

V Franciji se ne morejo zediniti

Tudi po šestem glasovanju Francija še nima predsednika — Poziv socialistov široki republikanski zvezi

Pariz, 19. dec. (r). V versailleski palači so nocoj člani francoskega parlamenta že šestič volili novega predsednika francoske republike, vendar tudi tokrat ni bil izvoljen nihče od treh kandidatov, ker nikomur ni uspelo doseči potrebne absolutne večine 453 glasov. Glasovanje se je začelo ob 20.30. Glasovalo je 913 poslancev, od tega pa je bilo 8 glasovnic neveljavnih. Po šestem glasovanju je ostal v vodstvu še nadalje neodvisni republikanec Laniel s 397 glasovi, sledila pa sta mu socialist Naegelen s 306 in radikalni socialist Medecin s 171 glasovi. 31 glasovnic je bilo oddanih za druge. Sedmo glasovanje bo jutri ob 15. uri.

Pred šestim glasovanjem je parlamentarna skupina neodvisnih republikancev, kmetov in republikansko-socialne akcije (bivši degolovci) na skupnem sestanku enoglasno sklenila podpreti kandidaturo Laniela tudi pri tem glasovanju.

Po petem glasovanju so socialisti objavili komunike, v katerem poudarjajo, da ni prišlo do široke združitve vseh republikancev okrog njihovega kandidata, ki je vodil pri prvem glasovanju. Socialisti izražajo v komunikeju obžalovanje, da je predstavljalo glasovanje poslancev komunistične partije, ki ni bilo v nobenem trenutku zaželeno, manever, da se škodi kandidaturi Naegelna ter je služilo ostalim skupinam kot izgovor, da odklonijo priključitev k demokratskemu in socialnemu zbiranju, ki ga država upravičeno želi. Socialisti poudarjajo v komunikeju, da odklanjajo vsako odgovornost za podaljšanje položaja, ki škodi ugledu republikanskih ustanov in interesom države. Enoglasno pa so sklenili obdržati svojega kandidata in so poslali pred glasovanjem nov poziv široki republikanski zvezi.

Spor v italijanski skupščini

zaradi načina izvolitve predstavnikov v evropske organizacije

Rim, 19. dec. (UP) Pri tajnem glasovanju za izvolitev italijanskih predstavnikov za evropski svet in skupnost za premog in jeklo je italijanska krščansko-demokratska vlada doživela poraz. Skupščina je zavrnila vladin predlog o običajni izvolitvi devetih predstavnikov in njihovih namestnikov za posvetovalno skupščino Evropskega sveta, kakor tudi za devet italijanskih predstavnikov za Evropsko skupnost za premog in jeklo z 255 proti 234 glasovom.

Skupščina pa je sprejela predlog levih socialistov, kominformovcev in fašistov, ki so zahtevali odložitev volitev za nedoločen čas. Medtem pa je kominformovska stranka Italije predložila predlog zakona o spremembi volilnega sistema za te predstavnike, po katerih bi jih odslej volili po proporcionalnem sistemu in ne po sistemu običajne večine. Na ta način bi tudi opozicionalne stranke dobile svoje predstavnike v obeh evropskih organih.

Italijanska skupščina je danes prekinila delo za nedoločen čas, pričakujejo pa, da se bo ponovno sestala 12. januarja in razpravljala o istem vprašanju kot danes.

Prebivalci Proseka izvršnemu svetu FLRJ

Trst, 19. dec. (Tanjug) Prebivalci slovenske vasi Prosek pri Trstu so poslali Zveznemu izvršnemu svetu FLRJ pismo, v katerem opisujejo svoj sedanji položaj in svoje trpljenje med fašistično okupacijo. V pismu je rečeno, da so spoznali vse dobrote »rimske kulture« po ječah in taboriščih.

Ko naglašajo, da so še nadalje izpostavljeni hudemu pritisku italijanizacije, prebivalci Proseka zaključujejo svoje pismo: »Dragi tovariši! Če bi nas videli 8. okt., bi vam bilo takoj jasno, kaj misli ogromna večina prebivalcev Proseka. Naša parola je bila in bo: Nikoli več pod Italijo. Mi se bomo še nadalje borili, da bo ne samo naša vas, temveč slednji kos naše zemlje vse do morja priključen k matični domovini.«

Perzijski parlament razpuščen

Teheran, 19. dec. (r). Perzijski šah je nocoj razpustil oba doma perzijskega parlamenta in ukazal, naj takoj začno pripravo za nove volitve. Predstavnik perzijske vlade je izjavil, da bodo že jutri začeli s pripravami in da upa, da bosta začela oba doma novega parlamenta delo že čez 8 tednov, vendar ni sporočil točnega datuma volitev, na katerih ne bo mogla sodelovati kominformovska stranka Tudeh, ki je prepovedana.

Pakistanski odgovor

Karači, 19. dec. (AFP) Uradno je bilo sporočeno, da je Pakistan danes poslal Sovjetski zvezi noto, v kateri ponovno demantira vesti o pogajanjih z ZDA za vzpostavitev ameriških vojaških baz v Pakistanu in sodelovanje te dežele v obrambnem sporazumu Srednjega Vzhoda. Vendar pa pakistanski odgovor poudarja, da ima pakistanska vlada pravico sprejemati odločitve in podvzemati ukrepe za zagotovitev varnosti svoje dežele. Nota je odgovor na sovjetsko noto 30. novembra, ki je zahtevala obrazložitev glede omenjenih glasov.

GORIŠKI SLOVENCI NE MOREJO V JUGOSLAVIJO

Trst, 19. dec. (Tanjug). Kakor se je zvedelo iz Gorice, goriška kvestura še vedno ni vrnila Slovencem potnih listov, ki jim jih je odvzela. Doslej so vrnili potni list samo svetniku goriškega občinskega sveta Pavlinu, vendar tudi on s tem potnim listom ne more potovati v Jugoslavijo. Potne liste pa so odvzeli naknadno še nekaterim drugim Slovencem.

Dejansko je italijanska meja proti Jugoslaviji popolnoma zaprta za vse Slovence, ki žive v Italiji, ker oblasti v Vidmu sploh ne izdajajo potnih listov beneškim Slovencem, medtem ko jih goriškim Slovencem odvzemajo na meji.

Urejevanje gospodarskih vprašanj

s Turčijo, Francijo in Zahodno Nemčijo

Beograd, 19. dec. (Tanjug). Generalni sekretar turškega zunanjega ministrstva za gospodarska vprašanja g. Insel bo jutri odpotoval v Ankaro na poročanje o pogajanjih, ki so sedaj v Beogradu med turško in jugoslovansko delegacijo o vprašanju odškodnine Turčiji za nacionalizirano imovino njenih državljanov. Po njegovi vrnitvi v Beograd bodo nadaljevali pogajanja, kakor tudi razgovore za razširitev trgovinskih zvez med obema deželama in sestavo seznama blaga za leto 1954. Pred odhodom je g. Insel obiskal šefa naše delegacije veleposlanika Bartoša.

Danes se je vrnila v Beograd jugoslovanska delegacija, ki je od konca oktobra vodila s Francijo pogajanja o ureditvi finančnih vprašanj. Pogajanja se bodo nadaljevala januarja.

Naša in zahodnonemška vlada sta se sporazumeli, da se bodo 11. januarja v Bonnu pričela pogajanja za rešitev imovinskih vprašanj, ki so nastala med vojno in o katerih niso razpravljali v zvezi z reparacijami in londonsko pogodbo glede nemških dolgov leta 1953. Jugoslovanska vlada je sporočila nemški vladi da bo našo delegacijo vodil dr. Vladislav Serb.

AVSTRIJSKA NOTA ZA VEZNIŠKEMU KONTROLNEMU SVETU

Proti omejevanju suverenosti

Dunaj, 19. dec. (Tanjug). Avstrijska vlada je danes poslala Zavezniškemu kontrolnemu svetu noto, s katero ga obveščala, da ne bo več priznala odredb glede omejevanja pravic Avstrije na področju letalstva. Izven njenega vpliva naj bi v bodoče deloval samo tisti letalski promet, ki služi neposredno ciljem okupacijskih sil.

Pri pravni obrazložitvi svojega sklepa dunajska vlada poudarja, da je omejevanje pravic države pri vzpostavljanju civilnega letalstva in izgradnji letal v nasprotju z osnovnimi odločbami sporazuma o kontroli, ki določa, »da je cilj zavezniškega sveta predvsem vzpostavljanje popolne suverenosti Avstrije.« Vlada nato opozarja, da so bile vse omejitve glede letalstva določene v prvih petih letih po vojni zaradi popoldne demilitarizacije Avstrije. »V kolikor te omejitve lahko služijo demilitarizaciji — je rečeno v noti — ima to še svoje osnove v tolmačenju 5. člena sporazuma o kontroli. Vzdrževanje in vzpostavitev avstrijskega letalstva v popolnoma civilne namene pa sploh nima nič skupnega z vzdrževanjem ali ustvarjanjem vojaškega potenciala.«

Dunajska vlada dalje opozarja na dejstvo, da odvisnost Avstrije od Zavezniškega sveta na področju letalstva spravlja državo v položaj, da ne more nositi odgovornosti za izpolnjevanje določb sporazumov o civilnem letalskem prometu, ki so bili sklenjeni z nekaterimi državami. Kontrolni svet je namreč Avstriji dovolil, da vzpostavi letalski promet s Holandsko, Švico, Švedsko, Dansko in Luksemburgom, toda te dežele morajo svoje pripombe glede izpolnjevanja pogodb sporočati ne dunajski vladi, ampak tisti sili, ki ima izključno pravico, da odloča o teh stvareh.

Nota poudarja, da ta dejstva dokazujejo, da prepoved vzpostavljanja civilnega letalstva v Avstriji pomeni omejevanje suverenosti dežele, kar ni v skladu z duhom in črko sporazuma o kontroli.

Indijski minister v Trstu

Trst, 19. dec. (Tanjug) Indijski minister za kmetijstvo gosp. Deshmukh, ki je danes iz Jugoslavije prispel v Trst, je dopisnikoma Tanjuga in radio Beograda izjavil, da je bilo bivanje v Jugoslaviji zelo prijetno. Dejal je, da je nanj napravilo globok vtis vse, kar je videl in da se v Jugoslaviji lahko mnogo nauči. Izrazil je posebno zadovoljstvo zaradi srečanja s predsednikom republike Josipom Brozom-Titom, poudarjajoč, da so njegovi vtisi s tega razgovora odlični.

Gospod Deshmukh je že nocoj odpotoval iz Trsta, pred odhodom pa je bil gost na večerji, ki mu jo je priredil šef jugoslovanske gospodarske delegacije v Trstu opolnomočeni minister J. Zemljak.

Amam, 18. dec. (r) Jordanska vlada je objavila, da je bil nocoj ustreljen na poti južno od Betlehema neki zdravnik arabske legije, ko se je vozil nazaj v svoje taborišče. Na kraju umora so našli več praznih nabojev z izraelskimi oznakami. Po sledeh pa so ugotovili, da so napadalci zbežali v smeri izraelske meje. Jordanija je takoj zaprosila mešano komisijo za premirje, da incident preišče. Truplo ubitega oficirja bodo z letalom odpeljali v Libanon na njegov dom. Libanonska vlada je v zvezi s tem sporočila, da bo vložila protest pri Združenih narodih in da namerava zaprositi vlade drugih arabskih držav, naj se pridružijo njenemu protestu.

Kalkuta, 19. dec. (Reuter) — V Kalkuti je danes prišlo do spopada med policijo in stavkajočimi pristaniškim delavci. Pri spopadu je bilo ranjenih 100 oseb. Do spopada je prišlo, ko je policija posredovala pri sporu med kongresnim in kominformovskim sindikatom.

Dunaj, 19. dec. (Tanjug). Predsednik dunajskega občinskega sveta Jonas je danes izjavil na seji občinskega sveta, da bo mestna občina od 1. januarja prihodnjega leta ustavila dobavo električnega toka in plina sovjetskim podjetjem v Avstriji, ker dolgovi podjetij USIA za neplačan davek do 10. oktobra t. l. znašajo že nad 15 milijonov šilingov.

Berlin, 19. dec. (AFP) Med Avstrijo in Vzhodno Nemčijo je bil prvič sklenjen trgovinski sporazum za leto 1954. Zamenjava obsega izdelke, polizdelke in surovine v vrednosti nad 18 milijonov dolarjev na obeh straneh.

Šport

DRŽAVNO MOSTVENO PRVENSTVO V SABLJANJU

Mlada ženska ekipa Odreda prva

Ljubljana, 19. dec. Danes zjutraj se je začelo v Domu sindikatov v Ljubljani državno moštveno prvenstvo v sabljanju. S tekmovanjem so začele ženske ekipe, in sicer Odred iz Ljubljane, Branik iz Maribora, OMK iz Beograda, Mladost iz Zagreba in Crvena zvezda iz Beograda. Zastopnice Odreda so prijetno presenetile s svojim vidnim napredkom in borbenostjo, ki sta jih slednjič uvrstila na prvo mesto v državi. Odredove članice so se pokazale kot tehnično zelo dobra vrsta, medtem ko so se ostali udeleženci odlikovali predvsem v borbenosti. Zadnjeplasirani Branik se ni mogel uveljaviti, ker je bil leto dni brez trenerja.

Na splošno se lahko reče, da se tehnika našega sabljanja bliža mednarodni kvaliteti.

Končni vrstni red ženskih ekip: *1. Odred* (3 zmage, 1 poraz), *2. OMK* (Bgd) (3 zmage, 1 poraz), *3. Mladost* (2 zmagi, 2 poraza), *4. Crvena zvezda* (2 zmagi, 2 poraza), *5. Branik* (4 porazi brez zmage).

Medtem ko to poročamo, tekmujejo še moške ekipe. Državno prvenstvo se bo nadaljevalo danes z začetkom ob 8 v Domu sindikatov ob Miklošičevi cesti.

Uspel obračun dela smučarjev iz Šoštanja

Pred dnevi je bil občni zbor smučarskega kluba Usnjar iz Šoštanja. Iz poročila načelnika kluba je bilo razvidno, da je imel klub v pretekli sezoni lepe uspehe, zlasti v množičnem sodelovanju mladih tekmovalcev. Na tekmovanju za prvenstvo Štajerske smučarske podzveze pa so šoštanjski smučarji odnesli častno tretje mesto! Med uspehi ne moremo prezreti dejstva, da ima klub poleg dobrih alpskih vozačev še več nadarjenih mladincev-skakalcev. Za kvaliteten porast vsega članstva pa ima veliko zaslug tudi naš rekorder Janko Štefe, ki je bil lani precej časa med mladimi smučarji pri Št. Vidu.

Kakor v preteklem letu, je klub tudi letos sklenil, da pripravi smučarske tečaje v Šoštanju in na terenih okoli Andrejevega doma na Slemenu. Pionirji pa bodo imeli svojo šolo v Šoštanju.

Člani so pokazali tudi mnogo volje do dela. V kratkem času so pripravili in uredili skakalnico v Šoštanju ter progo za smuk s Skornega. To so tudi prve priprave za smučarsko prvenstvo Štajerske podzveze v vseh disciplinah, ki bo že januarja. Poleg tega bodo v bližini Andrejevega doma uredili še standardno progo za veleslalom Svoje sposobnosti bodo merili še na tradicionalnem smučarskem tekmovanju kolektivov usnjarske industrije, ki bo tokrat že tretjič zaporedoma. *(—mb—)*

To je bilo nekaj za našo mladino . . .

Dež prši. Ura je osem zjutraj. Pred gimnazijo je kot v čebelnjaku. Zbirajo se skupine, razdeljene v »patrulje« — od nižješolcev do maturantov. Profesorji telovadbe dajejo zadnja navodila. Tiha nervoza ne samo med nižješolci, tudi med višjimi letniki. »Tu je rdeč karton z desetimi rubrikami. Vanj boste vpisovali odgovore in rešitve vprašanj, ki jih boste dobili med potjo. Vsaka skupina dobi natipkano osnovno navodilo, vse drugo prepuščamo bistrosti in iznajdljivosti skupine same.« Odhajajo na prvi orientacijski pohod v »neznano« in vendar znano. Smer jim je določena od točke do točke in jih končno z mesta prek Tivolija, Šisenskega hriba, Mosteca (višješolce celo Podutika) pripelje na Rožnik, kjer je cilj. To ni navaden orientacijski pohod »zaradi fizkulture«. Sodeluje vsa šola. To se pravi tudi vsi profesorji. Kako to? Slavist čaka skupino pri Cankarjevih brezah, tam sprožijo prva vprašanja — ne o fizkulturi, o Cankarju, pa tudi o brezah in drugih rastlinah, kjer sodeluje botanik. Na »francoskih šancah« je romanist. Ta zastavlja vprašanja iz svoje stroke. Na vrhu Šišenskega hriba stoji geograf. »Presodi razdaljo od tu do velikih industrijskih objektov v tej in tej smeri!« Dijački ožemajo možgane in pogodijo: to je Litostroj, razdalja poldrugi kilometer, dva, ne samo poldrugi kilometer! Ugiba lahko vsa skupina, vodja skupine da končni odgovor. Ta se oceni, zapiše v karton in skupina nadaljuje pot do prihodnje točke, kjer jo čaka nova naloga. Ko so že skoro na cilju in so med potjo že »pretrpeli« mnogo muk, npr. kdo je bil Trubar ali Valvazor, kjer je Moderna galerija ali drevored »Jare gospode«, itd., jih čaka za nasmešek še opis prehojene poti »po spominu«.

NOVA OBLIKA TELESNOVZGOJNEGA DELA

Prav gotovo, da je tak orientacijski pohod, kakršnega so te dni pripravili profesorji I. in V. državne gimnazije v Ljubljani s sodelovanjem skoro vsega profesorskega zbora in celotne šole, nadvse koristen. Tu ne gre za navadni športni dan, za »uganjanje fizkulture«, kakor se je pritoževal profesor latinščine na enem teh zavodov (pozneje je navdušeno sodeloval), gre za mnogo več. Gre za neprisiljeno vključitev mladine v novo obliko športne dejavnosti, ki je kot redko katera do sedaj vezana neposredno na staro načelo »zdrav duh v zdravem telesu«. Peta državna gimnazija je poslala celo posebno patruljo profesorjev z direktorjem na čelu. Ko so drugi dan bili objavljeni rezultati po točkah, je bile ta patrulja šele na tretjem mestu. Si lahko mislite kaj lepšega od zadovoljstva študentov, ko so videli svoje uspehe

Škoda, da ni bilo mogoče zasledovati vseh skupin in opazovati vseh razgretih obrazov, ki so navdušeni prihajali na cilj in zmagoslavno vihteli svoje kartone z doseženimi točkami. Taka oblika fizkulture na naših šolah bo prav gotovo morala roditi nove uspehe, kajti mladina jo je sprejela z največjim navdušenjem.

Pokalni turnir v čast dneva JLA

Včeraj popoldne se je začel na igrišču Krima v izvedbi Doma JLA v Ljubljani pokalni nogometni turnir z udeležbo štirih ljubljanskih enajstoric. Na igrišču Krima sta v izvedbi prvega dela sporeda nastopila včeraj prva dva para, med katerima je v prvem zmagalo moštvo Krima nad Mladostjo 2:0, in sicer šele v podaljšku, ker je redni čas tekme potekel brez gola, in pa enajstorica Motorista, ki je premagala ekipo Slovana 2:0 (1:0).

Danes bo turnir zaključen z zadnjima dvema srečanjema, ko bosta ob 9. nastopila včerajšnja premaganca Slovan in Mladost, nato pa ob 10.30 zmagovalca Krim in Motorist.

Na včerajšnjih tekmah je bilo okoli 300 gledalcev.

Rekord celjskih kegljačev v Trbovljah

Pokalnega turnirja v narodnem slogu so se na novozgrajenem dvosteznem kegljišču v Trbovljah pred dnevi udeležili kegljači iz Kranja, Ljubljane, Celja, Hrastnika, Zagorja ter domačina Svoboda in Rudar. Zmagal je »Beton« iz Celja s 552 keglji, medtem ko sta imeli ekipi Rudarja I. in Kladivarja enako število podrtih kegljev. V medsebojnem dvoboju za tretje oziroma četrto mesto je zmagal Kladivar s 572 keglji, kar je novi rekord tamkajšnjega kegljišča.

Košarkarski turnir v Kranju

Zimskega košarkarskega turnirja v Kranju so se te dni udeležile ekipe I. gimnazije, Kranja, KAD in drž. tekstilnega tehnikuma. Po lepih in razburljivih igrah je zmagala državna gimnazija. Prireditev je pokazala, da je v Kranju veliko zanimanje za to športno panogo, za katero se navdušujejo zlasti mladinci. Rezultati: **KAD : DTT 77:29 (26:12), I. gimnazija : DTT 30:17 (18:8), I. gimnazija : KAD 43:35 (25:14).**

V zadnji ponovni prvenstveni tekmi jesenskega tekmovanja so nogometaši Virtusa iz Duplice premagali Ilirijo 4:3. Virtus je nabral 11 točk, razlika v golih pa je 23:17. Zasedel je drugo mesto pred Ilirijo, Slavijo, Papirničarjem in drugimi.

Zadnja letošnja nedelja za točke

Danes bo šla preko nogometnih travnikov zadnja letošnja prvenstvena nedelja, in še ta samo v I. zvezni ligi, ki pa bo obsegala celoten spored.

Kakor smo že pisali te dni, računamo na tihem (ali nismo dobri?), da bi nam še ta utegnila prinesti nekaj olajšanja, preden bomo nehali za letos. Mislimo namreč na enajstorico Odreda, ki se počasi otresa nerazveseljivega mesta na koncu tabele. Bodimo kar optimisti„ za tarnanje je še časa dovolj . . .

Spored je razdeljen takole:

V LJUBLJANI: ob 13.45: SPARTAK (Subotica) — ODRED. Sodnik Milenko Podupski iz Zagreba. Enajstorica Odreda bo nastopila v naslednji postavi:

Bencik I, Životič, Piskar, Zumbar, Lesjak, Berginc, Belcer, Toplak, Hacler, Pelicon, Klančišar.

Iz občinstva smo prejeli v objavo željo, naj bi opozorili tisti del gledalcev, ki prihajajo na stadion s kolesi, naj bodo pri odhodu s tekem nekoliko obzirnejši. Nedeljo za nedeljo se namreč dogaja, da ti kolesarji tudi sredi množice zahtevajo prednost za svoja vozila, pri čemer trpijo razni deli oblek pri drugih ljudeh (neylonke)!

OSTALA SREČANJA BODO

V ZAGREBU: Dinamo — BSK in Lokomotiva — Radnički, v SARAJEVU: Sarajevo — Partizan, v BEOGRADU: Crvena — zvezda — Proleter, v SKOPLJU: Vardar — Vojvodina in v SPLITU: Hajduk — Rabotnički.

Stirinajst točk je danes na izbiro, dobro bi bilo, da bi se tudi Odred postavil v vrsto med tiste, ki jih bodo spravljali . . .

ŠPORTNE ZANIMIVOSTI V KRATKEM

V medconskem finalu teniškega tekmovanja za Davisov pokal so ZDA premagale Belgijo 4:1.

Teniška federacija ZDA bo predložila letni skupščini naslednjo razpredelnico najboljših igralcev v letošnjem letu: 1. Trabert, 2. Seixas, 3. Larsen, 4. Mulloy, 5. Clark, 6. Richardson, itd.

Znana ameriška atleta Whitfield in Santeè sta prišla v disciplinsko preiskavo na pobudo amaterske atletske zveze, češ da sta prekršila nekatera amaterska pravila, ko sta bila letos jeseni na turneji po Evropi. Oba atleta spadata v svetovno elito v tekih na 800 in 1500 m. Seveda se je takoj oglasila množica zagovornikov, češ da njuni prestopki niso tako hudi, da bi morala dobiti kakšno hujšo kazen. Za zvezdnike so še zmerom odprta kakšna vratca.

Nad 100 zaprtih plavalnih bazenov v Zahodni Nemčiji. Po najnovejši statistiki imajo v Zahodni Nemčiji nič manj kakor 103 zaprte plavalne bazene. Ti objekti so razdeljeni na 55 različnih mest, medtem ko ima 8 mest dva bazena. Düsseldorf z nekaj nad pol milijona prebivalcev 3, Wuppertal z okrogl 380.000 prebivalci 4 Hamburg s poldrugim milijonom prebivalcev 12 in zahodni Berlin z nekaj nad dva milijona prebivalcev 13 zimskih kopališč. Tri kopališča v Berlinu so namenjena za zasedbene čete, razen tega pa gradijo za civilno prebivalstvo še dve novi. V Vzhodnem Berlinu ki šteje 1,200.000 prebivalcev obratujejo štirje zimski plavalni bazeni.

Jeppson je znamenito ime — ampak kje? V Ameriki, Angliji? Nikakor ne. V Italiji! . . . Italijanski športni poročevalci se pogosto odlikujejo z liričnim stilom, ki je sploh lasten italijanskemu novinarstvu, (razen kadar napadajo Jugoslavijo). Letošnjo sezono poveličujejo Jeppsona, ki je doma na Švedskem. Pri veliki tekmi Neaplja zoper Atalanto je Jeppson sam ustrelil nič manj kakor štiri gole. Neki športni list je nato prinesel zanosno poročilo na prvi strani z velikanskim naslovom: »Vedi Jeppson e poi muori« — treba je videti Jeppsona, nakar lahko mirno izpustiš svojo dušico. Ampak dušica, ki je to zapisala, je ostala živa in zdrava.

VREME

Napoved za nedeljo, dne 20. decembra 1953: Oblačno vreme z manjšimi vmesnimi padavinami, zlasti v zahodni Sloveniji. Temperature v notranjosti od —2 do +4 stopinje, na Primorskem okoli +6 stopinj.

„SLAVOLOK ZMAGE“

ERICH MARIA REMARQUE

164

Avto je vozil skozi večer nazaj v Pariz. Seči in normandijski sadovnjaki so leteli mimo njega. Mesec je visel ovalen in velik na meglenem nebu. Ladja je bila pozabljena. Samó še pokrajina, duh po senu in zrelih jabolkih, tišina in globoki mir neizpremenljivega.

Avto je vozil skoraj neslišno. Vozil je, kakor da zakon težnosti ne bi imel oblasti nad njim. Mimo so polzele hiše, cerkve, vasi, zlate pege estaminetov in bistrójev, iskreča se struga reke, mlin, in nato spet nepristni obris ravnice, nad katero se je bočilo nebo, kakor notranjost velikanske školjke, v katere mlečni biserni matici je sijal biser — mesec.

Bilo je konec in izpolnitev. Ravic je že nekajkrat prej občutil to; zdaj pa mu je prihajalo popolnoma, sila močno in neizbežno, prešinjalo ga je in nič več se ni ustavljalo.

Vse je bilo nihajoče in brez teže. Prihodnost in preteklost sta se srečali in obe sta bili brez željá in brez bolečin. Nič ni bilo važnejšega in močnejšega od drugega. Obzorja so bila v ravnotežju in za neki svojevrsten trenutek so si bile lupine življenja enake. Usoda ni bila nikdar močnejša kakor spokojni pogum, ki se ji je postavil po robu. Če ti postane neznosno, se lahko ubiješ. Bilo je dobro vedeti to, a bilo je dobro vedeti tudi, da ni nikdar nič izgubljenega, dokler si živ.

Ravic je poznal nevarnost. Vedel je, kam je krenil, in vedel tudi, da se bo jutri spet branil — v tej noči pa, v tej uri vrnitve z obale izgubljenega Ararata v krvipolni vonj prihajajočega razdejanja je bilo mahoma vse brez imena; nevarnost je bila nevarnost in vendar ne nevarnost; usoda je bila hkrati žrtev in božanstvo, ki si mu prinašal žrtve. Jutri pa je bil neznan svet.

Vse je bilo dobro. To, kar je bilo, in to, kar prihaja. Bilo je dovolj. Če bo to konec, je to dobro. Ljubil je nekega človeka in ga izgubil. Sovražil je drugega in ga ubil. Obadva sta ga sprostila. Eden mu je dal, da je spet pognalo čustvo v njem, drugi je izbrisal njegovo preteklost. Ostalo ni nič, kar bi ostalo neizpolnjenega. Nobene želje ni imel več; ne sovraštva in ne tožbe. Če je bil kak nov začetek, je bil to ta. Brez pričakovanja, ki je bilo krepkejše in ne raztrgano, bi pričel znova. Pepel je bil raztrosen, ohromela mesta so znova zaživela, iz cinizma je zrasla moč. Bilo je dobro.

Za Caënom so prišli konji. Dolge kolone sredi noči, konji, sence v mesečini. In nato štiristopne kolone, moški s culami, kartoni iz lepenke, paketi. Začetek mobilizacije.

Hodili so skoraj brez glasu. Nihče ni pel. Komaj da je kdo spregovoril. Molče so stopali skozi noč, kolone senc po desni strani ceste, da so pustile prostor vozovom.

Ravic je minil drugo za drugo. Konji, je pomislil. Konji. Kakor 1914. Nikakršnih tankov. Konji.

Ustavil se je pri bencinski postaji in dal napolniti voz. Malo naselje je imelo še luč v oknih, a bilo je malone čisto nemo. Skozi vas se je vila kolona. Ljudje so strmeli za njo. Niso mahali.

»Jaz pojdem jutri,« je rekel človek pri cisterni. Imel je jasen, kmečki, zagorel obraz. »Moj oče je padel v zadnji vojni. Moj ded 1871. Jaz pojdem jutri. Zmerom je isto. Že nekaj stoletij počenjamo to. In nič ne pomaga, spet moramo iti.«

S pogledom je objel oguljeno črpalko, malo hišico in ženo, ki je molče stala zraven njega. »Osemindvajset frankov trideset, gospod.«

Spet pokrajina. Mesec. Lisieux, Evreux. Kolone. Molčanje. Ravic se je ustavil pred majhno restavracijo. Zunaj sta stali dve mizi. Gostilničarka je rekla, da nima več jesti. Večerja je bila večerja, zmerom še, kljub vsemu; in v Franciji palačinka s sirom ni pomenila večerje. Nazadnje se je le dala prepričati in je imela vrh tega še solato zraven in kavo in vrč navadnega vina.

Ravic je sedèl sam pred rožnato hišo in jedel. Po travnikih se je vlekla megla. Nekaj žab je zakvakalo. Bilo je zelo tiho, samo iz vrhnjega nadstropja hiše se je oglašal zvočnik. Glas pomirljiv, zaupljiv, brezupen in docela odveč. Vsakdo je poslušal in nihče mu ni verjel.

Plačal je. »Pariz zatemnjujejo,« je rekla gostilničarka. »Pravkar je povedal radio.«

»Da. Proti letalskim napadom. Iz previdnosti. V radiu pripovedujejo, da je vse samó iz previdnosti. Vojne ni. Vrše se pogajanja. Kaj mislite vi?«

»Mislim, da vojne ne bo.« Ravic ni vedel, kaj naj bi sicer odgovoril.

»Bog daj. A kaj pomaga to? Nemci bodo vzeli Poljsko. Nato bodo zahtevali Alzacijo-Lotaringijo. Nato kolonije. Nato kaj drugega. Zmerom več, dokler se ne bomo morali vdati ali pa napraviti vojno. Potem je res že bolje, takoj.«

Gostilničarka je počasi odšla nazaj v hišo. Nova kolona je prihajala po cesti nizdol.

Rdeči svit Pariza na obzorju. Zatemnitev — Pariz bodo zatemnili. Bilo je nekaj naravnega, a slišalo se je čudno. Pariz zatemnjen. Pariz. Kakor bi zatemnili luč sveta.

Predmestje. Seina. Vrvenje majhnih cest. Zanosno vijoča se cesta, ki drži naravnost proti Slavoloku zmage, ki se je dvigal bled in še razsvetljen v megleni svetlobi Étoila in za njim še vedno v polnem sijaju bleščeče Elizejske poljane.

Ravic je zajel sapo. Vozil je skozi mesto. Vozil je skozi mesto in nato je mahoma zagledal: zatemnitev je že začela padati nanj. Kakor garjava mesta v lesketajočem se krznu so izstopali tu in tam madeži bolne teme. Bolna igra svetlobnih reklam je bila na nekaterih mestih razžrta od dolgih senc, ki so grozeče čepele med maloštevilnimi boječimi rdečimi in belimi in modrimi in zelenimi barvami. Nekaj cest je ležalo že slepih, kakor da so lazili po njih črni črvi in zmečkali ves blesk. Cesta George V. je bila brez luči; na cesti Motaigne je pravkar umirala; poslopja, ki so metala ponoči kaskade luči proti zvezdam, so strmela zdaj z golimi, sivimi pročelji. Ena polovica ceste Victor Emanuel III. je bila že v temi, druga pa je ležala še vsa razsvetljena — kakor paralizirano telo v agoniji, na pol že mrtvo, na pol še pri življenju. Bolezen je pronicala povsod, in ko se je Ravic vrnil na trg de la Concorde, je tudi njegov prostrani obli prostor medtem že ugasnil.